

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

1614

Temeljem članka IV.B.7. a)(IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Proglašava se Zakon o zaštiti na radu, koji je usvojio

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Zastupničkog doma od 24.9.2019. godine i na sjednici Doma naroda od 1.10.2020. godine.

Broj 01-02-1-433-01-20
28. listopada 2020. godine
Sarajevo

Predsjednik
Marinko Čavara, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI NA RADU

DIO PRVI - TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuju se prava, obveze i odgovornosti poslodavaca i radnika u vezi s provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu, kao i opća načela prevencije, te sustav pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, čijom primjenom se postiže sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom, kao i zaštita radnog okoliša, te druga pitanja u vezi sa sigurnošću i zaštitom zdravlja na radu.
- (2) Posebna zaštita se propisuje radi očuvanja duševnog i tjelesnog razvoja mladih, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materin tva, zaštite osoba s invaliditetom i profesionalno oboljelih osoba od daljeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti i očuvanja radnih sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Članak 2.

(Preuzimanje pravnih akata Europske unije)

Ovim zakonom se u pravni poredak Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) preuzima Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje i poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu.

Članak 3.

(Definicije pojmova)

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) **poslodavac** je pravna ili fizička osoba koja zapošljava jednog ili više radnika, uključujući i organe državne uprave. Poslodavcem, u smislu ovog zakona, smatra se i poljoprivrednik i fizička osoba koja sa a ili s članovima svoje obitelji obavlja poljoprivrednu ili neku drugu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje;
- b) **radnik** je osoba koja radi kod poslodavca na temelju ugovora o radu, ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova ili rješenja o postavljenju osobe koja nije državni službenik, državnog službenika i namještenika, kao i pripadnici oružanih snaga i policijski službenici;
- c) **mjesto rada** u smislu ovog zakona je prostor namijenjen za obavljanje poslova (u objektu ili na otvorenom, kao i na privremenim i pokretnim gradilištima, objektima, uređajima, prometnim sredstvima), u kojem radnik boravi i ima pristup u toku rada, kao i svaki prostor, odnosno prostorija u kojem se obavlja posao i koji je pod posrednim ili neposrednim nadzorom poslodavca ili vlasnika sredstava rada;
- d) **radni okoliš** je prostor u kojem se obavlja rad i koji uključuje mjesto rada, radne uvjete, radne postupke i odnose u procesu rada, a čine je fizikalni, kemijski i biološki čimbenici na mjestu rada i u njegovom okruženju;
- e) **sredstva za rad** u smislu ovog zakona su:
 - objekti namijenjeni za rad s pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima,

prostorijama i površinama za kretanje radnika, te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima, prijevozna sredstva željezničkog, cestovnog, riječnog, jezerskog i zračnog prijevoza, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova,

- radna oprema (svaki stroj ili uređaj, aparat, oruđe ili druga oprema koja se upotrebljava za rad),
- sredstva i oprema osobne zaštite pri radu,
- sirovine i materijali koji se koriste u procesu rada,
- drugo sredstvo koje se upotrebljava u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano s radnim procesom;

- f) **radnik za zaštitu na radu** je osoba kojoj poslodavac povjeri izvršavanje stručnih poslova sigurnosti i zaštite zdravlja na radu;
- g) **povjerenik za zaštitu na radu** je osoba izabrana ili imenovana da predstavlja zaposlene u oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu kod poslodavca;
- h) **ovlaštena zdravstvena ustanova** je zdravstvena ustanova koja sukladno propisima o zdravstvenoj zaštiti obavlja djelatnost specifične zdravstvene zaštite radnika/medicinske rada;
- i) **ovlaštena organizacija za zaštitu na radu** je gospodarsko društvo ili ustanova specijalizirana za vršenje periodičnih pregleda iz oblasti zaštite na radu, procjene rizika i osposobljavanja radnika;
- j) **rizik** je vjerojatnoća nastanka ozljede, bolesti ili oštećenja zdravlja radnika usljed opasnosti;
- k) **prevencija** u smislu ovog zakona je svaka planirana, odnosno poduzeta mjera u svakoj fazi rada kod poslodavca, čiji je cilj sprječavanje ili smanjenje rizika na radu;
- l) **procjena rizika** u smislu ovog zakona je sustavno evidentiranje i procjenjivanje svih čimbenika u procesu rada koji mogu prouzročiti nastanak ozljeda na radu, bolesti ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprječavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika;
- m) **poslovi s povećanim rizikom** su poslovi utvrđeni aktom o procjeni rizika na kojim i pored potpuno ili djelomično primijenjenih mjera sukladno ovom zakonu, postoje okolnosti koje mogu ugroziti sigurnost i zdravlje radnika;
- n) **opasne materije** su eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, zarazne, korozivne, kancerogene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije čija su svojstva, kada su vezane za neke supstance, opasne po život i zdravlje radnika;
- o) **štetnosti** su kemijske, biološke i fizičke štetnosti, koje mogu prouzročiti oštećenje zdravlja radnika i drugih osoba koje su im izložene;
- p) **biološke štetnosti** su biološki agensi, odnosno mikroorganizmi, uključujući i genetski modificirane stanične kulture i endoparazite čovječjeg i životinjskog podrijetla, koji mogu prouzročiti zarazu, alergiju ili trovanje, a koji se koriste u radu ili su prisutni u radnom okolišu.

- (2) Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 4.

(Sigurnost i zaštita zdravlja na radu)

Sigurnost i zaštita zdravlja na radu, u smislu ovog zakona, je osiguranje takvih uvjeta na radu kojima se u najvećoj mogućoj mjeri sprječava nastanak ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi s radom i koji stvaraju pretpostavku za punu fizičku, psihičku i socijalnu sigurnost zaposlenih.

Članak 5.

(Osobe koja imaju pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu)

- (1) Pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ima:
 - a) radnik,
 - b) osoba koja je kod poslodavca na stručnom osposobljavanju,
 - c) osoba koja se nalazi na prekvalifikaciji, dokvalifikaciji ili stručnom usavršavanju,
 - d) učenici i studenti na praktičnoj nastavi,
 - e) osoba koja sudjeluje u javnim radovima,
 - f) osoba koja obavlja volonterski rad,
 - g) osoba koja za vrijeme izdržavanja kazne zatvora radi u zatvorskoj radionici, na gradilištu ili na drugim radnim mjestima,
 - h) druga osoba koja se zatekne u radnom okolišu radi obavljanja određenih poslova, ako je o njegovom prisustvu poslodavac upoznat.
- (2) Sigurnost i zaštitu zdravlja na radu osobama iz stavka (1) toč. a), b), d), f), i h) ovog članka osigurava poslodavac, osobama iz točke c) ovog članka obrazovna ustanova, osobama iz točke e) ovog članka organizator radova i osobama iz točke g) ovog članka ustanova za izvršenje kazne zatvora.

Članak 6.

(Primjena zakona na pripadnike oružanih snaga i policije)

- (1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na pripadnike oružanih snaga i policijske službenike, do donošenja posebnih propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu za pripadnike oružanih snaga i policijske službenike.
- (2) Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na pripadnike oružanih snaga i policijske službenike, ako su u suprotnosti s propisima koji regulišu službu u oružanim snagama i policiji.

Članak 7.

(Vijeće za zaštitu na radu)

- (1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije), osniva Vijeće za zaštitu na radu (u daljnjem tekstu: Vijeće) koje čine predstavnici Vlade Federacije, udruženja poslodavaca, sindikata i istaknutih stručnjaka za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.
- (2) Vijeće ima devet članova. Članove Vijeća imenuje Vlada Federacije na razdoblje od četiri godine, a čine ga premijer Federacije, federalni ministar nadležan za rad (u daljnjem tekstu: federalni ministar), federalni ministar zdravstva, po dva predstavnika poslodavaca i radnika koje predlažu reprezentativna udruženja poslodavaca i radnika za teritorij Federacije, te dva istaknuta stručnjaka za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.
- (3) Vijeće predlaže i povremeno preispituje politiku sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i podstiče usklađivanje rada svih relevantnih organa i tijela, kao i zakonodavstva, s ciljem osiguranja života, zdravlja i radne sposobnosti radnika, sprječavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.
- (4) Odluku o osnivanju Vijeća iz stavka (1) ovog članka, donijet će Vlada Federacije, na prijedlog Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu:

- ministarstva), u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (5) Vijeće:
- prati, analizira i ocjenjuje sustav i politiku zaštite na radu i o svojim nalazima i ocjenama najmanje jednom godišnje izvještava Vladu Federacije, te predlaže potrebne promjene,
 - prati učinke primjene ovoga zakona, njegovih provedbenih propisa, posebnih zakona i drugih propisa kojima se štiti sigurnost i zdravlje radnika te, prema potrebi, predlaže Vladi Federacije njihove promjene, kao i njihovo usklađivanje s međunarodnim propisima,
 - obavlja i druge poslove na zahtjev Vlade Federacije.
- (6) Predsjednika Vijeća i dva zamjenika biraju njegovi članovi, na svojoj prvoj sjednici koju će sazvati federalni ministar.
- (7) Vijeće donosi poslovnik o radu kojim se uređuju prava i dužnosti članova, način rada, održavanje sjednica, postupak odlučivanja na sjednicama ovog vijeća i druga pitanja vezana za njegov rad, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (8) Administrativne i stručne poslove za potrebe Vijeća obavlja će ministarstvo.
- (9) Financijska sredstva potrebna za rad Vijeća osiguravat će se u Proračunu Federacije.

Članak 8.
(Sudjelovanje sindikata)

Sindikati sudjeluju u uređivanju i unaprjeđivanju sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu sukladno zakonu, propisima donesenim na temelju zakona i kolektivnim ugovorom.

DIO DRUGI - OPĆI ZAHTJEVI ZA SIGURNE I ZDRAVE UVJETE RADA

Članak 9.

(Opća pravila i mjere zaštite na radu)

- (1) Zaštita na radu obuhvata sustav pravila i mjera, a posebno:
- pravila i mjere pri projektiranju i izradi sredstava rada,
 - pravila i mjere pri upotrebi, održavanju, pregledu i ispitivanju sredstava rada,
 - pravila i mjere koje se odnose na radnike, te prilagođavanje procesa rada njihovom spolu, dobi, fizičkim i psihičkim sposobnostima,
 - načine i postupke osposobljavanja i obavještanja radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajuće razine zaštite na radu,
 - načine i postupke suradnje poslodavca, radnika i njihovih predstavnika i udruženja, te državnih organa nadležnih za zaštitu na radu,
 - zabranu stavljanja radnika u nepovoljniji položaj zbog aktivnosti poduzetih radi zaštite na radu,
 - ostale mjere za sprječavanje rizika na radu, sa svrhom uklanjanja čimbenika rizika i njihovih štetnih posljedica.
- (2) Zaštita na radu kao sustavno organizirano djelovanje sastavni je dio organizacije rada i izvođenja radnog postupka, koje poslodavac ostvaruje primjenom svih mjera zaštite na radu sukladno općim načelima prevencije.
- (3) Projektiranje, izvođenje i stavljanje u funkciju objekata, tehnoloških procesa i radnih mjesta, izrada, proizvodnja, uskladištenje, ispitivanje, zamjena, instaliranje, korištenje i održavanje sredstava za rad, uvoz i rukovanje sredstvima za rad, opasnim materijama i energijom, vrši se sukladno

- zahtjevima utvrđenim odredbama ovog zakona, tehničkih propisa i razvojem znanstveno-tehničkih dostignuća.
- (4) Opća pravila i mjere zaštite na radu posebno se odnose na sljedeće zahtjeve: zaštitu od mehaničkih opasnosti, zaštitu od udara električne struje, sprječavanje nastanka požara i eksplozije, osiguranje mehaničke otpornosti i stabilnosti građevine, osiguranje potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranje potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i evakuaciju radnika i drugih osoba, osiguranje čistoće, osiguranje propisane temperature i vlažnosti zraka i ograničenja brzine strujanja zraka, osiguranje propisane rasvjet, zaštitu od buke i vibracija, zaštitu od štetnih atmosferskih i klimatskih utjecaja, zaštitu od fizikalnih, kemijskih i bioloških štetnih utjecaja, zaštitu od prekomjernih napora, zaštitu od elektromagnetskog i ostalog zračenja, te osiguranje prostorija i uređaja za osobnu higijenu.
- (5) Usljed vremenskih neprilika kao što su visoke ili niske temperature i sl., kao i u drugim stanjima potrebe ministarstvo može poslodavcima izdati preporuke o provođenju posebnih mjera zaštite, kojima će se spriječiti nastupanje štetnih posljedica po zdravlje radnika. Ukoliko vremenske neprilike ili druga stanja potrebe, usljed kojih su izdate preporuke, potraju duže od pet dana, ministarstvo će obaviti konzultacije s reprezentativnim udruženjima poslodavaca i radnika za teritorij Federacije.

Članak 10.

(Obveza primjene propisanih mjera zaštite na radu)

- (1) Poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko-tehnološke procese dužan je, pri projektiranju objekata i tehničko-tehnoloških procesa, primijeniti propisane mjere sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, s naznakom svih rizika i mjera za njihovo otklanjanje.
- (2) Poslodavac iz stavka (1) ovog članka dužan je izdati ispravu kojom potvrđuje da je projektiranje izvršeno sukladno zakonu, odnosno propisima donesenim na temelju zakona.
- (3) Ako u projektiranju objekata i tehničko-tehnoloških procesa sudjeluje više poslodavaca iz stavka (1) ovog članka, investitor je dužan osigurati jedinstvenu ispravu.

Članak 11.

(Obveza projektiranja mjera zaštite na radu)

- (1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekata i tehničko-tehnoloških procesa dužan je izvoditi radove prema tehničkoj dokumentaciji u kojoj su projektirane mjere zaštite na radu.
- (2) Obveza iz stavka (1) ovog članka odnosi se i na radove na montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.
- (3) Novi, obnovljeni ili rekonstruirani objekti i tehničko-tehnološki procesi ne mogu početi s radom bez upotrebe dozvole, sukladno zakonu.

Članak 12.

(Elaborat o uređenju radilišta)

- (1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu ili rekonstrukciji objekata dužan je prije početka radova izraditi elaborat o uređenju radilišta sukladno propisima donesenim na temelju zakona i osigurati izvođenje radova prema tom elaboratu.
- (2) Poslodavac iz stavka (1) ovog članka koji izvodi radove na radilištu duže od sedam dana, dužan je prijavu i elaborat o uređenju radilišta dostaviti nadležnoj inspekciji rada najmanje osam dana prije početka rada na radilištu.

Članak 13.

(Obveza osiguranja jedinstvenog elaborata o uređenju radilišta)
Ako dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište, svaki od njih provodi mjere zaštite na radu, a glavni izvođač odnosno investitor je dužan osigurati jedinstveni elaborat o uređenju radilišta.

Članak 14.

(Uvjeti za upotrebu sredstava za rad)

- (1) Radna oprema može se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.
- (2) Sredstva i oprema osobne zaštite mogu se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako pružaju pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.
- (3) Sredstva za rad, koja podliježu obvezi periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu, mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju zapisnik, odnosno ispravu iz članka 67. stavak (1) ovog zakona kojim se dokazuje da pregledana sredstva za rad udovoljavaju propisima donesenim na temelju zakona.

Članak 15.

(Radna oprema)

- (1) Radna oprema mora odgovarati radnom procesu koji se obavlja i mora biti na odgovarajući način prilagođena toj svrsi tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika.
- (2) Izbor radne opreme i materijala koji se koriste vrši se sukladno posebnim uvjetima i specifičnostima rada kako bi se otklonili ili smanjili rizici.

Članak 16.

(Upute za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad)

- (1) Proizvođači i uvoznici radne opreme i sredstava i opreme osobne zaštite dužni su izdati ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te daju upute za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.
- (2) Proizvođači i uvoznici opasnih materija dužni su dati uputu za sigurnu upotrebu i rukovanje. Uputa sadrži identifikacijske podatke, podatke o fizičkim, kemijskim i biološkim karakteristikama, stupanj opasnosti od požara i eksplozije, opasnosti po zdravlje, o radioaktivnosti, o ekološkim podacima, o posebnim zaštitnim mjerama, o načinu skladištenja i označavanja, o prijenosu i transportu, kao i o postupku otklanjanja opasnih materija (sigurnosni list). Ovi podaci se daju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.

Članak 17.

(Obveza pribavljanja potrebne dokumentacije)

Poslodavac ne može staviti u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije prije nego što pribavi dokumentaciju iz članka 16. ovog zakona.

Članak 18.

(Izdavanje isprava)

Isprave iz članka 10. st. (2) i (3) i članka 16. stavak (1) može izdati i ovlaštena organizacija za zaštitu na radu.

Članak 19.

(Zabrana davanja financijske naknade)

Poslodavci ne mogu dati financijsku ili drugu naknadu radnicima u zamjenu za ispunjavanje zahtjeva standarda sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

DIO TREĆI - OBVEZE POSLODAVCA

Članak 20.

(Obveza osiguranja preventivnih mjera)

- (1) Poslodavac je obavezan, prilikom organiziranja rada i radnog procesa, osigurati preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.
- (2) Poslodavac je dužan osigurati preventivne mjere prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se osigurava najveća sigurnost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnih odnosa, tehničkih propisa i standarda, propisa iz oblasti zdravstvene zaštite i dr.
- (3) U slučaju kada poslodavac, sukladno članku 33. ovog zakona, angažira ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu, to ga neće osloboditi odgovornosti utvrđene u stavku (1) ovog članka.

Članak 21.

(Načela u provođenju mjera zaštite na radu)

Poslodavac provodi mjere zaštite na radu poštujući sljedeća opća načela prevencije:

- a) procjene rizika,
- b) izbjegavanja rizika,
- c) sprječavanja rizika,
- d) otklanjanja rizika na njihovom izvoru,
- e) prilagođavanja rada i mjesta rada radniku naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se izbjegla jednoličnost u radu s ciljem smanjenja njihovog utjecaja na zdravlje radnika,
- f) prilagođavanja tehničkom napretku,
- g) zamjene opasnih tehnoloških procesa ili metoda rada bezopasnim ili manje opasnim,
- h) zamjene opasnih materija bezopasnim,
- i) utvrđivanja jedinstvenih preventivnih mjera s ciljem međusobnog povezivanja tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, socijalnih odnosa i utjecaja čimbenika vezanih za radni okoliš,
- j) davanja prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- k) odgovarajućeg osposobljavanja i obavještanja radnika.

Članak 22.

(Obveze poslodavca)

Poslodavac je dužan:

- a) organizirati poslove sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- b) vršiti procjenu rizika za svako radno mjesto i utvrditi poslove s povećanim rizikom, na način i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom,
- c) omogućiti radniku da se prije stupanja na rad upozna s mjerama sigurnosti i zaštite na radu,
- d) donijeti interni akt o zaštiti na radu,
- e) obavještavati radnike, sindikat i povjerenika za zaštitu na radu o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, te opasnostima i štetnostima po zdravlje radnika i izdavati upute za siguran rad,
- f) osiguravati da planiranje i uvođenje novih tehnologija bude predmet savjetovanja s radnicima i/ili njihovim povjerenikom za zaštitu na radu u vezi s posljedicama po sigurnost i zdravlje izazvanih izborom opreme, uvjeta rada i radnog okoliša,
- g) osposobljavati radnike za siguran rad,

- h) osiguravati radnicima sredstva i opremu osobne zaštite i njihovo korištenje,
- i) osiguravati periodične liječničke preglede radnika koji rade na poslovima na kojima postoje povećani rizici po zdravlje i poduzimati mjere za sprječavanje nastanka invaliditeta i profesionalnih bolesti radnika,
- j) osiguravati periodične preglede sredstava rada i sredstava i opreme osobne zaštite pri radu, sukladno tehničkim standardima,
- k) osiguravati periodične preglede i ispitivanja fizičkih, kemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnom okolišu,
- l) osiguravati periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme osobne zaštite, koji ne podliježu obveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom,
- m) provoditi mjere zaštite od požara sukladno posebnim propisima,
- n) provoditi mjere za osiguranje prve pomoći,
- o) unaprjeđivati sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- p) obavještavati nadležnu inspekciju rada o svakom smrtnom slučaju, nesreći koja je zadesila jednog ili više radnika, teškoj ozljedi, profesionalnoj bolesti, svakoj pojavi ili bolesti koje pogađaju više od jednog radnika i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu,
- r) obavještavati nadležnu inspekciju o početku i završetku radova na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.

Članak 23.

(Interni akt o zaštiti na radu i akt o procjeni rizika)

- (1) Poslodavac je dužan svojim internim aktom o zaštiti na radu utvrditi organizaciju provođenja zaštite na radu, pravila prevencije i zaštite, poslove s povećanim rizikom, poslove na kojima se provodi mjera skraćivanja radnog vremena, način utvrđivanja zdravstvenog stanja radnika koji rade na poslovima s povećanim rizikom, i drugih radnika, sredstva i opremu osobne zaštite koja pripadaju radniku, te prava, obveze i odgovornosti radnika za zaštitu na radu i drugih radnika u ovoj oblasti, kao i druga pitanja od značaja za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.
- (2) Temelj za izradu akta iz stavka (1) ovog članka je akt o procjeni rizika na mjestu rada koji sadrži opis procesa rada s procjenom rizika od ozljeda ili oštećenja zdravlja na mjestu rada u radnom okolišu i mjere za otklanjanje ili smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru s ciljem poboljšanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.
- (3) U slučaju promjene rizika u procesu rada, poslodavac je dužan izvršiti odgovarajuću izmjenu akta o procjeni rizika iz stavka (2) ovog članka.
- (4) Poslodavac vrši procjenu rizika na temelju pravila koja donosi federalni ministar u suradnji s federalnim ministrom zdravstva.
- (5) Pri izradi internog akta o zaštiti na radu poslodavac je dužan konzultirati povjerenika za zaštitu na radu.

Članak 24.

(Obveza utvrđivanja uvjeta rada i zahtjeva u pogledu sposobnosti radnika)

- (1) Poslodavac je dužan, za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada, utvrditi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti radnika koji će te poslove obavljati.

- (2) Radnik ne može zasnovati radni odnos ukoliko prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju uvjetima rada i zahtjevima radnog mjesta.
- (3) Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti radnika iz stavka (2) ovog članka utvrđuju se na temelju liječničkog uvjerenja izdatog od strane odjeljenja za medicinu rada i zdravstvenu zaštitu radnika ovlaštene zdravstvene ustanove.
- (4) Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti pripadnika oružanih snaga i policijskih službenika utvrđuju se zdravstvenim pregledom koji organizuje poslodavac.

Članak 25.

(Obveza ispitivanja radnog okoliša)

Poslodavac je obavezan ispitivati radni okoliš, odnosno procijeniti rizike i osigurati zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizičkim, kemijskim i biološkim štetnostima na radu.

Članak 26.

(Obveza poslodavca u vezi s upotrebom opasnih materija na radu)

- (1) Poslodavac je obavezan primjenom manje opasnih i štetnih materija stalno unaprjeđivati zaštitu na radu.
- (2) Poslodavac koji koristi, proizvodi, prerađuje, odnosno skladišti opasne materije mora, sukladno procjeni rizika, primjenjivati pravila zaštite na radu.
- (3) Opasne materije poslodavac smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih materija.
- (4) Ako nije moguća zamjena opasnih materija bezopasnim ili manje opasnim, odnosno manje štetnim materijama, poslodavac je obavezan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka može smanjiti opasnost ili štetnost od njihove primjene.
- (5) Ako koristi opasne materije, poslodavac je obavezan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:
 - a) koristiti zatvorene sustave, ako je to moguće prema vrsti poslova i stanju tehnike,
 - b) odvoditi s mjesta nastanka, odnosno izvan radnog okoliša opasne materije čije oslobađanje ne može spriječiti, na način da pri odvođenju ne zagađuje čovjekov okoliš,
 - c) kada ne može odvoditi opasne materije s mjesta nastanka, ograničiti na najmanju moguću mjeru:
 - količinu opasnih materija,
 - broj radnika izloženih djelovanju opasnih materija,
 - vrijeme izlaganja radnika utjecaju opasnih materija.
 - d) osigurati da radnici pri radu s opasnim materijama koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu, ako se pravilima navedenima u toč. a), b) i c) ovog stavka ne može postići zadovoljavajuća sigurnost i zaštita zdravlja radnika.
- (6) Obveza je poslodavca da koncentracija opasnih materija na mjestima rada i u radnom okolišu bude što niža i ispod granične vrijednosti izloženosti.

Članak 27.

(Zaštita radnika izloženih opasnim materijama na radu)

Federalni ministar će u suradnji s federalnim ministrom zdravstva propisati granične vrijednosti izloženosti opasnim materijama, kao i pravila, mjere i postupke zaštite na radu radnika koji su izloženi opasnim materijama na radu.

Članak 28.

(Osiguranje pristupa radnom mjestu s povećanim rizikom)

Poslodavac je dužan osigurati da pristup radnom mjestu s povećanim rizikom, na kojem prijete neposredna opasnost od ozljeđivanja ili zdravstvenih oštećenja (trovanja, gušenja i sl.), imaju samo radnici koji su osposobljeni za siguran i zdrav rad, koji su dobili posebne upute za rad na takvom mjestu, koji ispunjavaju zdravstvene uvjete i koji su snabdjeveni odgovarajućim sredstvima i opremom za osobnu zaštitu pri radu.

Članak 29.

(Sredstva i oprema osobne zaštite)

- (1) Poslodavac je dužan osigurati radnicima sredstva i opremu osobne zaštite.
- (2) Poslodavac ne smije staviti u upotrebu sredstva i opremu osobne zaštite ako nisu izrađena sukladno članku 14. ovog zakona.
- (3) Poslodavac je obavezan osigurati da se sredstva i oprema osobne zaštite održavaju u dobrom stanju.
- (4) Poslodavac je dužan isključiti iz upotrebe sredstva i opremu osobne zaštite na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

Članak 30.

(Obveze poslodavaca pri obavljanju djelatnosti na istom mjestu rada s više poslodavaca)

U slučaju kada više poslodavaca obavlja djelatnost na istom mjestu rada, obvezni su:

- a) surađivati, vodeći računa o prirodi djelatnosti, s ciljem provođenja odredaba o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
- b) usklađivati aktivnosti, vodeći računa o prirodi poslova, s ciljem zaštite radnika i sprječavanja rizika na radu,
- c) obavijestiti jedni druge o rizicima na radu,
- d) obavijestiti radnike i/ili njihove predstavnike o rizicima na radu.

Članak 31.

(Zabrana prouzrokovanja financijskih obveza za radnike)

Mjere zaštite koje provodi poslodavac i koje se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ne smiju radnicima prouzročiti financijske obveze.

Članak 32.

(Obveza upoznavanja s propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu)

Poslodavac, odnosno radnik koji organizira ili rukovodi procesom rada, mora biti upoznat s propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, a naročito ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od ozljeđivanja na radu, profesionalnih bolesti i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost i zdravlje radnika.

Članak 33.

(Organiziranje poslova zaštite na radu)

- (1) Poslodavac je dužan organizirati poslove zaštite na radu vodeći računa o tehničko-tehnološkom procesu rada, broju radnika, broju lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika.
- (2) Ako se u nedostatku stručnog osoblja poslovi zaštite i prevencije ne mogu organizirati kod poslodavca, poslodavac će angažirati ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu.
- (3) Ako poslodavac angažira ovlaštenu organizaciju iz stavka (2) ovog članka, dužan je osigurati uvid u podatke vezane za rizike po sigurnost i zdravlje na radu, kao i mjere i

aktivnosti za sprječavanje tih rizika na razini radnog mjesta.

- (4) Poslove zaštite na radu poslodavac može obavljati sam u djelatnostima trgovine, ugostiteljstva i turizma, financijsko-tehničkih i poslovnih usluga, obrazovanja, znanosti i informacija, zdravstvene i socijalne zaštite i u stambeno-komunalnim djelatnostima, ako ima do 30 radnika.
- (5) Federalni ministar propisat će uvjete koje mora ispunjavati stručno osoblje iz stavka (2) ovog članka, kao i način i uvjete obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca ovisno o rizicima, djelatnosti i broju radnika.

Članak 34.

(Radnik za zaštitu na radu)

- (1) Poslodavac kod kojeg postoje poslovi s povećanim rizikom određuje jednog ili više radnika koji će obavljati poslove vezane za sprječavanje rizika na radu i zaštitu zdravlja radnika.
- (2) Poslodavac je dužan radniku za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad, potrebnu opremu i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i sredstva za obavljanje i organiziranje preventivnih i zaštitnih mjera.
- (3) Radnik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja s ciljem sprječavanja rizika na radu i zaštite zdravlja radnika.
- (4) Radnik za zaštitu na radu mora biti odgovarajuće osposobljen i imati položen stručni ispit koji se odnosi na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (u daljnjem tekstu: stručni ispit) sukladno ovom zakonu.
- (5) Stručni ispit iz stavka (4) ovog članka polaže se pred povjerenstvom koje imenuje federalni ministar, a za čiji će se rad osiguravati financijska sredstva u Proračunu Federacije.
- (6) Federalni ministar donijet će pravilnik kojim će propisati uvjete koje moraju ispunjavati radnici za zaštitu na radu, program, sadržaj, način i troškove polaganja stručnog ispita, sastav povjerenstva iz stavka (5) ovog članka, kao i uvjete pod kojim određene osobe mogu biti oslobođene obveze polaganja stručnog ispita.

Članak 35.

(Obveze radnika za zaštitu na radu)

- (1) Obveze radnika za zaštitu na radu su:
 - a) sudjelovanje u izradi akta o procjeni rizika,
 - b) izrada prijedloga internog akta o zaštiti na radu,
 - c) izrada plana i programa mjera zaštite na radu,
 - d) unutarnji nadzor nad primjenom mjera zaštite na radu,
 - e) stručna pomoć poslodavcu u provođenju i unaprjeđenju sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - f) izrada uputa za siguran rad,
 - g) praćenje i organiziranje periodičnih pregleda sredstava za rad, sredstava i opreme osobne zaštite,
 - h) praćenje i organiziranje periodičnih pregleda kemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnom okolišu,
 - i) priprema i organiziranje osposobljavanja radnika za siguran rad,
 - j) praćenje stanja i izvještavanje poslodavca o ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom,
 - k) analiziranje uzroka ozljeđivanja na radu i profesionalnih bolesti u suradnji s ovlaštenim liječnikom specijalistom medicine rada i predlaganje mjere za unaprjeđenje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,

- l) praćenje i organiziranje periodičnih liječničkih pregleda radnika koji rade na poslovima s povećanim rizikom, te analiza izvještaja o obavljenim periodičnim liječničkim pregledima,
 - m) savjetovanje poslodavca u pogledu izbora i nabavke opreme i tehnološkog procesa rada,
 - n) suradnja s poslodavcem prilikom planiranja izgradnje i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad,
 - o) suradnja s nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zaštitom na radu,
 - p) suradnja sa sindikatom, vijećem zaposlenika i povjerenikom za zaštitu na radu, sukladno ovom zakonu.
- (2) Radnik za zaštitu na radu je obavezan zabraniti rad na radnom mjestu, odnosno zabraniti upotrebu sredstava za rad i sredstava i opreme osobne zaštite u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život i zdravlje radnika, te da o tome u pisanom obliku obavijesti poslodavca i povjerenika za zaštitu na radu.

Članak 36.

(Prva pomoć, protupožarna zaštita, evakuacija radnika, ozbiljna i neposredna opasnost)

- (1) Poslodavac je dužan:
 - a) poduzeti potrebne mjere za prvu pomoć, protupožarne mjere i mjere za evakuaciju radnika, prilagođene prirodni aktivnosti i veličini poduzeća, odnosno poslovanja,
 - b) uspostaviti potrebne veze sa specijaliziranim službama, posebno u pogledu prve pomoći, hitne zdravstvene zaštite, spašavanja i protupožarne zaštite.
- (2) Za provođenje odredaba iz stavka (1) ovog članka poslodavac će odrediti radnike koji će provoditi mjere prve pomoći, protupožarne zaštite i evakuacije radnika.
- (3) Broj radnika iz stavka (2) ovog članka, njihovo osposobljavanje i oprema kojom raspolažu moraju odgovarati veličini i/ili posebnim opasnostima u pravnoj osobi, odnosno poslovanju.
- (4) Federalni ministar će u suradnji s federalnim ministrom zdravstva propisati način provođenja mjera za prvu pomoć, potrebna sredstva i opremu za pružanje prve pomoći u slučaju ozljeda i bolesti radnika na radu, pitanja iz stavka (3) ovog članka, kao i druga pitanja od važnosti za provođenje mjera za prvu pomoć.

Članak 37.

(Obveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti)

- (1) Poslodavac je dužan:
 - a) upoznati sve radnike koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj i neposrednoj opasnosti o riziku koji postoji kao i mjerama koje su poduzete ili koje će se poduzeti u pogledu zaštite, što je prije moguće,
 - b) poduzme mjere i izda upute kako bi se omogućilo radnicima da u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti prekinu s radom i/ili odmah napuste radno mjesto i pređu na neko sigurno mjesto,
 - c) ne tražiti od radnika da nastave rad u situaciji kada još uvijek postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u iznimnim slučajevima kada postoji ozbiljna i neposredna opasnost po sigurnost više ljudi i širu okolinu.
- (2) Radnici koji u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti napuste svoje radno mjesto i/ili opasno područje ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu.

- (3) U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po vlastitu sigurnost ili sigurnost drugih osoba, radnici koji nisu u mogućnosti stupiti u vezu s neposrednim rukovodiocem, obavezni su poduzeti odgovarajuće mjere sukladno svom znanju i tehničkim sredstvima koja su im na raspolaganju, da bi se izbjegle posljedice te opasnosti, pod uvjetom da te mjere ne smiju biti u očitom neskladu s opasnošću.
- (4) Zbog poduzimanja mjera iz stavka (3) ovog članka radnici ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu.

Članak 38.

(Obavješćavanje radnika)

- (1) Poslodavac je dužan radnicima i/ili njihovim predstavnicima davati odgovarajuće pisane upute koje se odnose na rizike po sigurnost i zdravlje sa zaštitnim i preventivnim mjerama koje se poduzimaju za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.
- (2) Upute iz stavka (1) ovog članka moraju biti istaknute na mjestu rada.
- (3) Iznimno, kada prijete iznenadna opasnost po život i zdravlje, uputu iz stavka (1) ovog članka poslodavac može dati usmeno.
- (4) Upute iz stavka (1) ovog članka daju se svim radnicima uključujući i radnike drugih poslodavaca koji obavljaju poslove kod poslodavca.

Članak 39.

(Znakovi upozorenja na opasnost)

- (1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima za rad i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove upozorenja na opasnost i znakove općih obavješćavanja, sukladno posebnim propisima.
- (2) Ako znakovi upozorenja na opasnost nisu dovoljni za efikasno obavješćavanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisane upute o uvjetima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih materija i opreme.

Članak 40.

(Obavješćavanje predstavnika radnika i sindikata)

- (1) Poslodavac je dužan, najmanje dva puta godišnje, izvijestiti povjerenika za zaštitu na radu, vijeće zaposlenika i sindikat o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je poduzeo i koje će poduzeti radi unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja.
- (2) Osim redovnog obavješćavanja iz stavka (1) ovog članka, poslodavac ima obvezu obavješćavati i savjetovati se s predstavnicima radnika ili radnicima nakon smrtne, grupne ili teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti, kao i nalaza nadležne inspekcije rada kojim je utvrđen nedostatak u primjeni mjera zaštite na radu.

Članak 41.

(Upotreba opasnih materija)

Poslodavac smije dati opasne materije u upotrebu radnicima samo pod uvjetom da su opremljene dokumentom na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, na kojem je proizvođač, odnosno dobavljač, sukladno propisima, naveo sve sigurnosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika pri radu s tim materijama, te da su zadovoljene sve sigurnosne mjere koje se navode u tom dokumentu.

Članak 42.

(Pisana obavijest o rezultatima procjene rizika)

Poslodavac je dužan osigurati da zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dojenja, radnik mlađi od 18 godina života i

radnik s promijenjenom radnom sposobnošću, i pored osposobljavanja za siguran i zdrav rad, budu u pisanom obliku obaviješteni o rezultatima procjene rizika na radnom mjestu i o mjerama kojima se rizici otklanjaju s ciljem povećanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Članak 43.

(Savjetovanje i uključivanje radnika i njihovih predstavnika)

Poslodavac se savjetuje s radnicima i/ili njihovim predstavnicima i omogućava im da sudjeluju u raspravama o svim pitanjima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. Posebno im omogućava da sudjeluju u:

- raspravama i odobravanju svih mjera u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- svakoj mjeri koja može značajno utjecati na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- imenovanju radnika koji će obavljati poslove vezane za osiguranje zdravih i sigurnih uvjeta rada, prve pomoći, gašenje požara i evakuaciju radnika,
- angažiranju, tamo gdje je potrebno, ovlaštenih organizacija za zaštitu na radu,
- planiranju i organiziranju osposobljavanja radnika u oblasti zaštite na radu.

Članak 44.

(Povjerenik za zaštitu na radu)

- Kod poslodavca koji zapošljava 30 ili više radnika, radnici biraju ili imenuju povjerenika za zaštitu na radu. Broj povjerenika, izbor i njihov mandat utvrđuju se sukladno propisu o vijeću zaposlenika, vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.
- Pod uvjetima iz stavka (1) ovog članka, povjerenika za zaštitu na radu imenuje sindikat, ukoliko povjerenika nisu izabrali radnici iz stavka (1) ovog članka.
- Imenovani povjerenik za zaštitu na radu iz stavka (2) ovog članka ima ista prava i obveze kao i izabrani povjerenik radnika.
- Povjerenik za zaštitu na radu će biti izabran ili imenovan bez obzira na broj radnika ako to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i sl.).
- Povjerenik za zaštitu na radu mora imati odgovarajuću stručnu spremu i radno iskustvo.

Članak 45.

(Prava i dužnosti povjerenika za zaštitu na radu)

- Povjerenik za zaštitu na radu ima pravo:
 - dobiti informacije o uvjetima rada, analizama ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti vezanih za rad, nalazima i preporukama inspeksijskih organa,
 - zahtijevati od poslodavca da poduzme odgovarajuće mjere i dostavi mu prijedloge za ublažavanje rizika i otklanjanja izvora opasnosti,
 - informirati radnike o provođenju mjera zaštite na radu,
 - zahtijevati inspeksijski pregled ako smatra da mjere koje je poduzeo poslodavac nisu primjerene cilju po kojem treba osigurati sigurne i zdrave uvjete rada i iznijeti svoja zapažanja u toku inspeksijskog pregleda,
 - prisustvovati inspeksijskim pregledima i/ili dostaviti svoja zapažanja u toku inspeksijskih pregleda.
- Za vrijeme obavljanja poslova utvrđenih ovim zakonom, povjerenik za zaštitu na radu iz reda zaposlenih ima pravo na naknadu plaće u visini plaće koju bi ostvario da je radio na poslovima za koje je zaključio ugovor o radu.

(3) Povjerenik za zaštitu na radu poslove utvrđene ovim zakonom može obavljati najviše šest sati tjedno.

(4) Poslodavac osigurava povjereniku za zaštitu na radu potrebna sredstva da može ostvarivati svoje funkcije koje proizilaze iz ovog zakona.

(5) Povjerenik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na druge radnike, zbog svojih poslova vezanih za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.

Članak 46.

(Osposobljavanje radnika)

- Poslodavac je dužan izvršiti osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzročiti promjenu mjera za siguran i zdrav rad.
- Poslodavac je dužan da radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o poduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zaštite na radu, sukladno aktu o procjeni rizika.
- Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad mora biti prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

Članak 47.

(Zabrana samostalnog rada)

- Radnici ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta na kojima će samostalno obavljati poslove prije nego što steknu znanja iz članka 46. ovog zakona.
- Poslodavac kod kojeg rad obavljaju radnici drugog poslodavca mora osigurati da ti radnici budu upoznati s mjerama zaštite na radu i zdravstvenim rizicima na radu.
- Osposobljavanje radnika iz članka 46. ovog zakona mora se obavljati u toku radnog vremena i ne smije izazvati troškove za radnika.

Članak 48.

(Provjera osposobljenosti za siguran i zdrav rad)

- Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, poslodavac obavlja teorijski i na praktičan način.
- Provjera teorijske i praktične osposobljenosti radnika za siguran i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.
- Periodične provjere osposobljenosti za siguran i zdrav rad radnika koji radi na poslovima s povećanim rizikom vrši se na način, u roku i po postupku utvrđenom aktom o procjeni rizika.

Članak 49.

(Teorijsko i praktično osposobljavanje)

- U toku osposobljavanja iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnik se upoznaje naročito s:
 - tehničko-tehnološkim procesom i organizacijom rada u cjelini, a posebno s poslovima svog radnog mjesta,
 - opasnostima koje ugrožavaju sigurnost i zdravlje na radu, korištenjem sredstava rada i opreme i načinom upotrebe štetnih materija,
 - mjerama zaštite na radu i razlozima zbog kojih se te mjere predviđaju i provode,
 - upotrebom odgovarajućih sredstava rada i odgovarajuće opreme i sredstava osobne zaštite, kao i pravilnim i namjenskim korištenjem uređaja i sredstava kojima se služi pri radu,
 - pravima i dužnostima u provođenju propisa i mjera zaštite na radu i posljedicama zbog nepriдрžavanja tih propisa i mjera,
 - pružanjem prve pomoći,

- g) organizacijom sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - h) korištenjem protupožarnih aparata,
 - i) odredbama ovog zakona.
- (2) Osposobljavanje radnika iz stavka (1) ovog članka poslodavac može obaviti ako ima zaposlene osobe s odgovarajućom visokom stručnom spremom iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.
- (3) Ako poslodavac nije u mogućnosti da izvrši osposobljavanje radnika u smislu stavka (1) ovog članka, te poslove povjerit će ovlaštenoj organizaciji iz članka 64. ovog zakona.

DIO ČETVRTI - PRAVA I OBVEZE RADNIKA

Članak 50.

(Pravo na sigurne i zdrave uvjete rada)

- (1) Radnik ima pravo na sigurne i zdrave uvjete rada.
- (2) Radni okoliš i sredstva za rad moraju, s obzirom na prirodu posla, biti sigurni za radnike i ne smiju ugroziti njihovo zdravlje.

Članak 51.

(Dužnost radnika da sebe i druge ne izlaže opasnostima)

Radnik je dužan obavljati posao sukladno svojoj stručnoj spremi i završenoj obuci, kao i uputama koje daje poslodavac, tako da ne izlaže sebe ili druge osobe na koje mogu utjecati njegove aktivnosti ili nepažnja u toku procesa rada, opasnostima od ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Članak 52.

(Dužnosti radnika)

- (1) Radnici su, naročito, dužni:
 - a) pridržavati se utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu u smislu ovog zakona,
 - b) pravilno upotrebljavati sredstva za rad i opremu, opasne materije i druga sredstva proizvodnje sukladno uputama proizvođača i uputama za siguran rad koja daje poslodavac,
 - c) pravilno upotrebljavati sredstva i opremu osobne zaštite koja su im dodijeljena i vratiti ih nakon upotrebe na mjesto na kojem se čuvaju,
 - d) ne smiju samovoljno isključiti, modificirati, promijeniti ili ukloniti sigurnosni uređaj koji je instaliran, posebno ne stroj, uređaj, alat, pogon ili objekat i takav uređaj moraju pravilno upotrebljavati,
 - e) odmah obavijestiti poslodavca i/ili radnika za zaštitu na radu o svakoj pojavi na poslu za koju postoji opravdana sumnja da predstavlja opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o nedostacima u postupcima zaštite,
 - f) obavijestiti osobu odgovornu za to radno mjesto i/ili poslodavca o ozljedama koje su zadobili,
 - g) surađivati s poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera ili zahtjeva koje je naredio inspektor rada,
 - h) surađivati s poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera koje će obezbijediti da radni okoliš i uvjeti rada budu sigurni i ne predstavljaju rizik po sigurnost i zdravlje u okviru njihovog radnog mjesta,
 - i) obavljati periodične liječničke preglede u terminima po zahtjevu poslodavca,
 - j) davati sve podatke i informacije koje traže inspektori rada.
- (2) Radnik koji se ne pridržava utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i propisanih obveza u smislu ovog zakona čini težu povredu radne obveze sukladno kolektivnom ugovoru, odnosno općem aktu poslodavca.

- (3) Obveze radnika u području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ne utječu na obveze i odgovornosti poslodavca iz ovog zakona.

Članak 53.

(Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika)

- (1) Radnik ima pravo odbiti da radi ako smatra da mu prijete neposredna opasnost po život i zdravlje i dužan je o tome odmah obavijestiti svog neposrednog rukovodioca i/ili imenovanog radnika za zaštitu na radu, nadležnog inspektora rada i predstavnika radnika.
- (2) Po prijemu obavijesti iz stavka (1) ovog članka nadležna inspekcija rada obvezna je odmah izvršiti očevid na licu mjesta i narediti da se provedu odgovarajuće mjere zaštite odnosno zabrani rad dok se mjere ne provedu ili obavijesti radnika iz kojih razloga njegov zahtjev nije utemeljen.
- (3) Radnik iz stavka (1) ovog članka koji se udaljio s radnog mjesta, ne smije snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu, osim u slučaju ako poslodavac dokaže da se radnik neopravdano udaljio s radnog mjesta.

DIO PETI - ZDRAVSTVENI NADZOR

Članak 54.

(Pravo radnika na specifičnu zdravstvenu zaštitu/medicinu rada)

- (1) Radnik ima pravo na zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, sukladno posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom.
- (2) Poslodavac je dužan zdravstvenim radnicima, koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada, osigurati pristup u sve radne prostorije i prostore.

Članak 55.

(Poslovi specifične zdravstvene zaštite/medicine rada)

Ovlaštena zdravstvena ustanova, pored poslova utvrđenih propisima o zdravstvenoj zaštiti, može obavljati i sljedeće poslove:

- a) davati savjete poslodavcu o unaprjeđivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, higijene rada, ergonomiji i zaštitnim sredstvima,
- b) upoznavati radnike s rizicima po zdravlje koji su povezani s njihovim radom i obavljati poslove osposobljavanja radnika za pružanje prve pomoći,
- c) sudjelovati u izradi akta o procjeni rizika na mjestu rada kod poslodavca,
- d) ocjenjivati i utvrđivati posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju ispunjavati radnici za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu s povećanim rizikom ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenom opremom za rad,
- e) vršiti prethodne i periodične liječničke preglede radnika na radnim mjestima s povećanim rizikom i izdavati izveštaje o liječničkim pregledima sukladno propisima o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
- f) sudjelovati u organiziranju prve pomoći, spašavanju i evakuaciji u slučaju ozljede radnika ili havarija,
- g) davati savjete poslodavcu pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti radnika,
- h) savjetovati poslodavca u izboru i testiranju novih sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za osobnu zaštitu na radu, sa zdravstvenog aspekta,
- i) surađivati s radnikom za zaštitu na radu.

Članak 56.

(Obveza obavještanja ovlaštene zdravstvene ustanove)

Poslodavac, radnik za zaštitu na radu, povjerenik za zaštitu na radu, sindikat i drugi radnici dužni su obavijestiti ovlaštenu ustanovu iz članka 55. ovog zakona, o svim čimbenicima na radnom mjestu i u radnom okolišu za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje radnika.

Članak 57.

(Poslovi s povećanim rizikom)

- (1) Poslodavac je dužan radniku koji obavlja poslove s povećanim rizikom, prije početka rada osigurati prethodni liječnički pregled, kao i periodični liječnički pregled u toku rada.
- (2) Poslovi s povećanim rizikom utvrđuju se internim aktom o zaštiti na radu.
- (3) Poslovima s povećanim rizikom smatraju se:
 - a) poslovi s povećanim rizikom od ozljeđivanja, nastanka profesionalnih bolesti i oštećenja zdravlja radnika,
 - b) poslovi sa specifičnim zahtjevima koji, s ciljem sigurnog i uspješnog rada uvjetuju posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti radnika na tim radnim mjestima,
 - c) poslovi na kojima, nakon primjene svih tehnički priznatih metoda za smanjenje rizika, postoji preostali rizik za neke radnike.

Članak 58.

(Evidencije o liječničkim pregledima radnika)

- (1) Prilikom upućivanja radnika na liječnički pregled iz članka 57. stavak (1) ovog zakona, poslodavac je obavezan ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi dostaviti podatke o poslovima s povećanim rizikom i navesti štetnosti i opasnosti kojima su radnici izloženi.
- (2) O rezultatima odgovarajućeg liječničkog pregleda radnika, ovlaštena zdravstvena ustanova vodi evidenciju i u roku od 15 dana od izvršenog pregleda o tome dostavlja izvještaj poslodavcu.

Članak 59.

(Pravo radnika na premještanje na drugo radno mjesto)

Ako se u postupku periodičnog liječničkog pregleda utvrdi da radnik ne ispunjava posebne zdravstvene uvjete za obavljanje poslova s povećanim rizikom, poslodavac je dužan premjestiti ga na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca. Ukoliko takvo mjesto ne postoji, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o radu.

Članak 60.

(Način obavljanja liječničkih pregleda)

- (1) Prethodni i periodični liječnički pregledi radnika koji obavljaju poslove s povećanim rizikom vrše se na način, po postupku i u rokovima koje utvrđuje federalni ministar u suradnji s federalnim ministrom zdravstva.
- (2) Radnik iz stavka (1) ovog članka koji ne obavi periodični liječnički pregled ne može nastaviti s radom dok se ne utvrdi njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti.

DIO ŠESTI - EVIDENCIJE, IZVJEŠTAVANJE I OBAVJEŠTAVANJE O NESREĆAMA I OZLJEDAMA NA RADU I PROFESIONALNIM BOLESTIMA

Članak 61.

(Obveza vođenja evidencija kod poslodavca)

- (1) Poslodavac je dužan voditi propisanu evidenciju o:
 - a) radnicima na radnim mjestima s povećanim rizikom,

- b) radnim mjestima s povećanim rizikom,
 - c) opasnim materijama koje se koriste pri radu,
 - d) provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - e) izvršenim pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad,
 - f) ozljedama na radu, profesionalnim bolestima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima,
 - g) liječničkim pregledima radnika.
- (2) Poslodavac je dužan dostaviti nadležnoj inspekciji rada godišnji izvještaj o slučajevima iz stavka (1) točka f) ovog članka.

Članak 62.

(Dostavljanje izvještaja o ozljedi na radu i profesionalnoj bolesti)

- (1) Izvještaj o ozljedi na radu koja se dogodi i profesionalnoj bolesti koja nastane na radnom mjestu, poslodavac je dužan dostaviti radniku koji je pretrpio ozljedu, odnosno kod kojeg je nastala bolest, nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja kod kojeg je radnik zdravstveno osiguran, ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja obavlja usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada kod poslodavca, kao i nadležnoj inspekciji rada, u roku od sedam dana od dana pretrpljene ozljede odnosno nastanka bolesti.
- (2) Izvještaj iz stavka (1) ovog članka podnosi se na obrascu čiji sadržaj i način podnošenja propisuje federalni ministar u suradnji s federalnim ministrom zdravstva.

Članak 63.

(Obveza obavještanja inspekcije rada)

- (1) O svakom smrtnom slučaju, težoj ozljedi na radu, profesionalnoj bolesti i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu poslodavac je obavezan odmah obavijestiti nadležnu inspekciju rada.
- (2) Za svaku ozljedu na radu poslodavac je dužan na očevid pozvati radnika za zaštitu na radu, neposrednog rukovodioca ozljeđenog radnika i povjerenika za zaštitu na radu.

DIO SEDMI - OVLAŠTENE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 64.

(Izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje stručnih poslova)

- (1) Gospodarskom društvu ili ustanovi koja ispunjava kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete (u daljnjem tekstu: ovlaštena organizacija), federalni ministar izdaje dozvolu za obavljanje sljedećih stručnih poslova:
 - a) periodičnih pregleda i ispitivanja fizičkih, kemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama,
 - b) periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme osobne zaštite, električnih i gromobrantskih instalacija na objektima na kojima se primjenjuju mjere zaštite na radu,
 - c) osposobljavanje radnika za siguran rad,
 - d) procjenu rizika na mjestima rada i radnog okoliša iz članka 23. ovog zakona.
- (2) Dozvola iz stavka (1) ovog članka se izdaje na određeno vrijeme u trajanju od četiri godine.
- (3) Gospodarsko društvo ili ustanova kojoj je izdata dozvola iz stavka (1) ovog članka, dužno je federalnom ministru na kraju svake kalendarske godine, najkasnije do 15. siječnja, dostaviti dokumentaciju o ispunjavanju

- kadrovskih, organizacijskih i drugih uvjeta, kao i izvještaj o obavljenim poslovima iz stavka (1) ovog članka.
- (4) Dozvolu iz stavka (1) ovog članka federalni ministar će oduzeti:
- ako se utvrdi da ovlaštena organizacija više ne ispunjava uvjete za dobijanje dozvole,
 - ako je dozvola izdata na temelju neistinitih podataka,
 - ako se u postupku nadzora iz članka 68. ovog zakona utvrdi da se poslovi ne obavljaju sukladno zakonu i drugim propisima donesenim na temelju zakona,
 - na prijedlog inspekcije rada, ako utvrdi da se poslovi ne obavljaju sukladno zakonu i drugim propisima donesenim na temelju zakona,
 - ako ne postupi sukladno obvezama propisanim u stavku (3) ovog članka.

Članak 65.

(Postupak izdavanja odnosno oduzimanja dozvole)

- O izdavanju, odnosno oduzimanju dozvole za rad federalni ministar donosi rješenje protiv kojeg nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.
- Troškove postupka izdavanja dozvole za rad snosi ovlaštena organizacija.
- Rješenje o dozvoli, odnosno oduzimanju dozvole za rad upisuje se u registar koji vodi ministarstvo.
- Način vođenja i obrazac registra iz stavka (3) ovog članka propisuje federalni ministar.

Članak 66.

(Uvjeti koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije)

- Radnik koji u ovlaštenoj organizaciji obavlja stručne poslove iz članka 64. stavak (1) ovog zakona mora imati odgovarajuću stručnu spremu i položen stručni ispit koji se odnosi na obavljanje tih poslova, sukladno ovom zakonu.
- Stručni ispit iz stavka (1) ovog članka polaže se pred povjerenstvom koje imenuje federalni ministar, a za čiji se rad osiguravaju financijska sredstva u Proračunu Federacije.
- Federalni ministar donijet će pravilnik kojim će propisati organizacijske, kadrovske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije iz članka 64. ovog zakona, postupak i način utvrđivanja tih uvjeta, te sadržaj, program, način i troškove polaganja stručnog ispita iz stavka (1) ovog članka, kao i sastav povjerenstva iz stavka (2) ovog članka.

Članak 67.

(Zapisnik o izvršenim periodičnim pregledima)

- O izvršenim periodičnim pregledima i ispitivanjima iz članka 64. stavak (1) ovog zakona ovlaštena organizacija sačinjava zapisnik o stručnom nalazu, na temelju kojeg izdaje ispravu.
- Zapisnik i isprava iz stavka (1) ovog članka sadrži rezultat pregleda i ispitivanja i konstataciju da li pregledana sredstva za rad i sredstva i oprema osobne zaštite udovoljavaju propisima donesenim na temelju zakona.
- Način, postupak i rokove vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz stavka (1) ovog članka, te oblik i sadržaj zapisnika i isprave iz stavka (2) ovog članka propisuje federalni ministar.

Članak 68.

(Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštenih organizacija)

Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštene organizacije koja je dobila dozvolu iz članka 64. stavak (1) ovog zakona, u dijelu

koji se odnosi na obavljanje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme osobne zaštite, vrši ministarstvo.

DIO OSMI - POSEBNA SIGURNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Članak 69.

(Zaštita grupa posebno osjetljivih na rizike)

- Poslodavac je dužan organizirati radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike.
- Grupe posebno osjetljive na rizike, kao što su trudnice, porodilje ili dojilje, maloljetnici, osobe s invaliditetom, kao i radnici s promijenjenom radnom sposobnošću u smislu propisa o mirovinskom i invalidskom osiguranju, moraju se zaštititi od opasnosti koje posebno njih pogodaju, sukladno ovom zakonu, drugim propisima, kolektivnom ugovoru i općim aktom poslodavca.

Članak 70.

(Zabrana rada grupa posebno osjetljivih na rizike na određenim poslovima)

- Zabranjen je rad trudnicama, porodiljama i dojiljama na poslovima na kojima postoji rizik od izloženosti opasnim materijama, kemijskim, fizičkim i biološkim agensima, štetnim zračenjima i mikroklimatskim utjecajima, odnosno na poslovima s teškim uvjetima rada, kao i posebno teškim i opasnim poslovima gdje postoji rizik po njihovo fizičko i mentalno zdravlje.
- Zabranjen je rad maloljetnicima na poslovima koji mogu ugroziti njihovo zdravlje i razvoj.
- Radnik s promijenjenom radnom sposobnošću ne smije obavljati poslove na kojima postoji opasnost smanjenja preostale radne sposobnosti.

Članak 71.

(Postupak raspoređivanja radnika na poslove s povećanim rizikom)

- Kada su na određenom radnom mjestu takvi uvjeti da usprkos primjeni mjera zaštite na radu i dalje postoji preostali rizik i prijetnja od obolijevanja tj. invaliditeta, poslodavac je dužan poduzeti mjere za sprječavanje bolesti tj. nastanka invaliditeta ili dalje pogoršanje bolesti radnika.
- U slučajevima iz stavka (1) ovog članka radno vrijeme se skraćuje razmjerno štetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i na radnu sposobnost radnika, sukladno zakonu.
- Za poslove koji su internim aktom o zaštiti na radu i ugovorom o radu utvrđeni kao poslovi s povećanim rizikom, postupak za raspoređivanje radnika na te poslove, uvjete rada i zdravstveni nadzor propisuje federalni ministar u suradnji s federalnim ministrom zdravstva.

Članak 72.

(Postupak skraćivanja radnog vremena)

- Poslovi iz članka 71. stavak (2) ovog zakona i trajanje radnog vremena utvrđuju se internim aktom poslodavca o zaštiti na radu, na temelju akta o procjeni rizika iz članka 23. stavak (2) ovog zakona i stručnog nalaza ovlaštene organizacije, koja ispunjava kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete.
- O skraćivanju radnog vremena u smislu stavka (1) ovog članka odlučuje ministarstvo.
- Postupak skraćivanja radnog vremena kod poslodavca, kao i kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije iz stavka (1) ovog članka, propisat će federalni ministar.

- (4) Pri ostvarivanju prava na plaću i drugih prava na temelju rada i u vezi s radom, skraćeno radno vrijeme u smislu ovog članka se izjednačava s punim radnim vremenom.

Članak 73.

(Posebno osiguranje radnika koji obavljaju poslove s povećanim rizikom)

Poslodavac posebno osigurava od rizika nesreće i ozljede na radu radnike koji obavljaju poslove s povećanim rizikom, utvrđene internim aktom o zaštiti na radu, radi osiguranja naknade štete, sukladno zakonu.

DIO DEVETI - INSPEKCIJSKI NADZOR

Članak 74.

(Organi nadležni za vršenje inspekcijiskog nadzora)

- (1) Inspekcijiski nadzor nad provođenjem ovog zakona, propisa donesenih na temelju zakona, tehničkih propisa i standarda koji se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i općih akata iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu vrši kantonalna uprava za inspekcijske poslove (u daljnjem tekstu: kantonalna uprava), osim nadzora koji je ovim zakonom stavljen u nadležnost Federalne uprave za inspekcijske poslove (u daljnjem tekstu: Federalna uprava).
- (2) Poslove inspekcijiskog nadzora iz stavka (1) ovog članka vrši inspektor zaštite na radu, odnosno inspektor rada (u daljnjem tekstu: inspektor).

Članak 75.

(Nadležnosti Federalne uprave za inspekcijske poslove)

- (1) Federalna uprava vrši neposredni nadzor kod poslodavca koji obavlja djelatnost:
 - a) proizvodnje i prerade sirovog željeza, čelika i ferolegura,
 - b) proizvodnje i prerade glinice, aluminijska, olova i cinka, mangana i drugih teških metala,
 - c) proizvodnje i prerade baznih kemikalija, plastičnih masa, premaznih sredstava, lijekova i farmaceutskih kemikalija,
 - d) proizvodnje i uskladištenja koksa i karbogasa i drugih tehničkih plinova,
 - e) proizvodnje eksploziva i eksplozivnih sredstava i galanterije,
 - f) proizvodnje i distribucije naftnih derivata,
 - g) proizvodnje celuloze i papira i kemijske prerade drveta,
 - h) proizvodnje cementa i cementnih proizvoda,
 - i) proizvodnje električne energije.
- (2) Federalna uprava vrši neposredni nadzor nad izvođenjem radova:
 - a) u tunelima i na drugim podzemnim radovima izuzev rudarskih,
 - b) na armirano-betonskim, čeličnim i drvenim mostovima raspona preko 20 m,
 - c) u kesonima i ronilačkim radovima,
 - d) na izgradnji termoelektrana i hidroelektrana.
- (3) Iznimno, u slučaju potrebe, direktor Federalne uprave, uz suglasnost kantonalnog rukovodioca inspekcije, može prenijeti ovlaštenje kantonalnom inspektoratu da obavlja poslove inspekcijiskog nadzora iz nadležnosti Federalne uprave na teritoriju Federacije.

Članak 76.

(Suradnja inspekcijiskih organa)

- (1) U vršenju inspekcijiskog nadzora federalni inspektor ostvaruje suradnju s nadležnim kantonalnim inspektorima u pitanjima koja su od zajedničkog interesa za vršenje inspekcijiskog nadzora i pruža im stručnu pomoć.

- (2) S ciljem jedinstvenog provođenja ovog zakona, federalni inspektor može izdavati kantonalnom inspektoratu odgovarajuće upute i instrukcije za rad.

Članak 77.

(Obveza vršenja inspekcijiskih pregleda)

- (1) U vršenju inspekcijiskog nadzora inspektori su obvezni kod poslodavca, kod kojeg se obavljaju tehničko-tehnološki procesi rada, izvršiti preglede najmanje jednom godišnje, a u drugim slučajevima po potrebi.
- (2) Inspektori su obvezni izvršiti i kontrolne preglede kod poslodavca iz stavka (1) ovog članka kod kojeg su naređene mjere za otklanjanje nedostatka iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Članak 78.

(Postupanje u slučaju kada se utvrdi povreda propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu)

- (1) Ako inspektor utvrdi povredu propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu donijet će rješenje o otklanjanju tih nedostataka odnosno nepravilnosti i odrediti rok u kojem se oni imaju otkloniti.
- (2) Poslodavac je obavezan pismeno izvjestiti inspektora o izvršenju rješenja u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje nedostataka, odnosno nepravilnosti.
- (3) Inspektor može narediti da se provede i mjera zaštite na radu koja nije propisana, ako su radnici na radu neposredno ugroženi.
- (4) Ako su za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka potrebna veća investicijska ulaganja, a život i zdravlje radnika nisu neposredno ugroženi, inspektor će narediti poslodavcu da sačini poseban investicijski program o postupnom usklađivanju stanja s odredbama propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu.

Članak 79.

(Postupanje inspektora kod smrtnog slučaja ili nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika)

- (1) Kantonalna uprava dužna je odmah po prijemu obavještenja poslodavca izvjestiti Federalnu upravu o svakom smrtnom slučaju, nesreći na radu koja dovodi do onesposobljenosti u trajanju od tri ili više dana ili bilo kojem događaju koji je zadesio jednog ili više radnika.
- (2) Kantonalni inspektor obavezan je izvršiti očevid svakog smrtnog slučaja, nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika i teže ozljede na radu kod poslodavca.
- (3) Nakon izvršenog očevida iz stavka (2) ovog članka kantonalna uprava obavezna je poduzeti odgovarajuće mjere i dostaviti izvještaj Federalnoj upravi.
- (4) Kod smrtnog slučaja ili nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika, očevid će izvršiti i federalni inspektor.

Članak 80.

(Postupanje inspektora u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika na radu)

- (1) Ako inspektor utvrdi da postoji neposredna opasnost po život i zdravlje radnika na radu, odmah će donijeti rješenje o zabrani rada na radnom mjestu.
- (2) Ako poslodavac ne postupi po rješenju o otklanjanju nedostataka, inspektor će zabraniti rad na radnom mjestu na koje se rješenje odnosi, dok se nepravilnosti, odnosno nedostaci ne otklone.

Članak 81.

(Obveza čuvanja povjerljivih podataka)

Inspektor je dužan čuvati kao povjerljiv podatak ime radnika koji mu se obratio po bilo kojem osnovu zbog neprovođenja propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Članak 82.

(Pravo na žalbu)

- (1) Protiv rješenja kantonalnog inspektora može se izjaviti žalba nadležnom federalnom inspektoru, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (2) Protiv rješenja federalnog inspektora donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (3) U slučaju kada je naložena zabrana rada žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

DIO DESETI - KAZNE NE ODREDBE

Članak 83.

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:
 1. koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata i tehničko-tehnološkog procesa, ako ne izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji, članak 11. stavak (1),
 2. koji stavi u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije bez prethodno pribavljene odgovarajuće dokumentacije, čl. 16. i 17.,
 3. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanje sredstava za rad i sredstava i opreme osobne zaštite, članak 22. točka j),
 4. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanja fizičkih, kemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnom okolišu, članak 22. točka k),
 5. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme osobne zaštite, koji ne podliježu obveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom, članak 22. točka l),
 6. ako ne provodi mjere i ne osigura sredstva za prvu pomoć, članak 22. točka n),
 7. ako ne izvrši procjenu rizika na mjestima rada, članak 23. stavak (2),
 8. ako zasnjuje radni odnos s radnikom, a da prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju zahtjevima određenog radnog mjesta, članak 24. stavak (2),
 9. ako ne uputi radnika na odgovarajući liječnički pregled, ili ga ne osigura u rokovima utvrđenim zakonom ili propisima donesenim na temelju zakona, članak 57. stavak (1) i članak 60. stavak (1),
 10. ako ne utvrdi radna mjesta s povećanim rizikom, članak 57. stavak (2).
- (2) Novčanom kaznom iz stavka (1) ovog članka kaznit će se ovlaštena organizacija za zaštitu na radu, ako:
 1. obavlja stručne poslove suprotno odredbama ovog zakona i propisa donesenih na temelju zakona ili ako obavlja stručne poslove bez propisane dozvole, članak 64. stavak (1),
 2. ako sačini ili izda isprave čiji su oblik i sadržina suprotni propisu, članak 67.
- (3) Za prekršaj iz stavka (1) ovog članka kaznit će se i poslodavac fizička osoba novčanom kaznom od 1.000,00 do 1.500,00 KM.
- (4) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 2.000,00 do 3.000,00 KM.

Članak 84.

- (1) Novčanom kaznom od 4.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj:
 1. poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko-tehnološke procese, ako pri projektiranju ne primijeni propisane mjere sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i ne izda ispravu kojom potvrđuje da je projektiranje izvršeno sukladno zakonu i propisima donesenim na temelju zakona, članak 10,
 2. poslodavac ako stavi u upotrebu sredstva za rad, koja podliježu obvezi periodičnih pregleda i ispitivanja, bez pribavljenog zapisnika, odnosno isprave iz članka 67. stavak (1) ovog zakona, članak 14. stavak (3),
 3. proizvođač i uvoznik radne opreme i sredstava i opreme osobne zaštite ako ne izda ispravu kojom dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ili ne izda uputu za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, članak 16. stavak (1),
 4. proizvođač i uvoznik opasnih materija ako ne izda uputu za sigurnu upotrebu i rukovanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, članak 16. stavak (2),
- (2) Za prekršaj iz stavka (1) ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 1.500,00 do 2.500,00 KM.

Članak 85.

- (1) Novčanom kaznom od 4.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj investitor ili glavni izvođač ako ne osigura jedinstveni elaborat o uređenju radilišta u slučaju da dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište, članak 13.
- (2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:
 1. ako prije početka radova ne izradi elaborat o uređenju radilišta sukladno propisima donesenim na temelju zakona, ne izvodi radove prema tom elaboratu i u roku ne dostavi elaborat nadležnoj inspekciji rada, članak 12.,
 2. ako ne donese interni akt o zaštiti na radu, članak 23. stavak (1),
 3. ako internim aktom o zaštiti na radu ne utvrdi organizaciju provođenja zaštite na radu, članak 23. stavak (1),
 4. ako za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada ne utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti, članak 24.,
 5. ako od radnika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja mjera zaštite na radu, članak 31.,
 6. ako ne organizira poslove zaštite na radu ovisno od tehničko-tehnološkog procesa, broja radnika, štetnosti po zdravlje, broja lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika, članak 33. stavak (1),
 7. ako ne odredi jednog ili više radnika za zaštitu na radu i ne osigura im uvjete za rad, članak 34. st. (1) i (2),
 8. ako dovodi u nepovoljniji položaj radnika za zaštitu na radu dok postupuje sukladno s odredbama ovog zakona, članak 34. stavak (3),
 9. ako radnicima ne daje odgovarajuće pisane upute, članak 38.,

10. ako ne postavi znakove upozorenja i znakove općih obavještanja, članak 39.,
 11. ako da radnicima u upotrebu opasne materije koje nisu opremljene dokumentom o sigurnosno-tehničkim podacima prevedenim na jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, članak 41.,
 12. ako ne izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, članak 46.,
 13. ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za samostalan rad na siguran način, članak 47.,
 14. ako ne premjesti radnika na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca, članak 59.,
 15. ako ne obavijesti nadležnu inspekciju rada o smrtnom slučaju, težoj ozljedi na radu ili profesionalnoj bolesti, čl. 62. i 63.,
 16. ako postupi protivno odredbi članka 70. i dozvoli rad osobama iz st. (1), (2) i (3) tog članka,
 17. ako ne poduzme mjere za sprječavanje nastupanja bolesti odnosno invaliditeta kod radnika, članak 71.,
 18. ako posebno ne osigura od rizika nesreće i ozljede na radu radnike koji obavljaju poslove s povećanim rizikom, članak 73.,
 19. ako ne postupi po rješenju inspektora rada sukladno članku 78. st. (1) i (3) ovog zakona.
- (3) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog članka kaznit će se i poslodavac fizička osoba novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.
- (4) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 1.000,00 do 2.000,00 KM.

Članak 86.

- (1) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:
1. ako ne utvrdi internim aktom o zaštiti na radu koja sredstva i oprema osobne zaštite pripadaju radniku, članak 23. stavak (1),
 2. ako ne konzultira povjerenika za zaštitu na radu pri izradi internog akta o zaštiti na radu, članak 23. stavak (5),
 3. ako ne osigura da pristup radnim mjestima s povećanim rizikom imaju samo radnici koji su dobili posebne upute i zaštitna sredstva, članak 28.,
 4. ako ne osigura radnicima sredstva i opremu osobne zaštite, članak 29. stavak (1),
 5. ako ne osigura da sredstva i oprema osobne zaštite budu u ispravnom stanju, članak 29. stavak (3),
 6. ako ne obavijesti radnike o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je poduzeo radi unaprjeđenja sigurnosti i zaštite zdravlja, članak 40.,
 7. ako postupi suprotno odredbi članka 45. ovog zakona,
 8. ako ne vodi evidenciju propisanu odredbom članka 61. ovog zakona i ne dostavi godišnji izvještaj nadležnoj inspekciji rada,
 9. ako ne dostavi izvještaj iz odredbe članka 62. ovog zakona,
 10. ako ne organizira radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike, članak 69.,
- (2) Za prekršaj iz stavka (1) ovog članka kaznit će se i poslodavac fizička osoba novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.

- (3) Za prekršaj iz stavka (1) ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 100,00 do 1.000,00 KM.

DIO JEDANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 87.

Poslodavci su dužni uskladiti opće akte s odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 88.

- (1) Organizacije koje su do dana stupanja na snagu ovog zakona bile ovlaštene da vrše poslove iz članka 21. stavak (1) i članka 28. stavak (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90), obvezne su podnijeti zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu članka 64. i članka 72. stavak (1) ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz članka 66. stavak (3), odnosno članka 72. stavak (3) ovog zakona.
- (2) Organizacije iz stavka (1) ovog članka, koje u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz članka 66. stavak (3) ovog zakona, odnosno članka 72. stavak (3) ovog zakona podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu članka 64. stavak (1) ovog zakona i članka 72. stavak (1) ovog zakona, zadržavaju ovlaštenje za vršenje poslova iz članka 21. stavak (1), odnosno članka 28. stavak (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90), sve do donošenja konačnog rješenja po podnesenom zahtjevu iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Organizacijama iz stavka (1) ovog članka, koje u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz članka 66. stavak (3), odnosno članka 72. stavak (3) ovog zakona, ne podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu članka 64, odnosno članka 72. stavak (1) ovog zakona, s danom isteka roka iz stavka (1) ovog članka, po sili zakona prestaje ovlaštenje za vršenje poslova iz članka 21. stavak (1) i članka 28. stavak (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90).

Članak 89.

Propisi iz odredbe članka 23. stavak (4), članka 34. stavak (6), članka 60. stavak (1), članka 62. stavak (2), članka 65. stavak (4), članka 66. stavak (3), članka 67. stavak (3) ovog zakona i članka 72. stavak (3) ovog zakona, donijet će se u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 90.

Do donošenja propisa iz članka 89. ovog zakona primjenjivat će se:

1. Pravilnik o uslovima za utvrđivanje radnih mjesta s posebnim uslovima rada i ljekarskim pregledima radnika na tim radnim mjestima ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
2. Pravilnik o postupku skraćivanja radnog vremena na radnim mjestima s posebnim uslovima rada ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
3. Pravilnik o uslovima koje u pogledu kadrova i tehničke opreme moraju ispunjavati organizacije koje vrše periodične preglede i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
4. Pravilnik o vođenju evidencije, čuvanju isprava i sadržaju godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
5. Pravilnik o načinu i postupku vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),

6. Pravilnik o pružanju prve pomoći u slučaju povrede i oboljenja radnika na radu ("Službeni list SR BiH", broj 38/86).
- Članak 91.
- (1) Do donošenja novih propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona i drugim propisima, primjenjivat će se:
1. Opći pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu ("Službeni list FNRJ", br. 16/47, 18/47 i 36/50),
 2. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u kudeljarama ("Službeni list FNRJ" broj 46/47),
 3. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u grafičkim preduzećima ("Službeni list FNRJ", broj 56/47),
 4. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u fabrikama stakla-staklarama ("Službeni list FNRJ", br. 14/48, 18/48),
 5. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u kamenolomima i ciglanama, kao i kod vađenja gline, pijeska i šljunka ("Službeni list FNRJ", broj 69/48),
 6. Pravilnik o zaštitnim mjerama pri rukovanju eksplozivom i lagumanju (miniranju) u rudnicima i kamenolomima, kao i pri drugim radovima (prilog broj 8 uz "Službeni list FNRJ", broj 98/49),
 7. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama na radu pri hemijsko-tehnološkim procesima (prilog broj 8 uz "Službeni list FNRJ", broj 55/50),
 8. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u crnoj metalurgiji ("Službeni list FNRJ", broj 7/55),
 9. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri ronilačkim radovima ("Službeni list FNRJ", broj 36/58),
 10. Pravilnik o higijensko-tehničkim mjerama pri radu na preradi i obradi metala ("Službeni list FNRJ", broj 40/61),
 11. Pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri lučko-transportnom radu ("Službeni list SFRJ", broj 14/64),
 12. Pravilnik o zaštiti na radu pri tehničkom obrađivanju legura lakih metala u kupatilima s nitratnim solima ("Službeni list SFRJ", broj 48/65),
 13. Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i prijevozu motornim vozilima ("Službeni list SFRJ", broj 55/65),
 14. Pravilnik o zaštiti na radu pri utovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila ("Službeni list SFRJ", broj 17/66),
 15. Pravilnik o zaštiti na radu s uređajima za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na pomorskim brodovima i plovilima unutrašnje plovidbe ("Službeni list SFRJ", broj 32/66),
 16. Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi ("Službeni list SFRJ", broj 34/68),
 17. Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu ("Službeni list SFRJ", br. 42/68 i 45/68),
 18. Pravilnik o tehničkim normativima za dizalice ("Službeni list SFRJ", broj 65/91),
 19. Pravilnik o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštitnoj opremi ("Službeni list SFRJ", broj 35/69),
 20. Pravilnik o zaštiti na radu pri izradi eksploziva i baruta i manipulisanju eksplozivima i barutama ("Službeni list SFRJ", broj 55/69),
 21. Pravilnik o posebnim mjerama i normativima za zaštitu na radu pri preradi i obradi kože, krzna i otpadaka kože ("Službeni list SFRJ", broj 47/70),
 22. Pravilnik o općim mjerama i normativima zaštite na radu od buke u radnim prostorijama ("Službeni list SFRJ", broj 29/71),
 23. Pravilnik o mjerama i normativima zaštite na radu na oruđima za rad ("Službeni list SFRJ", broj 18/91),
 24. Pravilnik o zaštiti na radu u šumarstvu ("Službeni list SR BiH", broj 20/85),
 25. Pravilnik o zaštiti na radu s razvijajima acetilena i acetilenskim stanicama ("Službeni list SR BiH", broj 2/87),
 26. Pravilnik o zaštiti na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala ("Službeni list SR BiH", broj 5/86),
 27. Pravilnik o zaštiti na radu u željeznicama ("Službeni list SR BiH", br. 42/86 i 3/87),
 28. Pravilnik o opštim mjerama zaštite na radu za građevinske objekte namjenjene za radne i pomoćne prostorije i radne prostore ("Službeni list SR BiH", broj 5/88),
 29. Pravilnik o zaštiti na radu pri korištenju električne energije ("Službeni list SR BiH", broj 34/88).
- (2) Nove propise o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu iz stavka (1) ovog članka donijet će federalni ministar.
- Članak 92.
- Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90).
- Članak 93.
- Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".
Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Mirsad Zaimović , v. r. | Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Tomislav Martinović , v. r. |
|---|---|
-
- На основу члана IV.В.7. а)(IV) Устава Федерације
Босне и Херцеговине, доносим
- УКАЗ**
- О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ НА РАДУ**
- Проглашава се Закон о заштити на раду, који је
усвојио Парламент Федерације Босне и Херцеговине на
сједници Представничког дома од 24.09.2019. године и на
сједници Дома народа од 01.10.2020. године.
- Број 01-02-1-433-01/20
28. октобра 2020. године
Сарајево
- Предсједник
Маринко Чавара, с. р.
- ЗАКОН**
О ЗАШТИТИ НА РАДУ
- ДИО ПРВИ - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**
- Члан 1.
(Предмет Закона)
- (1) Овим законом уређују се права, обавезе и одговорности послодаваца и радника у вези са провођењем и побољшањем сигурности и заштите здравља радника на раду, као и општа начела превенције, те систем правила сигурности и заштите

здравља на раду, чијом примјеном се постиже спречавање повреда на раду, професионалних обољења и других обољења у вези са радом, као и заштита радне околине, те друга питања у вези са сигурношћу и заштитом здравља на раду.

- (2) Посебна заштита се прописује ради очувања душевног и тјелесног развоја младих, заштите жена од ризика који би могли угрозити остваривање материнства, заштите лица са инвалидитетом и професионално обољелих лица од даљег оштећења здравља и умањења њихове радне способности и очувања радних способности старијих радника у границама примјереним њиховој животној доби.

Члан 2.

(Преузимање правних аката Европске уније)

Овим законом се у правни поредак Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) преузима Директива Вијећа 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. године о увођењу мјера за подстицање побољшања сигурности и здравља радника на раду.

Члан 3.

(Дефиниције појмова)

- (1) Појмови који се користе у овом закону имају следеће значење:

- а) **послодавац** је правно или физичко лице које запошљава једног или више радника, укључујући и органе државне управе. Послодавцем, у смислу овог закона, сматра се и пољопривредник и физичко лице које само или са члановима своје породице обавља пољопривредну или неку другу дјелатност као једино или главно занимање;
- б) **радник** је лице које ради код послодавца на основу уговора о раду, уговора о обављању привремених и повремених послова или рјешења о постављењу особе која није државни службеник, државног службеника и намјештеника, као и припадници оружаних снага и полицијски службеници;
- ц) **мјесто рада** у смислу овог закона је простор намијењен за обављање послова (у објекту или на отвореном, као и на привременим и покретним градилиштима, објектима, уређајима, саобраћајним средствима), у којем радник борави и има приступ у току рада, као и сваки простор, односно просторија у којем се обавља посао и који је под посредним или непосредним надзором послодавца или власника средстава рада;
- д) **радна околина** је простор у којем се обавља рад и који укључује мјесто рада, радне услове, радне поступке и односе у процесу рада, а чине је физикални, хемијски и биолошки фактори на мјесту рада и у његовом окружењу;
- е) **средства за рад** у смислу овог закона су:
- објекти намијењени за рад са припадајућим просторијама, инсталацијама и уређајима, просторијама и површинама за кретање радника, те помоћним просторијама и њиховим инсталацијама и уређајима, превозна средства жељезничког, друмског, ријечног, језерског и ваздушног превоза, те друга средства рада која се користе приликом обављања послова,

- радна опрема (свака машина или уређај, апарат, оруђе или друга опрема која се употребљава за рад),

- средства и опрема личне заштите при раду,
- сировине и материјали који се користе у процесу рада,

- друго средство које се употребљава у радном процесу или је на било који начин повезано са радним процесом;

ф) **радник за заштиту на раду** је лице којем послодавац повјери извршавање стручних послова сигурности и заштите здравља на раду;

г) **повјереник за заштиту на раду** је лице изабрано или именовано да представља запослене у области сигурности и заштите здравља на раду код послодавца;

х) **овлашћена здравствена установа** је здравствена установа која у складу са прописима о здравственој заштити обавља дјелатност специфичне здравствене заштите радника/медицине рада;

и) **овлашћена организација за заштиту на раду** је привредно друштво или установа специјализована за вршење периодичних прегледа из области заштите на раду, процјене ризика и оспособљавања радника;

ј) **ризик** је вјероватноћа настанка повреде, обољења или оштећења здравља радника услед опасности;

к) **превенција** у смислу овог закона је свака планирана, односно предузета мјера у свакој фази рада код послодавца, чији је циљ спречавање или смањење ризика на раду;

л) **процјена ризика** у смислу овог закона је систематско евидентирање и процјенљивање свих фактора у процесу рада који могу узроковати настанак повреда на раду, обољења или оштећења здравља и утврђивање могућности, односно начина спречавања, отклањања или смањења ризика;

м) **послови са повећаним ризиком** су послови утврђени актом о процјени ризика на којим и поред потпуно или дјелимично примијењених мјера у складу са овим законом, постоје околности које могу да угрозе сигурност и здравље радника;

н) **опасне материје** су експлозивне, запаљиве, оксидирајуће, отровне, заразне, корозивне, канцерогене и радиоактивне материје утврђене стандардима и другим прописима, а које се производе, користе или складиште у процесу рада, као и материје чија су својства, када су везане за неке супстанце, опасне по живот и здравље радника;

о) **штетности** су хемијске, биолошке и физичке штетности, које могу узроковати оштећење здравља радника и других лица која су им изложена;

п) **биолошке штетности** су биолошки агенси, односно микроорганизми, укључујући и генетски модифициране ћелијске културе и ендопаразите човјечјег и животињског поријекла, који могу узроковати заразу, алергију или тровање, а који се користе у раду или су присутни у радној околини.

- (2) Појмови који се користе у овом закону, а имају родно значење користе се неутрално и односе се једнако на мушки и женски род.

Члан 4.

(Сигурност и заштита здравља на раду)

Сигурност и заштита здравља на раду, у смислу овог закона, је осигурање таквих услова на раду којима се у највећој могућој мјери спречава настанак повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом и који стварају претпоставку за пуну физичку, психичку и социјалну сигурност запослених.

Члан 5.

(Лица која имају право на сигурност и заштиту здравља на раду)

- (1) Право на сигурност и заштиту здравља на раду има:
- радник,
 - лице које је код послодавца на стручном оспособљавању,
 - лице које се налази на преквалификацији, доквалификацији или стручном усавршавању,
 - ученици и студенти на практичној настави,
 - лице које учествује у јавним радовима,
 - лице које обавља волонтерски рад,
 - лице које за вријеме издржавања казне затвора ради у затворској радионици, на градилишту или на другим радним мјестима,
 - друго лице које се затекне у радној околини ради обављања одређених послова, ако је о његовом присуству послодавац упознат.
- (2) Сигурност и заштиту здравља на раду лицима из става (1) тач. а), б), д), ф), и х) овог члана обезбјеђује послодавац, лицима из тачке ц) овог члана образовна установа, лицима из тачке е) овог члана организатор радова и лицима из тачке г) овог члана установа за извршење казне затвора.

Члан 6.

(Примјена закона на припаднике оружаних снага и полиције)

- (1) Одредбе овог закона примјењују се на припаднике оружаних снага и полицијске службенике, до доношења посебних прописа из области сигурности и заштите здравља на раду за припаднике оружаних снага и полицијске службенике.
- (2) Одредбе овог закона не примјењују се на припаднике оружаних снага и полицијске службенике, ако су у супротности са прописима који регулишу службу у оружаним снагама и полицији.

Члан 7.

(Вијеће за заштиту на раду)

- (1) Влада Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Влада Федерације), оснива Вијеће за заштиту на раду (у даљњем тексту: Вијеће) које чине представници Владе Федерације, удружења послодавца, синдиката и истакнутих стручњака за сигурност и заштиту здравља на раду.
- (2) Вијеће има девет чланова. Чланове Вијећа именује Влада Федерације на период од четири године, а чине га премијер Федерације, федерални министар надлежан за рад (у даљем тексту: федерални министар), федерални министар здравства, по два представника послодавца и радника које предлажу репрезентативна удружења послодавца и радника за територију Федерације, те два истакнута стручњака за сигурност и заштиту здравља на раду.

- (3) Вијеће предлаже и повремено преиспитује политику сигурности и заштите здравља на раду и подстиче усклађивање рада свих релевантних органа и тијела, као и законодавства, у циљу обезбјеђења живота, здравља и радне способности радника, спречавања повреда на раду и професионалних обољења.
- (4) Одлуку о оснивању Вијећа из става (1) овог члана, донијеће Влада Федерације, на приједлог Федералног министарства рада и социјалне политике (у даљњем тексту: министарства), у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.
- (5) Вијеће:
- прати, анализира и оцјењује систем и политику заштите на раду и о својим налазима и оцјенама најмање једном годишње извјештава Владу Федерације, те предлаже потребне промјене,
 - прати учинке примјене овога закона, његових проведених прописа, посебних закона и других прописа којима се штити сигурност и здравље радника те, према потреби, предлаже Влади Федерације њихове промјене, као и њихово усклађивање са међународним прописима,
 - обавља и друге послове на захтјев Владе Федерације.
- (6) Предсједника Вијећа и два замјеника бирају његови чланови, на својој првој сједници коју ће сазвати федерални министар.
- (7) Вијеће доноси пословник о раду којим се уређују права и дужности чланова, начин рада, одржавање сједница, поступак одлучивања на сједницама овог вијећа и друга питања везана за његов рад, уколико овим законом није другачије одређено.
- (8) Административне и стручне послове за потребе Вијећа обављаће министарство.
- (9) Финансијска средства потребна за рад Вијећа осигураваће се у Буџету Федерације.

Члан 8.

(Учешће синдиката)

Синдикат учествује у уређивању и унапређивању сигурности и заштите здравља радника на раду у складу са законом, прописима донесеним на основу закона и колективним уговором.

ДИО ДРУГИ - ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ ЗА СИГУРНЕ И ЗДРАВЕ УСЛОВЕ РАДА

Члан 9

(Општа правила и мјере заштите на раду)

- (1) Заштита на раду обухвата систем правила и мјера, а посебно:
- правила и мјере при пројектовању и изради средстава рада,
 - правила и мјере при употреби, одржавању, прегледу и испитивању средстава рада,
 - правила и мјере које се односе на раднике, те прилагођавање процеса рада њиховом полу, доби, физичким и психичким способностима,
 - начине и поступке оспособљавања и обавјештавања радника и послодавца са сврхом постизања одговарајућег нивоа заштите на раду,
 - начине и поступке сарадње послодавца, радника и њихових представника и удружења, те државних органа надлежних за заштиту на раду,
 - забрану стављања радника у неповољнији положај због активности предузетих ради заштите на раду,

- г) остале мјере за спречавање ризика на раду, са сврхом уклањања фактора ризика и њихових штетних посљедица.
- (2) Заштита на раду као системски организовано дјеловање саставни је дио организације рада и извођења радног поступка, које послодавац остварује примјеном свих мјера заштите на раду у складу с општим начелима превенције.
 - (3) Пројектовање, извођење и стављање у функцију објеката, технолошких процеса и радних мјеста, израда, производња, ускладиштење, испитивање, замјена, инсталирање, коришћење и одржавање средстава за рад, увоз и руковање средствима за рад, опасним материјалима и енергијом, врши се у складу са захтјевима утврђеним одредбама овог закона, техничких прописа и развојем научно-техничких достигнућа.
 - (4) Општа правила и мјере заштите на раду посебно се односе на сљедеће захтјеве: заштиту од механичких опасности, заштиту од удара електричне струје, спречавање настанка пожара и експлозије, осигурање механичке отпорности и стабилности грађевине, осигурање потребне радне површине и радног простора, осигурање потребних путева за пролаз, превоз и евакуацију радника и других лица, осигурање чистоће, осигурање прописане температуре и влажности зрака и ограничења брзине струјања зрака, осигурање прописане расвјете, заштиту од буке и вибрација, заштиту од штетних атмосферских и климатских утицаја, заштиту од физикалних, хемијских и биолошких штетних утицаја, заштиту од прекомјерних напора, заштиту од електромагнетског и осталог зрачења, те осигурање просторија и уређаја за личну хигијену.
 - (5) Усљед временских неприлика као што су високе или ниске температуре и сл, као и у другим стањима потребе министарство може послодавцима издати препоруке о провођењу посебних мјера заштите, којима ће се спријечити наступање штетних посљедица по здравље радника. Уколико временске неприлике или друга стања потребе, усљед којих су издате препоруке, потрајају дуже од пет дана, министарство ће обавити консултације са репрезентативним удружењима послодаваца и радника за територију Федерације.

Члан 10.

(Обавеза примјене прописаних мјера заштите на раду)

- (1) Послодавац који израђује техничку документацију за објекте и техничко-технолошке процесе обавезан је да при пројектовању објеката и техничко-технолошких процеса примјени прописане мјере сигурности и заштите здравља на раду, са назнаком свих ризика и мјера за њихово отклањање.
- (2) Послодавац из става (1) овог члана дужан је да изда исправу којом потврђује да је пројектовање извршено у складу са законом, односно прописима донесеним на основу закона.
- (3) Ако у пројектовању објеката и техничко-технолошких процеса учествује више послодаваца из става (1) овог члана, инвеститор је обавезан да осигура јединствену исправу.

Члан 11.

(Обавеза пројектовања мјера заштите на раду)

- (1) Послодавац који изводи радове на изградњи објеката и техничко-технолошких процеса дужан је да изводи

радове према техничкој документацији у којој су пројектоване мјере заштите на раду.

- (2) Обавеза из става (1) овог члана односи се и на радове на монтажи, замјени опреме, ремонту и реконструкцији објеката.
- (3) Нови, обновљени или реконструисани објекти и техничко-технолошки процеси не могу почети са радом без употребне дозволе, у складу са законом.

Члан 12.

(Елаборат о уређењу радилишта)

- (1) Послодавац који изводи радове на изградњи, монтажи, замјени опреме, ремонту или реконструкцији објеката обавезан је прије почетка радова да изради елаборат о уређењу радилишта у складу са прописима донесеним на основу закона и обезбједи извођење радова према том елаборату.
- (2) Послодавац из става (1) овог члана који изводи радове на радилишту дуже од седам дана, обавезан је да пријаву и елаборат о уређењу радилишта достави надлежној инспекцији рада најмање осам дана прије почетка рада на радилишту.

Члан 13.

(Обавеза осигурања јединственог елабората о уређењу радилишта)

Ако два или више послодаваца користе исти простор за радилиште, сваки од њих проводи мјере заштите на раду, а главни извођач односно инвеститор је обавезан да обезбједи јединствени елаборат о уређењу радилишта.

Члан 14.

(Услови за употребу средстава за рад)

- (1) Радна опрема може се ставити у промет, наручити или ставити у употребу ако су испуњени услови за сигурност и заштиту здравља на раду и ако је то потврдио произвођач или увозник увезених производа.
- (2) Средства и опрема личне заштите могу се ставити у промет, наручити или ставити у употребу ако пружају поуздану заштиту од ризика при раду и ако је то потврдио произвођач или увозник увезених производа.
- (3) Средства за рад, која подлијежу обавези периодичних прегледа и испитивања из области заштите на раду, могу се употребљавати само ако посједују записник, односно исправу из члана 67. став (1) овог закона којим се доказује да прегледана средства за рад удовољавају прописима донесеним на основу закона.

Члан 15.

(Радна опрема)

- (1) Радна опрема мора одговарати радном процесу који се обавља и мора бити на одговарајући начин прилагођена тој сврси тако да не угрожава сигурност и здравље радника.
- (2) Избор радне опреме и материјала који се користе врши се у складу са посебним условима и специфичностима рада како би се отклонили или смањили ризици.

Члан 16.

(Упутства за сигурну употребу и руковање средствима за рад)

- (1) Произвођачи и увозници радне опреме и средстава и опреме личне заштите обавезни су да издају исправу којом се доказује да одговарају међународним прописима, техничким прописима и прописаним мјерама сигурности и заштите здравља на раду, те

дају упутства за употребу и одржавање на једном од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији.

- (2) Произвођачи и увозници опасних материја дужни су да дају упутство за сигурну употребу и руковање. Упутство садржи идентификационе податке, податке о физичким, хемијским и биолошким карактеристикама, степен опасности од пожара и експлозије, опасности по здравље, о радиоактивности, о еколошким подацима, о посебним заштитним мјерама, о начину складиштења и означавања, о пријеносу и транспорту, као и о поступку отклањања опасних материја (сигурносни лист). Ови подаци се дају на једном од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији.

Члан 17.

(Обавеза прибављања потребне документације)

Послодавац не може ставити у промет или употребу средства за рад или опасне материје прије него што прибави документацију из члана 16. овог закона.

Члан 18.

(Издавање исправа)

Исправе из члана 10. ст. (2) и (3) и члана 16. став (1) може издати и овлашћена организација за заштиту на раду.

Члан 19.

(Забрана давања финансијске накнаде)

Послодавци не могу дати финансијску или другу накнаду радницима у замјену за испуњавање захтјева стандарда сигурности и заштите здравља на раду.

ДИО ТРЕЋИ - ОБАВЕЗЕ ПОСЛОДАВЦА

Члан 20.

(Обавеза осигурања превентивних мјера)

- (1) Послодавац је обавезан да приликом организовања рада и радног процеса осигура превентивне мјере ради заштите живота и здравља запослених, као и потребна материјална средства за њихову примјену.
- (2) Послодавац је дужан да осигура превентивне мјере прије почетка рада радника, у току рада, као и код сваке измјене технолошког поступка, избором радних и производних метода којима се осигурава највећа сигурност и заштита здравља на раду, заснована на примјени прописа из области сигурности и заштите здравља на раду, радних односа, техничких прописа и стандарда, прописа из области здравствене заштите и др.
- (3) У случају када послодавац, у складу са чланом 33. овог закона, ангажује овлашћену организацију за заштиту на раду, то га неће ослободити одговорности утврђене у ставу (1) овог члана.

Члан 21.

(Начела у провођењу мјера заштите на раду)

Послодавац проводи мјере заштите на раду поштујући сљедећа општа начела превенције:

- а) процјене ризика,
- б) избјегавања ризика,
- ц) спречавања ризика,
- д) отклањања ризика на њиховом извору,
- е) прилагођавања рада и мјеста рада раднику нарочито у погледу избора опреме за рад и метода рада, као и избора технолошког поступка да би се избјегла једноличност у раду у циљу смањења њиховог утицаја на здравље радника,
- ф) прилагођавања техничком напретку,

- г) замјене опасних технолошких процеса или метода рада безопасним или мање опасним,
- х) замјене опасних материја безопасним,
- и) утврђивања јединствених превентивних мјера с циљем међусобног повезивања технологије, организације рада, услова рада, социјалних односа и утицаја фактора везаних за радну околину,
- ј) давања предности заједничким мјерама заштите пред појединачним,
- к) одговарајућег оспособљавања и обавјештавања радника.

Члан 22.

(Обавезе послодавца)

Послодавац је дужан да:

- а) организује послове сигурности и заштите здравља на раду,
- б) врши процјену ризика за свако радно мјесто и утврђује послове са повећаним ризиком, на начин и под условима утврђеним овим законом,
- ц) омогући раднику да се прије ступања на рад упозна са мјерама сигурности и заштите на раду,
- д) донесе интерни акт о заштити на раду,
- е) обавјештава раднике, синдикат и повјереника за заштиту на раду о увођењу нових технологија и средстава за рад, те опасностима и штетностима по здравље радника и издаје упутства за сигуран рад,
- ф) осигурава да планирање и увођење нових технологија буде предмет савјетовања са радницима и/или њиховим повјереником за заштиту на раду у вези са посљедицама по сигурност и здравље изазваних избором опреме, услова рада и радне околине,
- г) оспособљава раднике за сигуран рад,
- х) осигурава радницима средства и опрему личне заштите и њихово коришћење,
- и) осигурава периодичне лекарске прегледе радника који раде на пословима на којима постоје повећани ризици по здравље и предузима мјере за спречавање настанка инвалидитета и професионалних обољења радника,
- ј) осигурава периодичне прегледе средстава рада и средстава и опреме личне заштите при раду, у складу са техничким стандардима,
- к) осигурава периодичне прегледе и испитивања физичких, хемијских и биолошких штетности и микроклиме у радној околини,
- л) осигурава периодичне прегледе и испитивања средстава рада и опреме, радних и помоћних просторија и средстава и опреме личне заштите, који не подлијежу обавезним периодичним прегледима и испитивањима, на начин, по поступку и у роковима утврђеним општим актом,
- м) проводи мјере заштите од пожара у складу са посебним прописима,
- н) проводи мјере за осигурање прве помоћи,
- о) унапређује сигурност и заштиту здравља на раду, обавјештава надлежну инспекцију рада о сваком смртном случају, несрећи која је задесила једног или више радника, тежој повреди, професионалном обољењу, свакој појави или болести које погађају више од једног радника и свакој појави која би могла угрозити живот или здравље радника на раду,

p) obavještava nadležnu inspekciju o почетку и завршетку радова на изградњи, монтажи, замјени опреме, ремонту и реконструкцији објеката.

Члан 23.

(Интерни акт о заштити на раду и акт о процјени ризика)

- (1) Послодавац је дужан својим интерним актом о заштити на раду утврдити организацију провођења заштите на раду, правила превенције и заштите, послове са повећаним ризиком, послове на којима се проводи мјера скраћивања радног времена, начин утврђивања здравственог стања радника који раде на пословима са повећаним ризиком, и других радника, средства и опрему личне заштите која припадају раднику, те права, обавезе и одговорности радника за заштиту на раду и других радника у овој области, као и друга питања од значаја за сигурност и заштиту здравља на раду.
- (2) Основ за израду акта из става (1) овог члана је акт о процјени ризика на мјесту рада који садржи опис процеса рада са процјеном ризика од повреда или оштећења здравља на мјесту рада у радној околини и мјере за отклањање или смањивање ризика на најмању могућу мјеру у циљу побољшања сигурности и заштите здравља на раду.
- (3) У случају промјене ризика у процесу рада, послодавац је дужан да изврши одговарајућу измјену акта о процјени ризика из става (2) овог члана.
- (4) Послодавац врши процјену ризика на основу правила која доноси федерални министар у сарадњи са федералним министром здравства.
- (5) При изради интерног акта о заштити на раду послодавац је дужан да консултује повјереника за заштиту на раду.

Члан 24.

(Обавеза утврђивања услова рада и захтјева у погледу способности радника)

- (1) Послодавац је дужан да за све послове у техничко-технолошком процесу рада утврди услове рада и захтјева у погледу здравствених и психофизичких способности радника који ће те послове обављати.
- (2) Радник не може засновати радни однос уколико претходно није утврђено да његово здравствено стање и психофизичке способности одговарају условима рада и захтјевима радног мјеста.
- (3) Здравствено стање и психофизичке способности радника из става (2) овог члана утврђују се на основу лекарског увјерења издатог од стране одјељења за медицину рада и здравствену заштиту радника овлашћене здравствене установе.
- (4) Здравствено стање и психофизичке способности припадника оружаних снага и полицијских службеника утврђују се здравственим прегледом који организује послодавац.

Члан 25.

(Обавеза испитивања радне околине)

Послодавац је обавезан испитивати радну околину, односно процијенити ризике и осигурати заштиту здравља и сигурност радника изложених физичким, хемијским и биолошким штетностима на раду.

Члан 26.

(Обавеза послодавца у вези са употребом опасних материја на раду)

- (1) Послодавац је обавезан примјеном мање опасних и штетних материја стално унапређивати заштиту на раду.

(2) Послодавац који користи, производи, прерађује, односно складишти опасне материје мора, у складу са процјеном ризика, примјењивати правила заштите на раду.

(3) Опасне материје послодавац смије користити само ако не може исте радне резултате постићи примјеном безопасних материја.

(4) Ако није могућа замјена опасних материја безопасним материјама, послодавац је обавезан утврдити да ли се примјеном другог радног поступка може смањити опасност или штетност од њихове примјене.

(5) Ако користи опасне материје, послодавац је обавезан правила заштите на раду примјењивати сљедећим редослиједом:

а) користити затворене системе, ако је то могуће према врсти послова и стању технике,

б) одводити са мјеста настанка, односно изван радне околине опасне материје чије ослобађање не може спријечити, на начин да при одвођењу не загађује човјекову околину,

ц) када не може одводити опасне материје са мјеста настанка, ограничити на најмању могућу мјеру:

- количину опасних материја,

- број радника изложених дјеловању опасних материја,

- вријеме излагања радника утицају опасних материја.

д) осигурати да радници при раду са опасним материјама користе прописану личну заштитну опрему, ако се правилима наведенима у тач. а), б) и ц) овог става не може постићи задовољавајућа сигурност и заштита здравља радника.

(6) Обавеза је послодавца да концентрација опасних материја на мјестима рада и у радној околини буде што нижа и испод граничне вриједности изложености.

Члан 27.

(Заштита радника изложених опасним материјама на раду)

Федерални министар ће у сарадњи са федералним министром здравства прописати граничне вриједности изложености опасним материјама, као и правила, мјере и поступке заштите на раду радника који су изложени опасним материјама на раду.

Члан 28.

(Осигурање приступа радном мјесту са повећаним ризиком)

Послодавац је дужан да осигура да приступ радном мјесту са повећаним ризиком, на којем пријети непосредна опасност од повређивања или здравствених оштећења (тровања, гушења и сл.), имају само радници који су оспособљени за сигуран и здрав рад, који су добили посебна упутства за рад на таквом мјесту, који испуњавају здравствене услове и који су снабђени одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту при раду.

Члан 29.

(Средства и опрема личне заштите)

(1) Послодавац је дужан да обезбиједи радницима средства и опрему личне заштите.

(2) Послодавац не смије ставити у употребу средства и опрему личне заштите ако нису израђена у складу са чланом 14. овог закона.

(3) Послодавац је обавезан да осигура да се средства и опрема личне заштите одржавају у добром стању.

- (4) Послодавац је дужан да искључи из употребе средства и опрему личне заштите на којима настану промјене због којих постоји опасност по сигурност и здравље радника.

Члан 30.

(Обавезе послодаваца при обављању дјелатности на истом мјесту рада са више послодаваца)

У случају када више послодаваца обавља дјелатност на истом мјесту рада, обавезни су да:

- а) сарађују, водећи рачуна о природи дјелатности, у циљу провођења одредаба о сигурности и заштити здравља на раду,
- б) усклађују активности, водећи рачуна о природи послова, у циљу заштите радника и спречавању ризика на раду,
- ц) обавијесте једни друге о ризицима на раду,
- д) обавијесте раднике и/или њихове представнике о ризицима на раду.

Члан 31.

(Забрана проузроковања финансијских обавеза за раднике)
Мјере заштите које проводи послодавац и које се односе на сигурност и заштиту здравља на раду не смију радницима проузроковати финансијске обавезе.

Члан 32.

(Обавеза упознавања са прописима из области сигурности и заштите здравља на раду)

Послодавац, односно радник који организује или руководи процесом рада, мора бити упознат са прописима из области сигурности и заштите здравља на раду, а нарочито ако се ради о технологијама у којима постоји опасност од повреда на раду, професионалних обољења и поремећаја у технолошком процесу који би могли угрозити сигурност и здравље радника.

Члан 33.

(Организовање послова заштите на раду)

- (1) Послодавац је дужан организовати послове заштите на раду водећи рачуна о техничко-технолошком процесу рада, броју радника, броју локација одвојених радних јединица, опасностима и ризицима по здравље радника.
- (2) Ако се у недостатку стручног особља послови заштите и превенције не могу организовати код послодавца, послодавац ће ангажовати овлашћену организацију за заштиту на раду.
- (3) Ако послодавац ангажује овлашћену организацију из става (2) овог члана, дужан је да осигура увид у податке везане за ризике по сигурност и здравље на раду, као и мјере и активности за спречавање тих ризика на нивоу радног мјеста.
- (4) Послове заштите на раду послодавац може да обавља сам у дјелатностима трговине, угоститељства и туризма, финансијско-техничких и пословних услуга, образовања, науке и информација, здравствене и социјалне заштите и у стамбено-комуналним дјелатностима, ако има до 30 радника.
- (5) Федерални министар прописаће услове које мора испуњавати стручно особље из става (2) овог члана, као и начин и услове обављања послова заштите на раду код послодавца у зависности од ризика, дјелатности и броја радника.

Члан 34.

(Радник за заштиту на раду)

- (1) Послодавац код којег постоје послови са повећаним ризиком одређује једног или више радника који ће

обављати послове везане за спречавање ризика на раду и заштиту здравља радника.

- (2) Послодавац је дужан раднику за заштиту на раду осигурати услове за рад, потребну опрему и помоћ другог стручног особља, као и средства за обављање и организовање превентивних и заштитних мјера.
- (3) Радник за заштиту на раду не може бити доведен у неповољнији положај због послова које обавља у циљу спречавања ризика на раду и заштите здравља радника.
- (4) Радник за заштиту на раду мора бити одговарајуће оспособљен и имати положен стручни испит који се односи на сигурност и заштиту здравља на раду (у даљњем тексту: стручни испит) у складу са овим законом.
- (5) Стручни испит из става (4) овог члана полаже се пред комисијом коју именује Федерални министар, а за чији ће се рад осигурати финансијска средства у Буџету Федерације.
- (6) Федерални министар донијеће правилник којим ће прописати услове које морају испуњавати радници за заштиту на раду, програм, садржај, начин и трошкове полагања стручног испита, састав комисије из става (5) овог члана, као и услове под којим одређена лица могу бити ослобођена обавезе полагања стручног испита.

Члан 35.

(Обавезе радника за заштиту на раду)

- (1) Обавезе радника за заштиту на раду су:
 - а) учешће у изради акта о процјени ризика,
 - б) израда приједлога интерног акта о заштити на раду,
 - ц) израда плана и програма мјера заштите на раду,
 - д) унутрашњи надзор над примјеном мјера заштите на раду,
 - е) стручна помоћ послодавцу у провођењу и унапређењу сигурности и заштите здравља на раду,
 - ф) израда упутстава за сигуран рад,
 - г) праћење и организовање периодичних прегледа средстава за рад, средстава и опреме личне заштите,
 - х) праћење и организовање периодичних прегледа хемијских, физичких и биолошких штетности и микроклиме у радној околини,
 - и) припрема и организовање оспособљавања радника за сигуран рад,
 - ј) праћење стања и извјештавање послодавца о повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом,
 - к) анализирање узрока повреда на раду и професионалних обољења у сарадњи са овлашћеним доктором специјалистом медицине рада и предлагање мјере за унапређење сигурности и заштите здравља на раду,
 - л) праћење и организовање периодичних љекарских прегледа радника који раде на пословима са повећаним ризиком, те анализа извјештаја о обављеним периодичним љекарским прегледима,
 - м) савјетовање послодавца у погледу избора и набавке опреме и технолошког процеса рада,
 - н) сарадња са послодавцем приликом планирања изградње и реконструкције објеката намијењених за рад,

- o) saradnja sa nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zaštitom na radu,
 - p) saradnja sa sindikatом, вијећем запосленика и повјереником за заштиту на раду, у складу са овим законом.
- (2) Радник за заштиту на раду је обавезан да забрани рад на радном мјесту, односно да забрани употребу средстава за рад и средстава и опреме личне заштите у случају када утврди непосредну опасност по живот и здравље радника, те да о томе у писаном облику обавијести послодавца и повјереника за заштиту на раду.

Члан 36.

(Прва помоћ, противпожарна заштита, евакуација радника, озбиљна и непосредна опасност)

- (1) Послодавац је дужан да:
- a) предузме потребне мјере за прву помоћ, противпожарне мјере и мјере за евакуацију радника, прилагођене природи активности и величини предузећа, односно пословања,
 - b) успостави потребне везе са специјализованим службама, посебно у погледу прве помоћи, хитне здравствене заштите, спашавања и противпожарне заштите.
- (2) За провођење одредаба из става (1) овог члана послодавац ће одредити раднике који ће проводити мјере прве помоћи, противпожарне заштите и евакуације радника.
- (3) Број радника из става (2) овог члана, њихово оспособљавање и опрема којом располажу морају одговарати величини и/или посебним опасностима у правном лицу, односно пословању.
- (4) Федерални министар ће у сарадњи са федералним министром здравства прописати начин провођења мјера за прву помоћ, потребна средства и опрему за пружање прве помоћи у случају повреда и обољења радника на раду, питања из става (3) овог члана, као и друга питања од важности за провођење мјера за прву помоћ.

Члан 37.

(Обавезе послодавца у случају озбиљне и непосредне опасности)

- (1) Послодавац је дужан да:
- a) упозна све раднике који су или би могли бити изложени озбиљној и непосредној опасности о ризику који постоји као и мјерама које су предузете или које ће се предузети у погледу заштите, што је прије могуће,
 - b) предузме мјере и изда упутства како би се омогућило радницима да у случају озбиљне и непосредне опасности прекину с радом и/или одмах напусте радно мјесто и пређу на неко сигурно мјесто,
 - ц) не тражи од радника да наставе рад у ситуацији када још увијек постоји озбиљна и непосредна опасност, осим у изузетним случајевима када постоји озбиљна и непосредна опасност по сигурност више људи и ширу околину.
- (2) Радници који у случају озбиљне и непосредне опасности напусте своје радно мјесто и/или опасно подручје не смију сносити негативне посљедице у смислу прописа о раду.
- (3) У случају озбиљне и непосредне опасности по властиту сигурност или сигурност других лица,

радници који нису у могућности ступити у везу са непосредним руководиоцем, обавезни су предузети одговарајуће мјере у складу са својим знањем и техничким средствима која су им на располагању, да би се избјегле посљедице те опасности, под условом да те мјере не смију бити у очитом нескладу са опасношћу.

- (4) Због предузимања мјера из става (3) овог члана радници не смију сносити негативне посљедице у смислу прописа о раду.

Члан 38.

(Обавјештавање радника)

- (1) Послодавац је дужан радницима и/или њиховим представницима давати одговарајућа писана упутства која се односе на ризике по сигурност и здравље са заштитним и превентивним мјерама које се предузимају за отклањање или смањење тих ризика.
- (2) Упутства из става (1) овог члана морају бити истакнута на мјесту рада.
- (3) Изузетно, када пријети изненадна опасност по живот и здравље, упутство из става (1) овог члана послодавац може дати усмено.
- (4) Упутства из става (1) овог члана дају се свим радницима укључујући и раднике других послодавца који обављају послове код послодавца.

Члан 39.

(Знакови упозорења на опасност)

- (1) Послодавац је дужан на мјестима рада, на средствима за рад и припадајућим инсталацијама трајно поставити знакове упозорења на опасност и знакове општих обавјештавања, у складу са посебним прописима.
- (2) Ако знакови упозорења на опасност нису довољни за ефикасно обавјештавање, послодавац је дужан трајно поставити писана упутства о условима и начину коришћења простора, просторија, средстава рада, опасних материја и опреме.

Члан 40.

(Обавјештавање представника радника и синдиката)

- (1) Послодавац је дужан да најмање два пута годишње извјести повјереника за заштиту на раду, вијеће запосленика и синдикат о ризицима по сигурност и здравље, те мјерама које је предузео и које ће предузети ради унапређивања сигурности и заштите здравља.
- (2) Осим редовног обавјештавања из става (1) овог члана, послодавац има обавезу да обавјештава и да се савјетује са представницима радника или радницима након смртне, групне или тешке повреде на раду, утврђеног случаја професионалног обољења, као и налаза надлежне инспекције рада којим је утврђен недостатак у примјени мјера заштите на раду.

Члан 41.

(Употреба опасних материја)

Послодавац смије дати опасне материје у употребу радницима само под условом да су опремљене документом на једном од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији, на којем је произвођач, односно добављач, у складу са прописима, навео све безбједносно-техничке податке који су важни за оцјењивање ризика при раду с тим материјама, те да су задовољене све сигурносне мјере које се наводе у том документу.

Члан 42.

(Писана обавијест о резултатима процјене ризика)

Послодавац је дужан осигурати да запослена жена за вријеме трудноће и дојења, радник млађи од 18 година живота и радник са промијењеном радном способношћу, и поред оспособљавања за сигуран и здрав рад, буду у писаној форми обавијештени о резултатима процјене ризика на радном мјесту и о мјерама којима се ризици отклањају у циљу повећања сигурности и заштите здравља на раду.

Члан 43.

(Савјетовање и укључивање радника и њихових представника)

Послодавац се савјетује са радницима и/или њиховим представницима и омогућава им да учествују у расправама о свим питањима у погледу сигурности и заштите здравља на раду. Посебно им омогућава да учествују у:

- а) расправама и одобравању свих мјера у погледу сигурности и заштите здравља на раду,
- б) свакој мјери која може значајно утицати на сигурност и заштиту здравља на раду,
- ц) именовању радника који ће обављати послове везане за обезбјеђење здравих и сигурних услова рада, прве помоћи, гашење пожара и евакуацију радника,
- д) ангажовању, тамо гдје је потребно, овлашћених организација за заштиту на раду,
- е) планирању и организовању оспособљавања радника у области заштите на раду.

Члан 44.

(Повјереник за заштиту на раду)

- (1) Код послодавца који запошљава 30 или више радника, радници бирају или именују повјереника за заштиту на раду. Број повјереника, избор и њихов мандат утврђују се у складу са прописом о вијећу запосленика, водећи рачуна о заступљености свих дијелова процеса рада.
- (2) Под условима из става (1) овог члана, повјереника за заштиту на раду именује синдикат, уколико повјереника нису изабрали радници из става (1) овог члана.
- (3) Именовани повјереник за заштиту на раду из става (2) овог члана има иста права и обавезе као и изабрани повјереник радника.
- (4) Повјереник за заштиту на раду ће бити изабран или именован без обзира на број радника ако то захтијевају услови рада (повећана опасност за сигурност и здравље радника, рад на издвојеним мјестима и сл.).
- (5) Повјереник за заштиту на раду мора имати одговарајућу стручну спрему и радно искуство.

Члан 45.

(Права и дужности повјереника за заштиту на раду)

- (1) Повјереник за заштиту на раду има право да:
 - а) добије информације о условима рада, анализама повреда на раду, професионалних обољења и болести везаних за рад, налазима и препорукама инспекцијских органа,
 - б) захтијева од послодавца да предузме одговарајуће мјере и достави му приједлоге за ублажавање ризика и отклањања извора опасности,
 - ц) информише раднике о провођењу мјера заштите на раду,

д) захтијева инспекцијски преглед ако сматра да мјере које је предузео послодавац нису примјерене циљу по којем треба осигурати сигурне и здраве услове рада и изнесе своја запажања у току инспекцијског прегледа,

- е) присуствује инспекцијским прегледима и/или достави своја запажања у току инспекцијских прегледа.
- (2) За вријеме обављања послова утврђених овим законом, повјереник за заштиту на раду из реда запослених има право на накнаду плате у висини плате коју би остварио да је радио на пословима за које је закључио уговор о раду.
- (3) Повјереник за заштиту на раду послове утврђене овим законом може обављати највише шест сати седмично.
- (4) Послодавац осигурава повјеренику за заштиту на раду потребна средства да може остваривати своје функције које произилазе из овог закона.
- (5) Повјереник за заштиту на раду не може бити доведен у неповољнији положај у односу на друге раднике, због својих послова везаних за сигурност и заштиту здравља на раду.

Члан 46.

(Оспособљавање радника)

- (1) Послодавац је дужан да изврши оспособљавање радника за сигуран и здрав рад код заснивања радног односа, односно премјештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад, као и код промјене процеса рада који може проузроковати промјену мјера за сигуран и здрав рад.
- (2) Послодавац је дужан да радника у току оспособљавања за сигуран и здрав рад, упозна са свим врстама ризика на пословима на које га распоређује и о предузетим конкретним мјерама сигурности и заштите на раду, у складу са актом о процјени ризика.
- (3) Оспособљавање радника за сигуран и здрав рад мора бити прилагођено специфичностима његовог радног мјеста.

Члан 47.

(Забрана самосталног рада)

- (1) Радници не могу бити распоређени на радна мјеста на којима ће самостално обављати послове прије него што стекну знања из члана 46. овог закона.
- (2) Послодавац код којег рад обављају радници другог послодавца мора осигурати да ти радници буду упознати са мјерама заштите на раду и здравственим ризицима на раду.
- (3) Оспособљавање радника из члана 46. овог закона мора се обављати у току радног времена и не смије изазвати трошкове за радника.

Члан 48.

(Провјера оспособљености за сигуран и здрав рад)

- (1) Оспособљавање радника за сигуран и здрав рад, послодавац обавља теоријски и на практичан начин.
- (2) Провјера теоријске и практичне оспособљености радника за сигуран и здрав рад обавља се на радном мјесту.
- (3) Периодичне провјере оспособљености за сигуран и здрав рад радника који ради на пословима са повећаним ризиком врши се на начин, у року и по поступку утврђеном актом о процјени ризика.

Члан 49.

(Теоријско и практично оспособљавање)

- (1) У току оспособљавања из области сигурности и заштите здравља на раду, радник се упознаје нарочито са:
 - а) техничко-технолошким процесом и организацијом рада у цјелини, а посебно са пословима свог радног мјеста,
 - б) опасностима које угрожавају сигурност и здравље на раду, коришћењем средстава рада и опреме и начином употребе штетних материја,
 - ц) мјерама заштите на раду и разлозима због којих се те мјере предвиђају и проводе,
 - д) употребом одговарајућих средстава рада и одговарајуће опреме и средстава личне заштите, као и правилним и намјенским коришћењем уређаја и средстава којима се служи при раду,
 - е) правима и дужностима у провођењу прописа и мјера заштите на раду и посљедицама због непридржавања тих прописа и мјера,
 - ф) пружањем прве помоћи,
 - г) организацијом сигурности и заштите здравља на раду,
 - х) коришћењем противпожарних апарата,
 - и) одредбама овог закона.
- (2) Оспособљавање радника из става (1) овог члана послодавац може обавити ако има запослена лица са одговарајућом високом стручном спремом из области сигурности и заштите здравља на раду.
- (3) Ако послодавац није у могућности да изврши оспособљавање радника у смислу става (1) овог члана, те послове повјериће овлашћеној организацији из члана 64. овог закона.

ДИО ЧЕТВРТИ - ПРАВА И ОБАВЕЗЕ РАДНИКА

Члан 50.

(Право на сигурне и здраве услове рада)

- (1) Радник има право на сигурне и здраве услове рада.
- (2) Радна околина и средства за рад морају, с обзиром на природу посла, бити сигурни за раднике и не смију угрозити њихово здравље.

Члан 51.

(Дужност радника да себе и друге не излаже опасностима)

Радник је дужан да обавља посао у складу са својом стручном спремом и завршеном обуком, као и упутствима која даје послодавац, тако да не излаже себе или друга лица на која могу утицати његове активности или непажња у току процеса рада, опасностима од повреде на раду или професионалног обољења.

Члан 52.

(Дужности радника)

- (1) Радници су, нарочито, дужни:
 - а) да се придржавају утврђених правила сигурности и заштите здравља на раду у смислу овог закона,
 - б) да правилно употребљавају средства за рад и опрему, опасне материје и друга средства производње у складу са упутствима произвођача и упутствима за сигуран рад која даје послодавац,
 - ц) да правилно употребљавају средства и опрему личне заштите која су им додијелена и да их након употребе враћају на мјесто на којем се чувају,
 - д) не смију самовољно искључити, модификовати, промијенити или уклонити сигурносни уређај који је инсталиран, посебно не машину, уређај,

алат, погон или објекат и такав уређај морају правилно употребљавати,

- е) да одмах обавијесте послодавца и/или радника за заштиту на раду о свакој појави на послу за коју постоји оправдана сумња да представља опасност по сигурност и здравље као и о недостацима у поступцима заштите,
 - ф) да обавијести лице одговорно за то радно мјесто и/или послодавца о повредама које су задобили,
 - г) да сарађују са послодавцем и/или радником за заштиту на раду у провођењу мјера или захтјева које је наредио инспектор рада,
 - х) да сарађује са послодавцем и/или радником за заштиту на раду у провођењу мјера које ће обезбиједити да радна околина и услови рада буду сигурни и не представљају ризик по сигурност и здравље у оквиру њиховог радног мјеста,
 - и) обављају периодичне љекарске прегледе у терминима по захтјеву послодавца,
 - ј) да дају све податке и информације које траже инспектори рада.
- (2) Радник који се не придржава утврђених правила сигурности и заштите здравља на раду и прописаних обавеза у смислу овог закона чини тежу повреду радне обавезе у складу са колективним уговором, односно општим актом послодавца.
 - (3) Обавезе радника у подручју сигурности и заштите здравља на раду не утичу на обавезе и одговорности послодавца из овог закона.

Члан 53.

(Поступање у случају непосредне опасности по живот и здравље радника)

- (1) Радник има право да одбије да ради ако сматра да му пријети непосредна опасност по живот и здравље и дужан је да о томе одмах обавијести свог непосредног руководиоца и/или именованог радника за заштиту на раду, надлежног инспектора рада и представника радника.
- (2) По пријему обавијести из става (1) овог члана надлежна инспекција рада обавезна је да одмах изврши увиђај на лицу мјеста и нареди да се проведу одговарајуће мјере заштите односно забрани рад док се мјере не проведу или обавијести радника из којих разлога његов захтјев није основан.
- (3) Радник из става (1) овог члана који се удаљио са радног мјеста, не смије сносити негативне посљедице у смислу прописа о раду, осим у случају ако послодавац докаже да се радник неоправдано удаљио са радног мјеста.

ДИО ПЕТИ - ЗДРАВСТВЕНИ НАДЗОР

Члан 54.

(Право радника на специфичну здравствену заштиту/медицину рада)

- (1) Радник има право на здравствену заштиту примјерену ризицима за сигурност и здравље којима је изложен на раду, у складу с посебним прописима који уређују мјере здравствене заштите у вези с радом.
- (2) Послодавац је дужан да здравственим радницима, који пружају услуге специфичне здравствене заштите/медицине рада, осигура приступ у све радне просторије и просторе.

Члан 55.

(Послови специфичне здравствене заштите/медицине рада)

Овлашћена здравствена установа, поред послова утврђених прописима о здравственој заштити, може обављати и сљедеће послове:

- а) даје савјете послодавцу о унапређивању заштите здравља, сигурности, хигијене рада, ергономији и заштитним средствима,
- б) упознаје раднике са ризицима по здравље који су повезани са њиховим радом и обавља послове осposољивања радника за пружање прве помоћи,
- ц) учествује у изради акта о процјени ризика на мјесту рада код послодавца,
- д) оцјењује и утврђује посебне здравствене способности које морају да испуњавају радници за обављање одређених послова на радном мјесту са повећаним ризиком или за употребу, односно руковање одређеном опремом за рад,
- е) врши претходне и периодичне љекарске прегледе радника на радним мјестима са повећаним ризиком и издаје извештаје о љекарским прегледима у складу са прописима о сигурности и заштити здравља на раду,
- ф) учествује у организовању прве помоћи, спашавању и евакуацији у случају повређивања радника или хаварија,
- г) даје савјете послодавцу при избору другог одговарајућег посла према здравственој способности радника,
- х) савјетује послодавца у избору и тестирању нових средстава за рад, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду, са здравственог аспекта,
- и) сарађује са радником за заштиту на раду.

Члан 56.

(Обавеза обавјештавања овлашћене здравствене установе)

Послодавац, радник за заштиту на раду, повјереник за заштиту на раду, синдикат и други радници дужни су обавијестити овлашћену установу из члана 55. овог закона, о свим факторима на радном мјесту и у радној околини за које знају или претпостављају да се могу неповољно одразити на здравље радника.

Члан 57.

(Послови са повећаним ризиком)

- (1) Послодавац је дужан да раднику који обавља послове са повећаним ризиком, прије почетка рада осигура претходни љекарски преглед, као и периодични љекарски преглед у току рада.
- (2) Послови са повећаним ризиком утврђују се интерним актом о заштити на раду.
- (3) Пословима са повећаним ризиком сматрају се:
 - а) послови са повећаним ризиком од повређивања, настанка професионалних обољења и оштећења здравља радника,
 - б) послови са специфичним захтјевима који, у циљу сигурног и успјешног рада условљавају посебне здравствене и психофизичке способности радника на тим радним мјестима,
 - ц) послови на којима, након примјене свих технички признатих метода за смањење ризика, постоји преостали ризик за неке раднике.

Члан 58.

(Евиденције о љекарским прегледима радника)

- (1) Приликом упућивања радника на љекарски преглед из члана 57. став (1) овог закона, послодавац је обавезан овлашћеној здравственој установи доставити податке о пословима са повећаним ризиком и навести штетности и опасности којима су радници изложени.
- (2) О резултатима одговарајућег љекарског прегледа радника, овлашћена здравствена установа води евиденцију и у року од 15 дана од извршеног прегледа о томе доставља извјештај послодавцу.

Члан 59.

(Право радника на премјештај на друго радно мјесто)

Ако се у поступку периодичног љекарског прегледа утврди да радник не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премјести на друго радно мјесто које одговара његовим здравственим способностима, уколико такво радно мјесто постоји код послодавца. Уколико такво мјесто не постоји, примјењују се одговарајуће одредбе Закона о раду.

Члан 60.

(Начин обављања љекарских прегледа)

- (1) Претходни и периодични љекарски прегледи радника који обављају послове са повећаним ризиком врше се на начин, по поступку и у роковима које утврђује федерални министар у сарадњи са федералним министром здравства.
- (2) Радник из става (1) овог члана који не обави периодични љекарски преглед не може наставити са радом док се не утврди његово здравствено стање и психофизичке способности.

ДИО ШЕСТИ – ЕВИДЕНЦИЈЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ОБАВЈЕШТАВАЊЕ О НЕСРЕЋАМА И ПОВРЕДАМА НА РАДУ И ПРОФЕСИОНАЛНИМ ОБОЉЕЊИМА

Члан 61.

(Обавеза вођења евиденција код послодавца)

- (1) Послодавац је дужан да води прописану евиденцију о:
 - а) радницима на радним мјестима са повећаним ризиком,
 - б) радним мјестима са повећаним ризиком,
 - ц) опасним материјама које се користе при раду,
 - д) провјери знања радника из области сигурности и заштите здравља на раду,
 - е) извршеним прегледима и испитивањима радне средине и средстава за рад,
 - ф) повредама на раду, професионалним обољењима, смртним случајевима и њиховим узроцима,
 - г) љекарским прегледима радника.
- (2) Послодавац је дужан доставити надлежној инспекцији рада годишњи извјештај о случајевима из става (1) тачка ф) овог члана.

Члан 62.

(Достављање извјештаја о повреди на раду и професионалном обољењу)

- (1) Извјештај о повреди на раду која се догоди и професионалном обољењу које настане на радном мјесту, послодавац је дужан доставити раднику који је претрпио повреду, односно код којег је настало обољење, надлежном заводу здравственог осигурања код којег је радник здравствено осигуран, овлашћеној здравственој установи која обавља услуге специфичне здравствене заштите/медицине рада код послодавца, као и надлежној инспекцији рада, у року од седам

дана од дана претрпљене повреде односно настанка обољења.

- (2) Извјештај из става (1) овог члана подноси се на обрасцу чији садржај и начин подношења прописује федерални министар у сарадњи са федералним министром здравства.

Члан 63.

(Обавеза обавјештавања инспекције рада)

- (1) О сваком смртном случају, тежој повреди на раду, професионалном обољењу и свакој појави која би могла угрозити живот или здравље радника на раду послодавац је обавезан одмах обавјестити надлежну инспекцију рада.
- (2) За сваку повреду на раду послодавац је дужан на увиђај позвати радника за заштиту на раду, непосредног руководиоца повријеђеног радника и повјереника за заштиту на раду.

ДИО СЕДМИ - ОВЛАШЋЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ НА РАДУ

Члан 64.

(Издавање и одузимање дозволе за обављањестручних послова)

- (1) Привредном друштву или установи која испуњава кадровске, организацијске, техничке и друге услове (у даљњем тексту: овлашћена организација), федерални министар издаје дозволу за обављање сљедећих стручних послова:
- периодичних прегледа и испитивања физичких, хемијских и биолошких штетности и микроклиме у радним и помоћним просторијама,
 - периодичних прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме личне заштите, електричних и громобранских инсталација на објектима на којима се примјењују мјере заштите на раду,
 - оспособљавање радника за сигуран рад,
 - процјену ризика на мјестима рада и радне околине из члана 23. овог закона.
- (2) Дозвола из става (1) овог члана се издаје на одређено вријеме у трајању од четири године.
- (3) Привредно друштво или установа којем је издата дозвола из става (1) овог члана, дужно је да федералном министру на крају сваке календарске године, најкасније до 15. јануара, достави документацију о испуњавању кадровских, организацијских и других услова, као и извјештај о обављеним пословима из става (1) овог члана.
- (4) Дозволу из става (1) овог члана федерални министар ће одузети:
- ако се утврди да овлашћена организација више не испуњава услове за добијање дозволе,
 - ако је дозвола издата на основу неистинитих података,
 - ако се у поступку надзора из члана 68. овог закона утврди да се послови не обављају у складу са законом и другим прописима донесеним на основу закона,
 - на приједлог инспекције рада, ако утврди да се послови не обављају у складу са законом и другим прописима донесеним на основу закона,
 - ако не поступи у складу са обавезама прописаним у ставу (3) овог члана.

Члан 65.

(Поступак издавања односно одузимања дозволе)

- (1) О издавању, односно одузимању дозволе за рад федерални министар доноси рјешење против којег није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор пред надлежним судом.
- (2) Трошкове поступка издавања дозволе за рад сноси овлашћена организација.
- (3) Рјешење о дозволи, односно одузимању дозволе за рад уписује се у регистар који води министарство.
- (4) Начин вођења и образац регистра из става (3) овог члана прописује федерални министар.

Члан 66.

(Услови које морају испуњавати овлашћене организације)

- (1) Радник који у овлашћеној организацији обавља стручне послове из члана 64. став (1) овог закона мора имати одговарајућу стручну спрему и положен стручни испит који се односи на обављање тих послова, у складу са овим законом.
- (2) Стручни испит из става (1) овог члана полаже се пред комисијом коју именује федерални министар, а за чији се рад осигуравају финансијска средства у Буџету Федерације.
- (3) Федерални министар донијеће правилник којим ће прописати организацијске, кадровске, техничке и друге услове које морају испуњавати овлашћене организације из члана 64. овог закона, поступак и начин утврђивања тих услова, те садржај, програм, начин и трошкове полагања стручног испита из става (1) овог члана, као и састав комисије из става (2) овог члана.

Члан 67.

(Записник о извршеним периодичним прегледима)

- (1) О извршеним периодичним прегледима и испитивањима из члана 64. став (1) овог закона овлашћена организација сачињава записник о стручном налазу, на основу којег издаје исправу.
- (2) Записник и исправа из става (1) овог члана садржи резултат прегледа и испитивања и констатацију да ли прегледана средства за рад и средства и опрема личне заштите удовољавају прописима донесеним на основу закона.
- (3) Начин, поступак и рокове вршења периодичних прегледа и испитивања из става (1) овог члана, те облик и садржај записника и исправе из става (2) овог члана прописује федерални министар.

Члан 68.

(Надзор над законитошћу рада овлашћених организација)

Надзор над законитошћу рада овлашћене организације која је добила дозволу из члана 64. став (1) овог закона, у дијелу који се односи на обављање периодичних прегледа и испитивања средстава за рад и средстава и опреме личне заштите, врши министарство.

ДИО ОСМИ – ПОСЕБНА СИГУРНОСТ И ЗАШТИТА ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 69.

(Заштита група посебно осјетљивих на ризике)

- (1) Послодавац је дужан организовати радно мјесто тако да води рачуна о присуству група осјетљивих на одређене ризике.
- (2) Групе посебно осјетљиве на ризике, као што су труднице, породиље или дојиље, малолетници, лица са инвалидитетом, као и радници са промијењеном радном способношћу у смислу прописа о пензијском

и инвалидском осигурању, морају се заштитити од опасности које посебно њих погађају, у складу са овим законом, другим прописима, колективним уговором и општим актом послодавца.

Члан 70.

(Забрана рада група посебно осјетљивих на ризике на одређеним пословима)

- (1) Забрањен је рад трудницама, породиљама и дојиљама на пословима на којима постоји ризик од изложености опасним материјама, хемијским, физичким и биолошким агенсима, штетним зрачењима и микроклиматским утицајима, односно на пословима са тешким условима рада, као и посебно тешким и опасним пословима гдје постоји ризик по њихово физичко и ментално здравље.
- (2) Забрањен је рад малољетницима на пословима који могу угрозити њихово здравље и развој.
- (3) Радник са промијењеном радном способношћу не смије обављати послове на којима постоји опасност смањења преостале радне способности.

Члан 71.

(Поступак распоређивања радника на послове са повећаним ризиком)

- (1) Када су на одређеном радном мјесту такви услови да упркос примјени мјера заштите на раду и даље постоји преостали ризик и пријетња од оболијевања тј. инвалидитета, послодавац је дужан предузети мјере за спречавање обољења тј. настанка инвалидитета или даље погоршање болести радника.
- (2) У случајевима из става (1) овог члана радно вријеме се скраћује сразмјерно штетном утицају услова рада на здравље и на радну способност радника, у складу са законом.
- (3) За послове који су интерним актом о заштити на раду и уговором о раду утврђени као послови са повећаним ризиком, поступак за распоређивање радника на те послове, услове рада и здравствени надзор прописује федерални министар у сарадњи са федералним министром здравства.

Члан 72.

(Поступак скраћивања радног времена)

- (1) Послови из члана 71. став (2) овог закона и трајање радног времена утврђују се интерним актом послодавца о заштити на раду, на основу акта о процјени ризика из члана 23. став (2) овог закона и стручног налаза овлашћене организације, која испуњава кадровске, организацијске, техничке и друге услове.
- (2) О скраћивању радног времена у смислу става (1) овог члана одлучује министарство.
- (3) Поступак скраћивања радног времена код послодавца, као и кадровске, организацијске, техничке и друге услове које морају испуњавати овлашћене организације из става (1) овог члана, прописује федерални министар.
- (4) При остваривању права на плату и других права по основу рада и у вези са радом, скраћено радно вријеме у смислу овог члана изједначава се са пуним радним временом.

Члан 73.

(Посебно осигурање радника који обављају послове са повећаним ризиком)

Послодавац посебно осигурава од ризика несреће и повреде на раду раднике који обављају послове са повећаним ризиком, утврђене интерним актом о заштити

на раду, ради обезбјеђења накнаде штете, у складу са законом.

ДИО ДЕВЕТИ - ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 74.

(Органи надлежни за вршење инспекцијског надзора)

- (1) Инспекцијски надзор над провођењем овог закона, прописа донесених на основу закона, техничких прописа и стандарда који се односе на сигурност и заштиту здравља на раду и општих аката из области сигурности и заштите здравља на раду врши кантонална управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: кантонална управа), осим надзора који је овим законом стављен у надлежност Федералне управе за инспекцијске послове (у даљем тексту: Федерална управа).
- (2) Послове инспекцијског надзора из става (1) овог члана врши инспектор заштите на раду, односно инспектор рада (у даљем тексту: инспектор).

Члан 75.

(Надлежности Федералне управе за инспекцијске послове)

- (1) Федерална управа врши непосредни надзор код послодавца који обавља дјелатност:
 - а) производње и прераде сировог жељеза, челика и феролегура,
 - б) производње и прераде глинице, алуминија, олова и цинка, мангана и других тешких метала,
 - ц) производње и прераде базних хемикалија, пластичних маса, премазних средстава, лијекова и фармацеутских хемикалија,
 - д) производње и ускладиштења кокса и карбогаса и других техничких плинова,
 - е) производње експлозива и експлозивних средстава и галантерије,
 - ф) производње и дистрибуције нафтних деривата,
 - г) производње целулозе и папира и хемијске прераде дрвета,
 - х) производње цемента и цементних производа,
 - и) производње електричне енергије.
- (2) Федерална управа врши непосредни надзор над извођењем радова:
 - а) у тунелима и на другим подземним радовима изузев рударских,
 - б) на армирано-бетонским, челичним и дрвеним мостовима распона преко 20 м,
 - ц) у кесонима и ронилачким радовима,
 - д) на изградњи термоелектрана и хидроелектрана.
- (3) Изузетно, у случају потребе, директор Федералне управе, уз сагласност кантоналног руководиоца инспекције, може пренијети овлашћење кантоналном инспектору да обавља послове инспекцијског надзора из надлежности Федералне управе на територији Федерације.

Члан 76.

(Сарадња инспекцијских органа)

- (1) У вршењу инспекцијског надзора федерални инспектор остварује сарадњу са надлежним кантоналним инспекторима у питањима која су од заједничког интереса за вршење инспекцијског надзора и пружа им стручну помоћ.
- (2) У циљу јединственог провођења овог закона, федерални инспектор може издавати кантоналном инспектору одговарајуће упуте и инструкције за рад.

Члан 77.

(Обавеза вршења инспекцијских прегледа)

- (1) У вршењу инспекцијског надзора инспектори су обавезни код послодавца, код којег се обављају техничко-технолошки процеси рада, извршити прегледе најмање једном годишње, а у другим случајевима по потреби.
- (2) Инспектори су обавезни извршити и контролне прегледе код послодавца из става (1) овог члана код којег су наређене мјере за отклањање недостатка из области сигурности и заштите здравља на раду.

Члан 78.

(Поступање у случају када се утврди повреда прописа из области сигурности и заштите здравља на раду)

- (1) Ако инспектор утврди повреде прописа из области сигурности и заштите здравља на раду донијеће рјешење о отклањању тих недостатака односно неправилности и одредити рок у којем се они имају отклонити.
- (2) Послодавац је обавезан писано извјестити инспектора о извршењу рјешења у року од осам дана од дана истека рока за отклањање недостатака, односно неправилности.
- (3) Инспектор може наредити да се спроведе и мјера заштите на раду која није прописана, ако су радници на раду непосредно угрожени.
- (4) Ако су за отклањање утврђених неправилности и недостатака потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље радника нису непосредно угрожени, инспектор ће наредити послодавцу да сачини посебан инвестициони програм о постепеном усклађивању стања са одредбама прописа о сигурности и заштити здравља на раду.

Члан 79.

(Поступање инспектора код смртног случаја или несреће која је задесила једног или више радника)

- (1) Кантонална управа дужна је одмах по пријему обавјештења послодавца извјестити Федералну управу о сваком смртном случају, несрећи на раду која доводи до онеспособљености у трајању од три или више дана или било којем догађају који је задесио једног или више радника.
- (2) Кантонални инспектор обавезан је извршити увиђај сваког смртног случаја, несреће која је задесила једног или више радника и теже повреде на раду код послодавца.
- (3) Након извршеног увиђаја из става (2) овог члана кантонална управа обавезна је предузети одговарајуће мјере и доставити извјештај Федералној управи.
- (4) Код смртног случаја или несреће која је задесила једног или више радника, увиђај ће извршити и федерални инспектор.

Члан 80.

(Поступање инспектора у случају непосредне опасности по живот и здравље радника на раду)

- (1) Ако инспектор утврди да постоји непосредна опасност по живот и здравље радника на раду, одмах ће донијети рјешење о забрани рада на радном мјесту.
- (2) Ако послодавац не поступи по рјешењу о отклањању недостатака, инспектор ће забранити рад на радном мјесту на које се рјешење односи, док се неправилности, односно недостаци не отклоне.

Члан 81.

(Обавеза чувања повјерљивих података)

Инспектор је дужан чувати као повјерљив податак име радника који му се обратио по било којем основу због непровођења прописа из области сигурности и заштите здравља на раду.

Члан 82.

(Право на жалбу)

- (1) Против рјешења кантоналног инспектора може се изјавити жалба надлежном федералном инспектору, у року од осам дана од дана пријема рјешења.
- (2) Против рјешења федералног инспектора донесеног у првом степену може се изјавити жалба Федералном министарству рада и социјалне политике у року од осам дана од дана пријема рјешења.
- (3) У случају када је наложена забрана рада жалба не одлаже извршење рјешења.

ДИО ДЕСЕТИ - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 83.

- (1) Новчаном казном од 5.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац:
 1. који изводи радове на изградњи, монтажи, замјени опреме, ремонту и реконструкцији објеката и техничко-технолошког процеса, ако не изводи радове према техничкој документацији, члан 11. став (1),
 2. који стави у промет или употребу средства за рад или опасне материје без претходно прибављене одговарајуће документације, чл. 16. и 17.,
 3. ако не осигура периодичне прегледе и испитивање средстава за рад и средстава и опреме личне заштите, члан 22. тачка j),
 4. ако не осигура периодичне прегледе и испитивања физичких, хемијских и биолошких штетности и микроклиме у радној околини, члан 22. тачка к),
 5. ако не осигура периодичне прегледе и испитивања средстава рада и опреме, радних и помоћних просторија и средстава и опреме личне заштите, који не подлијежу обавезним периодичним прегледима и испитивањима, на начин, по поступку и у роковима утврђеним општим актом, члан 22. тачка л),
 6. ако не проводи мјере и не осигура средства за прву помоћ, члан 22. тачка н),
 7. ако не изврши процјену ризика на мјестима рада, члан 23. став (2),
 8. ако заснује радни однос са радником, а да претходно није утврђено да његово здравствено стање и психофизичке способности одговарају захтјевима одређеног радног мјеста, члан 24. став (2),
 9. ако не упути радника на одговарајући љекарски преглед, или га не осигура у роковима утврђеним законом или прописима донесеним на основу закона, члан 57. став (1) и члан 60. став (1),
 10. ако не утврди радна мјеста са повећаним ризиком, члан 57. став (2).
- (2) Новчаном казном из става (1) овог члана казниће се овлашћена организација за заштиту на раду, ако:
 1. обавља стручне послове супротно одредбама овог закона и прописа донесених на основу закона или ако обавља стручне послове без прописане дозволе, члан 64. став (1),

2. ако сачини или изда исправе чији су облик и садржина супротни пропису, члан 67.
- (3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и послодавац физичко лице новчаном казном од 1.000,00 до 1.500,00 КМ.
- (4) За прекршај из ст. (1) и (2) овог члана казниће се и одговорно лице код правног лица новчаном казном од 2.000,00 до 3.000,00 КМ.

Члан 84.

- (1) Новчаном казном од 4.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај:
 1. послодавац који израђује техничку документацију за објекте и техничко-технолошке процесе, ако при пројектовању не примијени прописане мјере сигурности и заштите здравља на раду и не изда исправу којом потврђује да је пројектовање извршено у складу са законом и прописима донесеним на основу закона, члан 10.,
 2. послодавац ако стави у употребу средства за рад, која подлијежу обавези периодичних прегледа и испитивања, без прибављеног записника, односно исправе из члана 67. став 1. овог закона, члан 14. став (3),
 3. произвођач и увозник радне опреме и средстава и опреме личне заштите ако не изда исправу којом доказује да одговарају међународним прописима, техничким прописима и прописаним мјерама сигурности и заштите здравља на раду или не изда упутство за употребу и одржавање на једном од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији, члан 16. став (1),
 4. произвођач и увозник опасних материја ако не изда упутство за сигурну употребу и руковање на једном од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији, члан 16. став (2),
- (2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице код правног лица новчаном казном од 1.500,00 до 2.500,00 КМ.

Члан 85.

- (1) Новчаном казном од 4.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај инвеститор или главни извођач ако не обезбиједи јединствени елаборат о уређењу радилишта у случају да два или више послодаваца користе исти простор за радилиште, члан 13.
- (2) Новчаном казном од 2.000,00 до 10.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац:
 1. ако прије почетка радова не изради елаборат о уређењу радилишта у складу са прописима донесеним на основу закона, не изводи радове према том елаборату и у року не достави елаборат надлежној инспекцији рада, члан 12.,
 2. ако не донесе интерни акт о заштити на раду, члан 23. став (1),
 3. ако интерним актом о заштити на раду не утврди организацију провођења заштите на раду, члан 23. став (1),
 4. ако за све послове у техничко-технолошком процесу рада не утврди услове рада и захтјеве у погледу здравствених и психофизичких способности, члан 24.,
 5. ако од радника захтијева учешће у трошковима провођења мјера заштите на раду, члан 31.,

6. ако не организује послове заштите на раду зависно од техничко-технолошког процеса, броја радника, штетности по здравље, броја локација одвојених радних јединица, опасностима и ризицима по здравље радника, члан 33. став (1),
 7. ако не одреди једног или више радника за заштиту на раду и не осигура им услове за рад, члан 34. ст. (1) и (2),
 8. ако доводи у неповољнији положај радника за заштиту на раду док поступа у складу са одредбама овог закона, члан 34. став (3),
 9. ако радницима не даје одговарајућа писана упутства, члан 38.,
 10. ако не постави знакове упозорења и знакове општих обавјештавања, члан 39.,
 11. ако да радницима у употребу опасне материје које нису опремљене документом о безбједносно-техничким подацима преведеним на један од службених језика у Босни и Херцеговини, односно Федерацији, члан 41.,
 12. ако не изврши оспособљавање радника за сигуран и здрав рад, члан 46.,
 13. ако дозволи самостално обављање послова раднику који претходно није оспособљен за самосталан рад на сигуран начин, члан 47.,
 14. ако не премјести радника на друго радно мјесто које одговара његовим здравственим способностима, уколико такво радно мјесто постоји код послодавца, члан 59.,
 15. ако не обавијести надлежну инспекцију рада о смртном случају, тежој повреди на раду или професионалном обољењу, чл. 62. и 63.,
 16. ако поступи противно одредби члана 70. и дозволи рад лицима из ст. (1), (2) и (3) тог члана,
 17. ако не предузме мјере за спречавање наступања обољења односно инвалидитета код радника, члан 71.,
 18. ако посебно не осигура од ризика несреће и повреде на раду раднике који обављају послове са повећаним ризиком, члан 73.,
 19. ако не поступи по рјешењу инспектора рада у складу са чланом 78. ст. (1) и (3) овог закона.
- (3) За прекршај из ст. (1) и (2) овог члана казниће се и послодавац физичко лице новчаном казном од 500,00 до 1.000,00 КМ.
 - (4) За прекршај из ст. (1) и (2) овог члана казниће се одговорно лице код правног лица новчаном казном од 1.000,00 до 2.000,00 КМ.

Члан 86.

- (1) Новчаном казном од 1.000,00 до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај послодавац:
 1. ако не утврди интерним актом о заштити на раду која средства и опрема личне заштите припадају раднику, члан 23. став (1),
 2. ако не консултује повјереника за заштиту на раду при изради интерног акта о заштити на раду, члан 23. став (5),
 3. ако не обезбиједи да приступ радним мјестима са повећаним ризиком имају само радници који су добили посебна упутства и заштитна средства, члан 28.,
 4. ако не обезбиједи радницима средства и опрему личне заштите, члан 29. став (1),
 5. ако не обезбиједи да средства и опрема личне заштите буду у исправном стању, члан 29. став (3),

6. ako ne obavijesti radnike o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je preduzeo radi unapređenja sigurnosti i zaštite zdravlja, član 40.,
 7. ako поступа супротно одредби члана 45. овог закона,
 8. ако не води евиденцију прописану одредбом члана 61. овог закона и не достави годишњи извјештај надлежној инспекцији рада,
 9. ако не достави извјештај из одредбе члана 62. овог закона,
 10. ако не организује радно мјесто тако да води рачуна о присуству група осјетљивих на одређене ризике, члан 69.,
- (2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и послодавац физичко лице новчаном казном од 500,00 до 1.000,00 КМ.
- (3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице код правног лица новчаном казном од 100,00 до 1.000,00 КМ.

ДИО ЈЕДНАЕСТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 87.

Послодавци су дужни да ускладе опште акте са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 88.

- (1) Организације које су до дана ступања на снагу овог закона биле овлашћене да врше послове из члана 21. став (1) и члана 28. став (2) Закона о заштити на раду ("Службени лист СР БиХ", број 22/90), обавезне су да поднесу захтјев за утврђивање услова у смислу члана 64. и члана 72. став (1) овог закона, у року од три мјесеца од дана доношења подзаконског акта из члана 66. став (3), односно члана 72. став (3) овог закона.
- (2) Организације из става (1) овог члана, које у року од три мјесеца од дана доношења подзаконског акта из члана 66. став (3) овог закона, односно члана 72. став (3) овог закона поднесу захтјев за утврђивање услова у смислу члана 64. став (1) овог закона и члана 72. став (1) овог закона, задржавају овлашћење за вршење послова из члана 21. став (1), односно члана 28. став (2) Закона о заштити на раду ("Службени лист СР БиХ", број 22/90), све до доношења коначног рјешења по поднесеном захтјеву из става (1) овог члана.
- (3) Организацијама из става (1) овог члана, које у року од три мјесеца од дана доношења подзаконског акта из члана 66. став (3), односно члана 72. став (3) овог закона, не поднесу захтјев за утврђивање услова у смислу члана 64, односно члана 72. став (1) овог закона, са даном истека рока из става (1) овог члана, по сили закона престаје овлашћење за вршење послова из члана 21. став (1) и члана 28. став (2) Закона о заштити на раду ("Службени лист СР БиХ", број 22/90).

Члан 89.

Прописи из одредбе члана 23. став (4), члана 34. став (6), члана 60. став (1), члана 62. став (2), члана 65. став (4), члана 66. став (3), члана 67. став (3) овог закона и члана 72. став (3) овог закона, донијеће се у року од дванаест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 90.

До доношења прописа из члана 89. овог закона примјењиваће се:

1. Правилник о условима за утврђивање радних мјеста са посебним условима рада и љекарским прегледима радника на тим радним мјестима ("Службени лист СР БиХ", број 2/91),
2. Правилник о поступку скраћивања радног времена на радним мјестима са посебним условима рада ("Службени лист СР БиХ", број 2/91),
3. Правилник о условима које у погледу кадрова и техничке опреме морају испуњавати организације које врше периодичне прегледе и испитивања из области заштите на раду ("Службени лист СР БиХ", број 2/91),
4. Правилник о вођењу евиденције, чувању исправа и садржају годишњег извјештаја из области заштите на раду ("Службени лист СР БиХ", број 2/91),
5. Правилник о начину и поступку вршења периодичних прегледа и испитивања из области заштите на раду ("Службени лист СР БиХ", број 2/91),
6. Правилник о пружању прве помоћи у случају повреде и обољења радника на раду ("Службени лист СР БиХ", број 38/86).

Члан 91.

- (1) До доношења нових прописа о сигурности и заштити здравља на раду, ако нису у супротности са одредбама овог закона и другим прописима, примјењиваће се:
 1. Општи правилник о хигијенско-техничким заштитним мјерама при раду ("Службени лист ФНРЈ", бр. 16/47, 18/47 и 36/50),
 2. Правилник о хигијенским и техничким заштитним мјерама при раду у кудељарама ("Службени лист ФНРЈ" број 46/47),
 3. Правилник о хигијенским и техничким заштитним мјерама при раду у графичким предузећима ("Службени лист ФНРЈ", број 56/47),
 4. Правилник о хигијенским и техничким мјерама при раду у фабрикама стакла-стакларама ("Службени лист ФНРЈ", бр. 14/48, 18/48),
 5. Правилник о хигијенским и техничким мјерама при раду у каменоломима и цигланама, као и код вађења глине, пијеска и шљунка ("Службени лист ФНРЈ", број 69/48),
 6. Правилник о заштитним мјерама при руковању експлозивом и лагумању (минирању) у рудницима и каменоломима, као и при другим радовима (прилог број 8 уз "Службени лист ФНРЈ", број 98/49),
 7. Правилник о техничким и здравствено-техничким заштитним мјерама на раду при хемијско-технолошким процесима (прилог број 8 уз "Службени лист ФНРЈ", број 55/50),
 8. Правилник о техничким и здравствено-техничким заштитним мјерама при раду у црној металургији ("Службени лист ФНРЈ", број 7/55),
 9. Правилник о хигијенским и техничким заштитним мјерама при ронилачким радовима ("Службени лист ФНРЈ", број 36/58),
 10. Правилник о хигијенско-техничким мјерама при раду на преради и обради метала ("Службени лист ФНРЈ", број 40/61),
 11. Правилник о хигијенско-техничким заштитним мјерама при лучко-транспортном раду ("Службени лист СФРЈ", број 14/64),

12. Правилник о заштити на раду при техничком обрађивању легура лаких метала у купатилима с нитратним солима ("Службени лист СФРЈ", број 48/65),
 13. Правилник о заштити на раду при одржавању моторних возила и пријевозу моторним возилима ("Службени лист СФРЈ", број 55/65),
 14. Правилник о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила ("Службени лист СФРЈ", број 17/66),
 15. Правилник о заштити на раду с уређајима за укрцавање и искрцавање терета на поморским бродовима и пловилима унутрашње пловидбе ("Службени лист СФРЈ", број 32/66),
 16. Правилник о заштити на раду у пољопривреди ("Службени лист СФРЈ", број 34/68),
 17. Правилник о заштити на раду у грађевинарству ("Службени лист СФРЈ", бр. 42/68 и 45/68),
 18. Правилник о техничким нормативима за дизалице ("Службени лист СФРЈ", број 65/91),
 19. Правилник о средствима личне заштите на раду и личној заштитној опреми ("Службени лист СФРЈ", број 35/69),
 20. Правилник о заштити на раду при изради експлозива и барута и манипулисању експлозивима и барутима ("Службени лист СФРЈ", број 55/69),
 21. Правилник о посебним мјерама и нормативима за заштиту на раду при преради и обради коже, крзна и отпадака коже ("Службени лист СФРЈ", број 47/70),
 22. Правилник о општим мјерама и нормативима заштите на раду од буке у радним просторијама ("Службени лист СФРЈ", број 29/71),
 23. Правилник о мјерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад ("Службени лист СФРЈ", број 18/91),
 24. Правилник о заштити на раду у шумарству ("Службени лист СР БиХ", број 20/85),
 25. Правилник о заштити на раду са развијачима ацетилена и ацетиленским станицама ("Службени лист СР БиХ", број 2/87),
 26. Правилник о заштити на раду при механичкој преради и обради дрвета и сличних материјала ("Службени лист СР БиХ", број 5/86),
 27. Правилник о заштити на раду у жељезницама ("Службени лист СР БиХ", бр. 42/86 и 3/87),
 28. Правилник о општим мјерама заштите на раду за грађевинске објекте намјењене за радне и помоћне просторије и радне просторе ("Службени лист СР БиХ", број 5/88),
 29. Правилник о заштити на раду при кориштењу електричне енергије ("Службени лист СР БиХ", број 34/88).
- (2) Нове прописе о сигурности и заштити здравља на раду из става (1) овог члана донијеће федерални министар.

Члан 92.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити на раду ("Службени лист СР БиХ", број 22/90).

Члан 93.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Председавајући

Представничког дома
Парламента Федерације
БиХ

Мирсад Заимовић, с. р.

Председавајући
Дома народа

Парламента Федерације БиХ

Томислав Мартиновић, с. р.

Na osnovu člana IV.B.7. a)(IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Proglašava se Zakon o zaštiti na radu, koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma od 24.09.2019. godine i na sjednici Doma naroda od 01.10.2020. godine.

Broj 01-02-1-433-01/20

28. oktobra 2020. godine
Sarajevo

Predsjednik

Marinko Cavara, s. r.

ZAKON

O ZAŠTITI NA RADU

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Члан 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuju se prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i radnika u vezi sa provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu, kao i opća načela prevencije, te sistem pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, čijom primjenom se postiže sprječavanje povreda na radu, profesionalnih oboljenja i drugih oboljenja u vezi sa radom, kao i zaštita radne okoline, te druga pitanja u vezi sa sigurnošću i zaštitom zdravlja na radu.
- (2) Posebna zaštita se propisuje radi očuvanja duševnog i tjelesnog razvoja mladih, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materинства, zaštite lica sa invaliditetom i profesionalno oboljelih lica od daljeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti i očuvanja radnih sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Члан 2.

(Preuzimanje pravnih akata Europske unije)

Ovim zakonom se u pravni poredak Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) preuzima Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu.

Члан 3.

(Definicije pojmova)

- (1) Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:
 - a) **poslodavac** je pravno ili fizičko lice koje zapošljava jednog ili više radnika, uključujući i organe državne uprave. Poslodavcem, u smislu ovog zakona, smatra se i poljoprivrednik i fizičko lice koje samo ili sa članovima svoje porodice obavlja poljoprivrednu ili neku drugu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje;
 - b) **radnik** je lice koje radi kod poslodavca na osnovu ugovora o radu, ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova ili rješenja o postavljenju osobe

- koja nije državni službenik, državnog službenika i namještenika, kao i pripadnici oružanih snaga i policijski službenici;
- c) **mjesto rada** u smislu ovog zakona je prostor namijenjen za obavljanje poslova (u objektu ili na otvorenom, kao i na privremenim i pokretnim gradilištima, objektima, uređajima, saobraćajnim sredstvima), u kojem radnik boravi i ima pristup u toku rada, kao i svaki prostor, odnosno prostorija u kojem se obavlja posao i koji je pod posrednim ili neposrednim nadzorom poslodavca ili vlasnika sredstava rada;
- d) **radna okolina** je prostor u kojem se obavlja rad i koji uključuje mjesto rada, radne uvjete, radne postupke i odnose u procesu rada, a čine je fizikalni, hemijski i biološki faktori na mjestu rada i u njegovom okruženju;
- e) **sredstva za rad** u smislu ovog zakona su:
- objekti namijenjeni za rad sa pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima, prostorijama i površinama za kretanje radnika, te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima, prijevozna sredstva željezničkog, drumskog, riječnog, jezerskog i zračnog prijevoza, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova,
 - radna oprema (svaka mašina ili uređaj, aparat, oruđe ili druga oprema koja se upotrebljava za rad),
 - sredstva i oprema lične zaštite pri radu,
 - sirovine i materijali koji se koriste u procesu rada,
 - drugo sredstvo koje se upotrebljava u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano sa radnim procesom;
- f) **radnik za zaštitu na radu** je lice kojem poslodavac povjeri izvršavanje stručnih poslova sigurnosti i zaštite zdravlja na radu;
- g) **povjerenik za zaštitu na radu** je lice izabrano ili imenovano da predstavlja zaposlene u oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu kod poslodavca;
- h) **ovlaštena zdravstvena ustanova** je zdravstvena ustanova koja u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti obavlja djelatnost specifične zdravstvene zaštite radnika/medicine rada;
- i) **ovlaštena organizacija za zaštitu na radu** je privredno društvo ili ustanova specijalizovana za vršenje periodičnih pregleda iz oblasti zaštite na radu, procjene rizika i osposobljavanja radnika;
- j) **rizik** je vjerovatnoća nastanka povrede, oboljenja ili oštećenja zdravlja radnika usljed opasnosti;
- k) **prevencija** u smislu ovog zakona je svaka planirana, odnosno preduzeta mjera u svakoj fazi rada kod poslodavca, čiji je cilj sprječavanje ili smanjenje rizika na radu;
- l) **procjena rizika** u smislu ovog zakona je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprječavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika;
- m) **poslovi sa povećanim rizikom** su poslovi utvrđeni aktom o procjeni rizika na kojim i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera u skladu sa ovim zakonom, postoje okolnosti koje mogu da ugroze sigurnost i zdravlje radnika;
- n) **opasne materije** su eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, zarazne, korozivne, kancerogene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije čija su svojstva, kada su vezane za neke supstance, opasne po život i zdravlje radnika;
- o) **štetnosti** su hemijske, biološke i fizičke štetnosti, koje mogu uzrokovati oštećenje zdravlja radnika i drugih lica koja su im izložena;
- p) **biološke štetnosti** su biološki agensi, odnosno mikroorganizmi, uključujući i genetski modificirane ćelijske kulture i endoparazite čovječjeg i životinjskog porijekla, koji mogu uzrokovati zarazu, alergiju ili trovanje, a koji se koriste u radu ili su prisutni u radnoj okolini.
- (2) Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

Član 4.

(Sigurnost i zaštita zdravlja na radu)

Sigurnost i zaštita zdravlja na radu, u smislu ovog zakona, je osiguranje takvih uvjeta na radu kojima se u najvećoj mogućoj mjeri sprječava nastanak povreda na radu, profesionalnih oboljenja i oboljenja u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavku za punu fizičku, psihičku i socijalnu sigurnost zaposlenih.

Član 5.

(Lica koja imaju pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu)

- (1) Pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ima:
- a) radnik,
 - b) lice koje je kod poslodavca na stručnom osposobljavanju,
 - c) lice koje se nalazi na prekvalifikaciji, dokvalifikaciji ili stručnom usavršavanju,
 - d) učenici i studenti na praktičnoj nastavi,
 - e) lice koje učestvuje u javnim radovima,
 - f) lice koje obavlja volonterski rad,
 - g) lice koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora radi u zatvorskoj radionici, na gradilištu ili na drugim radnim mjestima,
 - h) drugo lice koje se zatekne u radnoj okolini radi obavljanja određenih poslova, ako je o njegovom prisustvu poslodavac upoznat.
- (2) Sigurnost i zaštitu zdravlja na radu licima iz stava (1) tač. a), b), d), f), i h) ovog člana obezbjeđuje poslodavac, licima iz tačke c) ovog člana obrazovna ustanova, licima iz tačke e) ovog člana organizator radova i licima iz tačke g) ovog člana ustanova za izvršenje kazne zatvora.

Član 6.

(Primjena zakona na pripadnike oružanih snaga i policije)

- (1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na pripadnike oružanih snaga i policijske službenike, do donošenja posebnih propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu za pripadnike oružanih snaga i policijske službenike.
- (2) Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na pripadnike oružanih snaga i policijske službenike, ako su u suprotnosti sa propisima koji regulišu službu u oružanim snagama i policiji.

Član 7.

(Vijeće za zaštitu na radu)

- (1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije), osniva Vijeće za zaštitu na radu (u daljnjem tekstu: Vijeće) koje čine predstavnici Vlade

- Federacije, udruženja poslodavaca, sindikata i istaknutih stručnjaka za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.
- (2) Vijeće ima devet članova. Članove Vijeća imenuje Vlada Federacije na period od četiri godine, a čine ga premijer Federacije, federalni ministar nadležan za rad (u daljnjem tekstu: federalni ministar), federalni ministar zdravstva, po dva predstavnika poslodavaca i radnika koje predlažu reprezentativna udruženja poslodavaca i radnika za teritorij Federacije, te dva istaknuta stručnjaka za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.
 - (3) Vijeće predlaže i povremeno preispituje politiku sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i podstiče usklađivanje rada svih relevantnih organa i tijela, kao i zakonodavstva, u cilju obezbjeđenja života, zdravlja i radne sposobnosti radnika, sprječavanja povreda na radu i profesionalnih oboljenja.
 - (4) Odluku o osnivanju Vijeća iz stava (1) ovog člana, donijet će Vlada Federacije, na prijedlog Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: ministarstva), u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
 - (5) Vijeće:
 - a) prati, analizira i ocjenjuje sistem i politiku zaštite na radu i o svojim nalazima i ocjenama najmanje jednom godišnje izvještava Vladu Federacije te predlaže potrebne promjene,
 - b) prati učinke primjene ovoga zakona, njegovih provedbenih propisa, posebnih zakona i drugih propisa kojima se štiti sigurnost i zdravlje radnika te, prema potrebi, predlaže Vladi Federacije njihove promjene, kao i njihovo usklađivanje sa međunarodnim propisima,
 - c) obavlja i druge poslove na zahtjev Vlade Federacije.
 - (6) Predsjednika Vijeća i dva zamjenika biraju njegovi članovi, na svojoj prvoj sjednici koju će sazvati federalni ministar.
 - (7) Vijeće donosi poslovnik o radu kojim se uređuju prava i dužnosti članova, način rada, održavanje sjednica, postupak odlučivanja na sjednicama ovog vijeća i druga pitanja vezana za njegov rad, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.
 - (8) Administrativne i stručne poslove za potrebe Vijeća obavljat će ministarstvo.
 - (9) Finansijska sredstva potrebna za rad Vijeća osiguravat će se u Budžetu Federacije.

Član 8.
(Učešće sindikata)

Sindikat učestvuje u uređivanju i unaprjeđivanju sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu u skladu sa zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i kolektivnim ugovorom.

DIO DRUGI - OPĆI ZAHTEJEVI ZA SIGURNE I ZDRAVE UVJETE RADA

Član 9.

(Opća pravila i mjere zaštite na radu)

- (1) Zaštita na radu obuhvata sistem pravila i mjera, a posebno:
 - a) pravila i mjere pri projektovanju i izradi sredstava rada,
 - b) pravila i mjere pri upotrebi, održavanju, pregledu i ispitivanju sredstava rada,
 - c) pravila i mjere koje se odnose na radnike, te prilagođavanje procesa rada njihovom polu, dobi, fizičkim i psihičkim sposobnostima,

- d) načine i postupke osposobljavanja i obavještanja radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajućeg nivoa zaštite na radu,
 - e) načine i postupke saradnje poslodavca, radnika i njihovih predstavnika i udruženja, te državnih organa nadležnih za zaštitu na radu,
 - f) zabranu stavljanja radnika u nepovoljniji položaj zbog aktivnosti preduzetih radi zaštite na radu,
 - g) ostale mjere za sprječavanje rizika na radu, sa svrhom uklanjanja faktora rizika i njihovih štetnih posljedica.
- (2) Zaštita na radu kao sistemski organizovano djelovanje sastavni je dio organizacije rada i izvođenja radnog postupka, koje poslodavac ostvaruje primjenom svih mjera zaštite na radu u skladu s općim načelima prevencije.
 - (3) Projektovanje, izvođenje i stavljanje u funkciju objekata, tehnoloških procesa i radnih mjesta, izrada, proizvodnja, uskladištenje, ispitivanje, zamjena, instaliranje, korištenje i održavanje sredstava za rad, uvoz i rukovanje sredstvima za rad, opasnim materijama i energijom, vrši se u skladu sa zahtjevima utvrđenim odredbama ovog zakona, tehničkih propisa i razvojem naučno-tehničkih dostignuća.
 - (4) Opća pravila i mjere zaštite na radu posebno se odnose na sljedeće zahtjeve: zaštitu od mehaničkih opasnosti, zaštitu od udara električne struje, sprječavanje nastanka požara i eksplozije, osiguranje mehaničke otpornosti i stabilnosti građevine, osiguranje potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranje potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i evakuaciju radnika i drugih lica, osiguranje čistoće, osiguranje propisane temperature i vlažnosti zraka i ograničenja brzine strujanja zraka, osiguranje propisane rasvjete, zaštitu od buke i vibracija, zaštitu od štetnih atmosferskih i klimatskih uticaja, zaštitu od fizikalnih, hemijskih i bioloških štetnih uticaja, zaštitu od prekomjernih napora, zaštitu od elektromagnetskog i ostalog zračenja, te osiguranje prostorija i uređaja za ličnu higijenu.
 - (5) Usljed vremenskih neprilika kao što su visoke ili niske temperature i sl, kao i u drugim stanjima potrebe ministarstvo može poslodavcima izdati preporuke o provođenju posebnih mjera zaštite, kojima će se spriječiti nastupanje štetnih posljedica po zdravlje radnika. Ukoliko vremenske neprilike ili druga stanja potrebe, usljed kojih su izdate preporuke, potraju duže od pet dana, ministarstvo će obaviti konsultacije sa reprezentativnim udruženjima poslodavaca i radnika za teritorij Federacije.

Član 10.

(Obaveza primjene propisanih mjera zaštite na radu)

- (1) Poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko-tehnološke procese obavezan je da pri projektovanju objekata i tehničko-tehnoloških procesa primijeni propisane mjere sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, sa naznakom svih rizika i mjera za njihovo otklanjanje.
- (2) Poslodavac iz stava (1) ovog člana dužan je da izda ispravu kojom potvrđuje da je projektovanje izvršeno u skladu sa zakonom, odnosno propisima donesenim na osnovu zakona.
- (3) Ako u projektovanju objekata i tehničko-tehnoloških procesa učestvuje više poslodavaca iz stava (1) ovog člana, investitor je obavezan da osigura jedinstvenu ispravu.

Član 11.

(Obaveza projektovanja mjera zaštite na radu)

- (1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekata i tehničko-tehnoloških procesa dužan je da izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji u kojoj su projektovane mjere zaštite na radu.
- (2) Obaveza iz stava (1) ovog člana odnosi se i na radove na montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.
- (3) Novi, obnovljeni ili rekonstruisani objekti i tehničko-tehnološki procesi ne mogu početi sa radom bez upotrebne dozvole, u skladu sa zakonom.

Član 12.

(Elaborat o uređenju radilišta)

- (1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu ili rekonstrukciji objekata obavezan je prije početka radova da izradi elaborat o uređenju radilišta u skladu sa propisima donesenim na osnovu zakona i obezbijedi izvođenje radova prema tom elaboratu.
- (2) Poslodavac iz stava (1) ovog člana koji izvodi radove na radilištu duže od sedam dana, obavezan je da prijavu i elaborat o uređenju radilišta dostavi nadležnoj inspekciji rada najmanje osam dana prije početka rada na radilištu.

Član 13.

(Obaveza osiguranja jedinstvenog elaborata o uređenju radilišta)

Ako dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište, svaki od njih provodi mjere zaštite na radu, a glavni izvođač odnosno investitor je obavezan da obezbijedi jedinstveni elaborat o uređenju radilišta.

Član 14.

(Uvjeti za upotrebu sredstava za rad)

- (1) Radna oprema može se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.
- (2) Sredstva i oprema lične zaštite mogu se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako pružaju pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.
- (3) Sredstva za rad, koja podliježu obavezi periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu, mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju zapisnik, odnosno ispravu iz člana 67. stav (1) ovog zakona kojim se dokazuje da pregledana sredstva za rad udovoljavaju propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 15.

(Radna oprema)

- (1) Radna oprema mora odgovarati radnom procesu koji se obavlja i mora biti na odgovarajući način prilagođena toj svrsi tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika.
- (2) Izbor radne opreme i materijala koji se koriste vrši se u skladu sa posebnim uvjetima i specifičnostima rada kako bi se otklonili ili smanjili rizici.

Član 16.

(Uputstva za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad)

- (1) Proizvođači i uvoznici radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite obavezni su da izdaju ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te daju uputstva za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.

- (2) Proizvođači i uvoznici opasnih materija dužni su da daju uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje. Uputstvo sadrži identifikacione podatke, podatke o fizičkim, hemijskim i biološkim karakteristikama, stepen opasnosti od požara i eksplozije, opasnosti po zdravlje, o radioaktivnosti, o ekološkim podacima, o posebnim zaštitnim mjerama, o načinu skladištenja i označavanja, o prijenosu i transportu, kao i o postupku otklanjanja opasnih materija (sigurnosni list). Ovi podaci se daju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.

Član 17.

(Obaveza pribavljanja potrebne dokumentacije)

Poslodavac ne može staviti u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije prije nego što pribavi dokumentaciju iz člana 16. ovog zakona.

Član 18.

(Izdavanje isprava)

Isprave iz člana 10. st. (2) i (3) i člana 16. stav (1) može izdati i ovlaštena organizacija za zaštitu na radu.

Član 19.

(Zabrana davanja finansijske naknade)

Poslodavci ne mogu dati finansijsku ili drugu naknadu radnicima u zamjenu za ispunjavanje zahtjeva standarda sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

DIO TREĆI - OBAVEZE POSLODAVCA

Član 20.

(Obaveza osiguranja preventivnih mjera)

- (1) Poslodavac je obavezan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa osigura preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.
- (2) Poslodavac je dužan da osigura preventivne mjere prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se osigurava najveća sigurnost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnih odnosa, tehničkih propisa i standarda, propisa iz oblasti zdravstvene zaštite i dr.
- (3) U slučaju kada poslodavac, u skladu sa članom 33. ovog zakona, angažuje ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu, to ga neće osloboditi odgovornosti utvrđene u stavu (1) ovog člana.

Član 21.

(Načela u provođenju mjera zaštite na radu)

Poslodavac provodi mjere zaštite na radu poštujući sljedeća opća načela prevencije:

- a) procjene rizika,
- b) izbjegavanja rizika,
- c) sprječavanja rizika,
- d) otklanjanja rizika na njihovom izvoru,
- e) prilagođavanja rada i mjesta rada radniku naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se izbjegla jednoličnost u radu u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje radnika,
- f) prilagođavanja tehničkom napretku,
- g) zamjene opasnih tehnoloških procesa ili metoda rada bezopasnim ili manje opasnim,
- h) zamjene opasnih materija bezopasnim,
- i) utvrđivanja jedinstvenih preventivnih mjera s ciljem međusobnog povezivanja tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, socijalnih odnosa i uticaja faktora vezanih za radnu okolinu,

- j) davanja prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- k) odgovarajućeg osposobljavanja i obavještanja radnika.

Član 22.

(Obaveze poslodavca)

Poslodavac je dužan da:

- a) organizuje poslove sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- b) vrši procjenu rizika za svako radno mjesto i utvrđuje poslove sa povećanim rizikom, na način i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom,
- c) omogućiti radniku da se prije stupanja na rad upozna sa mjerama sigurnosti i zaštite na radu,
- d) donese interni akt o zaštiti na radu,
- e) obavještava radnike, sindikat i povjerenika za zaštitu na radu o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, te opasnostima i štetnostima po zdravlje radnika i izdaje uputstva za siguran rad,
- f) osigurava da planiranje i uvođenje novih tehnologija bude predmet savjetovanja sa radnicima i/ili njihovim povjerenikom za zaštitu na radu u vezi sa posljedicama po sigurnost i zdravlje izazvanih izborom opreme, uvjeta rada i radne okoline,
- g) osposobljava radnike za siguran rad,
- h) osigurava radnicima sredstva i opremu lične zaštite i njihovo korištenje,
- i) osigurava periodične ljekarske preglede radnika koji rade na poslovima na kojima postoje povećani rizici po zdravlje i preduzima mjere za sprječavanje nastanka invaliditeta i profesionalnih oboljenja radnika,
- j) osigurava periodične preglede sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite pri radu, u skladu sa tehničkim standardima,
- k) osigurava periodične preglede i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimu u radnoj okolini,
- l) osigurava periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme lične zaštite, koji ne podliježu obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom,
- m) provodi mjere zaštite od požara u skladu sa posebnim propisima,
- n) provodi mjere za osiguranje prve pomoći,
- o) unaprjeđuje sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- p) obavještava nadležnu inspekciju rada o svakom smrtnom slučaju, nesreći koja je zadesila jednog ili više radnika, teškoj povredi, profesionalnom oboljenju, svakoj pojavi ili bolesti koje pogađaju više od jednog radnika i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu,
- r) obavještava nadležnu inspekciju o početku i završetku radova na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.

Član 23.

(Interni akt o zaštiti na radu i akt o procjeni rizika)

- (1) Poslodavac je dužan svojim internim aktom o zaštiti na radu utvrditi organizaciju provođenja zaštite na radu, pravila prevencije i zaštite, poslove sa povećanim rizikom, poslove na kojima se provodi mjera skraćivanja radnog vremena, način utvrđivanja zdravstvenog stanja radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom, i drugih

radnika, sredstva i opremu lične zaštite koja pripadaju radniku, te prava, obaveze i odgovornosti radnika za zaštitu na radu i drugih radnika u ovoj oblasti, kao i druga pitanja od značaja za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.

- (2) Osnov za izradu akta iz stava (1) ovog člana je akt o procjeni rizika na mjestu rada koji sadrži opis procesa rada sa procjenom rizika od povreda ili oštećenja zdravlja na mjestu rada u radnoj okolini i mjere za otklanjanje ili smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru u cilju poboljšanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.
- (3) U slučaju promjene rizika u procesu rada, poslodavac je dužan da izvrši odgovarajuću izmjenu akta o procjeni rizika iz stava (2) ovog člana.
- (4) Poslodavac vrši procjenu rizika na osnovu pravila koja donosi federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.
- (5) Pri izradi internog akta o zaštiti na radu poslodavac je dužan da konsultuje povjerenika za zaštitu na radu.

Član 24.

(Obaveza utvrđivanja uvjeta rada i zahtjeva u pogledu sposobnosti radnika)

- (1) Poslodavac je dužan da za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti radnika koji će te poslove obavljati.
- (2) Radnik ne može zasnovati radni odnos ukoliko prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju uvjetima rada i zahtjevima radnog mjesta.
- (3) Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti radnika iz stava (2) ovog člana utvrđuju se na osnovu ljekarskog uvjerenja izdatog od strane odjeljenja za medicinu rada i zdravstvenu zaštitu radnika ovlaštene zdravstvene ustanove.
- (4) Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti pripadnika oružanih snaga i policijskih službenika utvrđuju se zdravstvenim pregledom koji organizuje poslodavac.

Član 25.

(Obaveza ispitivanja radne okoline)

Poslodavac je obavezan ispitivati radnu okolinu, odnosno procijeniti rizike i osigurati zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizičkim, hemijskim i biološkim štetnostima na radu.

Član 26.

(Obaveza poslodavca u vezi sa upotrebom opasnih materija na radu)

- (1) Poslodavac je obavezan primjenom manje opasnih i štetnih materija stalno unaprjeđivati zaštitu na radu.
- (2) Poslodavac koji koristi, proizvodi, prerađuje, odnosno skladišti opasne materije mora, u skladu sa procjenom rizika, primjenjivati pravila zaštite na radu.
- (3) Opasne materije poslodavac smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih materija.
- (4) Ako nije moguća zamjena opasnih materija bezopasnim ili manje opasnim, odnosno manje štetnim materijama, poslodavac je obavezan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka može smanjiti opasnost ili štetnost od njihove primjene.
- (5) Ako koristi opasne materije, poslodavac je obavezan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:
 - a) koristiti zatvorene sisteme, ako je to moguće prema vrsti poslova i stanju tehnike,
 - b) odvoditi sa mjesta nastanka, odnosno izvan radne okoline opasne materije čije oslobađanje ne može

- spriječiti, na način da pri odvođenju ne zagađuje čovjekovu okolinu,
- c) kada ne može odvoditi opasne materije sa mjesta nastanka, ograničiti na najmanju moguću mjeru:
- količinu opasnih materija,
 - broj radnika izloženih djelovanju opasnih materija,
 - vrijeme izlaganja radnika uticaju opasnih materija.
- d) osigurati da radnici pri radu sa opasnim materijama koriste propisanu ličnu zaštitnu opremu, ako se pravilima navedenima u tač. a), b) i c) ovog stava ne može postići zadovoljavajuća sigurnost i zaštita zdravlja radnika.
- (6) Obaveza je poslodavca da koncentracija opasnih materija na mjestima rada i u radnoj okolini bude što niža i ispod granične vrijednosti izloženosti.

Član 27.

(Zaštita radnika izloženih opasnim materijama na radu)

Federalni ministar će u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva propisati granične vrijednosti izloženosti opasnim materijama, kao i pravila, mjere i postupke zaštite na radu radnika koji su izloženi opasnim materijama na radu.

Član 28.

(Osiguranje pristupa radnom mjestu sa povećanim rizikom)

Poslodavac je dužan da osigura da pristup radnom mjestu sa povećanim rizikom, na kojem prijete neposredna opasnost od povredivanja ili zdravstvenih oštećenja (trovanja, gušenja i sl.), imaju samo radnici koji su osposobljeni za siguran i zdrav rad, koji su dobili posebna uputstva za rad na takvom mjestu, koji ispunjavaju zdravstvene uvjete i koji su snabdjeveni odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu pri radu.

Član 29.

(Sredstva i oprema lične zaštite)

- (1) Poslodavac je dužan da obezbijedi radnicima sredstva i opremu lične zaštite.
- (2) Poslodavac ne smije staviti u upotrebu sredstva i opremu lične zaštite ako nisu izrađena u skladu sa članom 14. ovog zakona.
- (3) Poslodavac je obavezan da osigura da se sredstva i oprema lične zaštite održavaju u dobrom stanju.
- (4) Poslodavac je dužan da isključi iz upotrebe sredstva i opremu lične zaštite na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

Član 30.

(Obaveze poslodavaca pri obavljanju djelatnosti na istom mjestu rada sa više poslodavaca)

U slučaju kada više poslodavaca obavlja djelatnost na istom mjestu rada, obavezni su da:

- a) sarađuju, vodeći računa o prirodi djelatnosti, u cilju provođenja odredaba o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
- b) usklađuju aktivnosti, vodeći računa o prirodi poslova, u cilju zaštite radnika i sprječavanju rizika na radu,
- c) obavijeste jedni druge o rizicima na radu,
- d) obavijeste radnike i/ili njihove predstavnike o rizicima na radu.

Član 31.

(Zabrana prouzrokovanja finansijskih obaveza za radnike)

Mjere zaštite koje provodi poslodavac i koje se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ne smiju radnicima prouzrokovati finansijske obaveze.

Član 32.

(Obaveza upoznavanja sa propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu)

Poslodavac, odnosno radnik koji organizuje ili rukovodi procesom rada, mora biti upoznat sa propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, a naročito ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od povreda na radu, profesionalnih oboljenja i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost i zdravlje radnika.

Član

33.

(Organizovanje poslova zaštite na radu)

- (1) Poslodavac je dužan organizovati poslove zaštite na radu vodeći računa o tehničko-tehnološkom procesu rada, broju radnika, broju lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika.
- (2) Ako se u nedostatku stručnog osoblja poslovi zaštite i prevencije ne mogu organizovati kod poslodavca, poslodavac će angažovati ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu.
- (3) Ako poslodavac angažuje ovlaštenu organizaciju iz stava (2) ovog člana, dužan je da osigura uvid u podatke vezane za rizike po sigurnost i zdravlje na radu, kao i mjere i aktivnosti za sprječavanje tih rizika na nivou radnog mjesta.
- (4) Poslove zaštite na radu poslodavac može da obavlja sam u djelatnostima trgovine, ugostiteljstva i turizma, finansijsko-tehničkih i poslovnih usluga, obrazovanja, nauke i informacija, zdravstvene i socijalne zaštite i u stambeno-komunalnim djelatnostima, ako ima do 30 radnika.
- (5) Federalni ministar propisat će uvjete koje mora ispunjavati stručno osoblje iz stava (2) ovog člana, kao i način i uvjete obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca u zavisnosti od rizika, djelatnosti i broja radnika.

Član 34.

(Radnik za zaštitu na radu)

- (1) Poslodavac kod kojeg postoje poslovi sa povećanim rizikom određuje jednog ili više radnika koji će obavljati poslove vezane za sprječavanje rizika na radu i zaštitu zdravlja radnika.
- (2) Poslodavac je dužan radniku za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad, potrebnu opremu i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i sredstva za obavljanje i organizovanje preventivnih i zaštitnih mjera.
- (3) Radnik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja u cilju sprječavanja rizika na radu i zaštite zdravlja radnika.
- (4) Radnik za zaštitu na radu mora biti odgovarajuće osposobljen i imati položen stručni ispit koji se odnosi na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (u daljnjem tekstu: stručni ispit) u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Stručni ispit iz stava (4) ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje Federalni ministar, a za čiji će se rad osiguravati finansijska sredstva u Budžetu Federacije.
- (6) Federalni ministar donijet će pravilnik kojim će propisati uvjete koje moraju ispunjavati radnici za zaštitu na radu, program, sadržaj, način i troškove polaganja stručnog ispita, sastav komisije iz stava (5) ovog člana, kao i uvjete pod kojim određena lica mogu biti oslobođena obaveze polaganja stručnog ispita.

Član 35.

(Obaveze radnika za zaštitu na radu)

- (1) Obaveze radnika za zaštitu na radu su:
 - a) učešće u izradi akta o procjeni rizika,

- b) izrada prijedloga internog akta o zaštiti na radu,
 - c) izrada plana i programa mjera zaštite na radu,
 - d) unutrašnji nadzor nad primjenom mjera zaštite na radu,
 - e) stručna pomoć poslodavcu u provođenju i unaprjeđenju sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - f) izrada uputstava za siguran rad,
 - g) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite,
 - h) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti i mikroklimе u radnoj okolini,
 - i) priprema i organizovanje osposobljavanja radnika za siguran rad,
 - j) praćenje stanja i izvještavanje poslodavca o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i bolestima u vezi sa radom,
 - k) analiziranje uzroka povreda na radu i profesionalnih oboljenja u saradnji sa ovlaštenim doktorom specijalistom medicine rada i predlaganje mjere za unaprjeđenje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - l) praćenje i organizovanje periodičnih ljekarskih pregleda radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom, te analiza izvještaja o obavljenim periodičnim ljekarskim pregledima,
 - m) savjetovanje poslodavca u pogledu izbora i nabavke opreme i tehnološkog procesa rada,
 - n) saradnja sa poslodavcem prilikom planiranja izgradnje i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad,
 - o) saradnja sa nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zaštitom na radu,
 - p) saradnja sa sindikatом, vijećem zaposlenika i povjerenikom za zaštitu na radu, u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Radnik za zaštitu na radu je obavezan da zabrani rad na radnom mjestu, odnosno da zabrani upotrebu sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život i zdravlje radnika, te da o tome u pisanom obliku obavijesti poslodavca i povjerenika za zaštitu na radu.

Član 36.

(Prva pomoć, protivpožarna zaštita, evakuacija radnika, ozbiljna i neposredna opasnost)

- (1) Poslodavac je dužan da:
 - a) preduzme potrebne mjere za prvu pomoć, protivpožarne mjere i mjere za evakuaciju radnika, prilagođene prirodi aktivnosti i veličini preduzeća, odnosno poslovanja,
 - b) uspostavi potrebne veze sa specijalizovanim službama, posebno u pogledu prve pomoći, hitne zdravstvene zaštite, spašavanja i protivpožarne zaštite.
- (2) Za provođenje odredaba iz stava (1) ovog člana poslodavac će odrediti radnike koji će provoditi mjere prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije radnika.
- (3) Broj radnika iz stava (2) ovog člana, njihovo osposobljavanje i oprema kojom raspolazu moraju odgovarati veličini i/ili posebnim opasnostima u pravnom licu, odnosno poslovanju.
- (4) Federalni ministar će u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva propisati način provođenja mjera za prvu pomoć, potrebna sredstva i opremu za pružanje prve pomoći u slučaju povreda i oboljenja radnika na radu,

pitanja iz stava (3) ovog člana, kao i druga pitanja od važnosti za provođenje mjera za prvu pomoć.

Član 37.

(Obaveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti)

- (1) Poslodavac je dužan da:
 - a) upozna sve radnike koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj i neposrednoj opasnosti o riziku koji postoji kao i mjerama koje su preduzete ili koje će se preduzeti u pogledu zaštite, što je prije moguće,
 - b) preduzme mjere i izda uputstva kako bi se omogućilo radnicima da u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti prekinu s radom i/ili odmah napuste radno mjesto i pređu na neko sigurno mjesto,
 - c) ne traži od radnika da nastave rad u situaciji kada još uvijek postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u izuzetnim slučajevima kada postoji ozbiljna i neposredna opasnost po sigurnost više ljudi i širu okolinu.
- (2) Radnici koji u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti napuste svoje radno mjesto i/ili opasno područje ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu.
- (3) U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po vlastitu sigurnost ili sigurnost drugih lica, radnici koji nisu u mogućnosti stupiti u vezu sa neposrednim rukovodiocem, obavezni su preduzeti odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su im na raspolaganju, da bi se izbjegle posljedice te opasnosti, pod uvjetom da te mjere ne smiju biti u očitom neskladu sa opasnošću.
- (4) Zbog preduzimanja mjera iz stava (3) ovog člana radnici ne smiju snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu.

Član 38.

(Obavještanje radnika)

- (1) Poslodavac je dužan radnicima i/ili njihovim predstavnicima davati odgovarajuća pisana uputstva koja se odnose na rizike po sigurnost i zdravlje sa zaštitnim i preventivnim mjerama koje se preduzimaju za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.
- (2) Uputstva iz stava (1) ovog člana moraju biti istaknuta na mjestu rada.
- (3) Izuzetno, kada prijete iznenadna opasnost po život i zdravlje, uputstvo iz stava (1) ovog člana poslodavac može dati usmeno.
- (4) Uputstva iz stava (1) ovog člana daju se svim radnicima uključujući i radnike drugih poslodavaca koji obavljaju poslove kod poslodavca.

Član 39.

(Znakovi upozorenja na opasnost)

- (1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima za rad i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove upozorenja na opasnost i znakove općih obavještanja, u skladu sa posebnim propisima.
- (2) Ako znakovi upozorenja na opasnost nisu dovoljni za efikasno obavještanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisana uputstva o uvjetima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih materija i opreme.

Član 40.

(Obavještanje predstavnika radnika i sindikata)

- (1) Poslodavac je dužan da najmanje dva puta godišnje izvjesti povjerenika za zaštitu na radu, vijeće zaposlenika i sindikat o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama

koje je preduzeo i koje će preduzeti radi unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja.

- (2) Osim redovnog obavještanja iz stava (1) ovog člana, poslodavac ima obavezu da obavještava i da se savjetuje sa predstavnicima radnika ili radnicima nakon smrtne, grupne ili teške povrede na radu, utvrđenog slučaja profesionalnog oboljenja, kao i nalaza nadležne inspekcije rada kojim je utvrđen nedostatak u primjeni mjera zaštite na radu.

Član 41.

(Upotreba opasnih materija)

Poslodavac smije dati opasne materije u upotrebu radnicima samo pod uvjetom da su opremljene dokumentom na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, na kojem je proizvođač, odnosno dobavljač, u skladu sa propisima, naveo sve bezbjednosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika pri radu s tim materijama, te da su zadovoljene sve sigurnosne mjere koje se navode u tom dokumentu.

Član 42.

(Pisana obavijest o rezultatima procjene rizika)

Poslodavac je dužan osigurati da zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dojenja, radnik mlađi od 18 godina života i radnik sa promijenjenom radnom sposobnošću, i pored osposobljavanja za siguran i zdrav rad, budu u pisanoj formi obaviješteni o rezultatima procjene rizika na radnom mjestu i o mjerama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Član 43.

(Savjetovanje i uključivanje radnika i njihovih predstavnika)

Poslodavac se savjetuje sa radnicima i/ili njihovim predstavnicima i omogućava im da učestvuju u raspravama o svim pitanjima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. Posebno im omogućava da učestvuju u:

- raspravama i odobravanju svih mjera u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- svakoj mjeri koja može značajno uticati na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- imenovanju radnika koji će obavljati poslove vezane za obezbjeđenje zdravih i sigurnih uvjeta rada, prve pomoći, gašenje požara i evakuaciju radnika,
- angažovanju, tamo gdje je potrebno, ovlaštenih organizacija za zaštitu na radu,
- planiranju i organizovanju osposobljavanja radnika u oblasti zaštite na radu.

Član 44.

(Povjerenik za zaštitu na radu)

- Kod poslodavca koji zapošljava 30 ili više radnika, radnici biraju ili imenuju povjerenika za zaštitu na radu. Broj povjerenika, izbor i njihov mandat utvrđuju se u skladu sa propisom o vijeću zaposlenika, vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.
- Pod uvjetima iz stava (1) ovog člana, povjerenika za zaštitu na radu imenuje sindikat, ukoliko povjerenika nisu izabrali radnici iz stava (1) ovog člana.
- Imenovani povjerenik za zaštitu na radu iz stava (2) ovog člana ima ista prava i obaveze kao i izabrani povjerenik radnika.
- Povjerenik za zaštitu na radu će biti izabran ili imenovan bez obzira na broj radnika ako to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i sl.).
- Povjerenik za zaštitu na radu mora imati odgovarajuću stručnu spremu i radno iskustvo.

Član 45.

(Prava i dužnosti povjerenika za zaštitu na radu)

- Povjerenik za zaštitu na radu ima pravo da:
 - dobije informacije o uvjetima rada, analizama povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti vezanih za rad, nalazima i preporukama inspeksijskih organa,
 - zahtijeva od poslodavca da preduzme odgovarajuće mjere i dostavi mu prijedloge za ublažavanje rizika i otklanjanja izvora opasnosti,
 - informiše radnike o provođenju mjera zaštite na radu,
 - zahtijeva inspeksijski pregled ako smatra da mjere koje je preduzeo poslodavac nisu primjerene cilju po kojem treba osigurati sigurne i zdrave uvjete rada i iznese svoja zapažanja u toku inspeksijskog pregleda,
 - prisustvuje inspeksijskim pregledima i/ili dostavi svoja zapažanja u toku inspeksijskih pregleda.
- Za vrijeme obavljanja poslova utvrđenih ovim zakonom, povjerenik za zaštitu na radu iz reda zaposlenih ima pravo na naknadu plaće u visini plaće koju bi ostvario da je radio na poslovima za koje je zaključio ugovor o radu.
- Povjerenik za zaštitu na radu poslove utvrđene ovim zakonom može obavljati najviše šest sati sedmično.
- Poslodavac osigurava povjereniku za zaštitu na radu potrebna sredstva da može ostvarivati svoje funkcije koje proizilaze iz ovog zakona.
- Povjerenik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na druge radnike, zbog svojih poslova vezanih za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu.

Član 46.

(Osposobljavanje radnika)

- Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za siguran i zdrav rad.
- Poslodavac je dužan da radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o preduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zaštite na radu, u skladu sa aktom o procjeni rizika.
- Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad mora biti prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

Član 47.

(Zabrana samostalnog rada)

- Radnici ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta na kojima će samostalno obavljati poslove prije nego što steknu znanja iz člana 46. ovog zakona.
- Poslodavac kod kojeg rad obavljaju radnici drugog poslodavca mora osigurati da ti radnici budu upoznati sa mjerama zaštite na radu i zdravstvenim rizicima na radu.
- Osposobljavanje radnika iz člana 46. ovog zakona mora se obavljati u toku radnog vremena i ne smije izazvati troškove za radnika.

Član 48.

(Provjera osposobljenosti za siguran i zdrav rad)

- Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, poslodavac obavlja teorijski i na praktičan način.
- Provjera teorijske i praktične osposobljenosti radnika za siguran i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.

- (3) Periodične provjere osposobljenosti za siguran i zdrav rad radnika koji radi na poslovima sa povećanim rizikom vrši se na način, u roku i po postupku utvrđenom aktom o procjeni rizika.

Član 49.

(Teorijsko i praktično osposobljavanje)

- (1) U toku osposobljavanja iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnik se upoznaje naročito sa:
- tehničko-tehnološkim procesom i organizacijom rada u cjelini, a posebno sa poslovima svog radnog mjesta,
 - opasnostima koje ugrožavaju sigurnost i zdravlje na radu, korištenjem sredstava rada i opreme i načinom upotrebe štetnih materija,
 - mjerama zaštite na radu i razlozima zbog kojih se te mjere predviđaju i provode,
 - upotrebom odgovarajućih sredstava rada i odgovarajuće opreme i sredstava lične zaštite, kao i pravilnim i namjenskim korištenjem uređaja i sredstava kojima se služi pri radu,
 - pravima i dužnostima u provođenju propisa i mjera zaštite na radu i posljedicama zbog nepridržavanja tih propisa i mjera,
 - pružanjem prve pomoći,
 - organizacijom sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - korištenjem protivpožarnih aparata,
 - odredbama ovog zakona.
- (2) Osposobljavanje radnika iz stava (1) ovog člana poslodavac može obaviti ako ima zaposlena lica sa odgovarajućom visokom stručnom spremom iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.
- (3) Ako poslodavac nije u mogućnosti da izvrši osposobljavanje radnika u smislu stava (1) ovog člana, te poslove povjerit će ovlaštenoj organizaciji iz člana 64. ovog zakona.

DIO ČETVRTI - PRAVA I OBAVEZE RADNIKA

Član 50.

(Pravo na sigurne i zdrave uvjete rada)

- Radnik ima pravo na sigurne i zdrave uvjete rada.
- Radna okolina i sredstva za rad moraju, s obzirom na prirodu posla, biti sigurni za radnike i ne smiju ugroziti njihovo zdravlje.

Član 51.

(Dužnost radnika da sebe i druge ne izlaže opasnostima)

Radnik je dužan da obavlja posao u skladu sa svojom stručnom spremom i završenom obukom, kao i uputstvima koja daje poslodavac, tako da ne izlaže sebe ili druga lica na koja mogu uticati njegove aktivnosti ili nepažnja u toku procesa rada, opasnostima od povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

Član 52.

(Dužnosti radnika)

- Radnici su, naročito, dužni:
 - da se pridržavaju utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu u smislu ovog zakona,
 - da pravilno upotrebljavaju sredstva za rad i opremu, opasne materije i druga sredstva proizvodnje u skladu sa uputstvima proizvođača i uputstvima za siguran rad koja daje poslodavac,
 - da pravilno upotrebljavaju sredstva i opremu lične zaštite koja su im dodijeljena i da ih nakon upotrebe vraćaju na mjesto na kojem se čuvaju,
 - ne smiju samovoljno isključiti, modifikovati, promijeniti ili ukloniti sigurnosni uređaj koji je

instaliran, posebno ne mašinu, uređaj, alat, pogon ili objekat i takav uređaj moraju pravilno upotrebljavati,

- da odmah obavijeste poslodavca i/ili radnika za zaštitu na radu o svakoj pojavi na poslu za koju postoji opravdana sumnja da predstavlja opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o nedostacima u postupcima zaštite,
 - da obavijesti lice odgovorno za to radno mjesto i/ili poslodavca o povredama koje su zadobili,
 - da sarađuju sa poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera ili zahtjeva koje je naredio inspektor rada,
 - da sarađuje sa poslodavcem i/ili radnikom za zaštitu na radu u provođenju mjera koje će obezbijediti da radna okolina i uvjeti rada budu sigurni i ne predstavljaju rizik po sigurnost i zdravlje u okviru njihovog radnog mjesta,
 - obavljaju periodične ljekarske preglede u terminima po zahtjevu poslodavca,
 - da daju sve podatke i informacije koje traže inspektori rada.
- Radnik koji se ne pridržava utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i propisanih obaveza u smislu ovog zakona čini težu povredu radne obaveze u skladu sa kolektivnim ugovorom, odnosno općim aktom poslodavca.
 - Obaveze radnika u području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ne utiču na obaveze i odgovornosti poslodavca iz ovog zakona.

Član 53.

(Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika)

- Radnik ima pravo da odbije da radi ako smatra da mu prijete neposredna opasnost po život i zdravlje i dužan je da o tome odmah obavijesti svog neposrednog rukovodioca i/ili imenovanog radnika za zaštitu na radu, nadležnog inspektora rada i predstavnika radnika.
- Po prijemu obavijesti iz stava (1) ovog člana nadležna inspekcija rada obavezna je da odmah izvrši uviđaj na licu mjesta i naredi da se provedu odgovarajuće mjere zaštite odnosno zabrani rad dok se mjere ne provedu ili obavijesti radnika iz kojih razloga njegov zahtjev nije osnovan.
- Radnik iz stava (1) ovog člana koji se udaljio sa radnog mjesta, ne smije snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu, osim u slučaju ako poslodavac dokaže da se radnik neopravdano udaljio sa radnog mjesta.

DIO PETI - ZDRAVSTVENI NADZOR

Član 54.

(Pravo radnika na specifičnu zdravstvenu zaštitu/medicinu rada)

- Radnik ima pravo na zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, u skladu s posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi sa radom.
- Poslodavac je dužan da zdravstvenim radnicima, koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicinu rada, osigura pristup u sve radne prostorije i prostore.

Član 55.

(Poslovi specifične zdravstvene zaštite/medicinu rada)

Ovlaštena zdravstvena ustanova, pored poslova utvrđenih propisima o zdravstvenoj zaštiti, može obavljati i sljedeće poslove:

- a) daje savjete poslodavcu o unaprjeđivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, higijene rada, ergonomiji i zaštitnim sredstvima,
- b) upoznaje radnike sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove osposobljavanja radnika za pružanje prve pomoći,
- c) učestvuje u izradi akta o procjeni rizika na mjestu rada kod poslodavca,
- d) ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju da ispunjavaju radnici za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu sa povećanim rizikom ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenom opremom za rad,
- e) vrši prethodne i periodične ljekarske preglede radnika na radnim mjestima sa povećanim rizikom i izdaje izvještaje o ljekarskim pregledima u skladu sa propisima o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
- f) učestvuje u organizovanju prve pomoći, spašavanju i evakuaciji u slučaju povređivanja radnika ili havarija,
- g) daje savjete poslodavcu pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti radnika,
- h) savjetuje poslodavca u izboru i testiranju novih sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, sa zdravstvenog aspekta,
- i) saraduje sa radnikom za zaštitu na radu.

Član 56.

(Obaveza obavještanja ovlaštene zdravstvene ustanove)

Poslodavac, radnik za zaštitu na radu, povjerenik za zaštitu na radu, sindikat i drugi radnici dužni su obavijestiti ovlaštenu ustanovu iz člana 55. ovog zakona, o svim faktorima na radnom mjestu i u radnoj okolini za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje radnika.

Član 57.

(Poslovi sa povećanim rizikom)

- (1) Poslodavac je dužan da radniku koji obavlja poslove sa povećanim rizikom, prije početka rada osigura prethodni ljekarski pregled, kao i periodični ljekarski pregled u toku rada.
- (2) Poslovi sa povećanim rizikom utvrđuju se internim aktom o zaštiti na radu.
- (3) Poslovima sa povećanim rizikom smatraju se:
 - a) poslovi sa povećanim rizikom od povređivanja, nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika,
 - b) poslovi sa specifičnim zahtjevima koji, u cilju sigurnog i uspješnog rada uvjetuju posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti radnika na tim radnim mjestima,
 - c) poslovi na kojima, nakon primjene svih tehnički priznatih metoda za smanjenje rizika, postoji preostali rizik za neke radnike.

Član 58.

(Evidencije o ljekarskim pregledima radnika)

- (1) Prilikom upućivanja radnika na ljekarski pregled iz člana 57. stav (1) ovog zakona, poslodavac je obavezan ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi dostaviti podatke o poslovima sa povećanim rizikom i navesti štetnosti i opasnosti kojima su radnici izloženi.
- (2) O rezultatima odgovarajućeg ljekarskog pregleda radnika, ovlaštena zdravstvena ustanova vodi evidenciju i u roku

od 15 dana od izvršenog pregleda o tome dostavlja izvještaj poslodavcu.

Član 59.

(Pravo radnika na premještanje na drugo radno mjesto)

Ako se u postupku periodičnog ljekarskog pregleda utvrdi da radnik ne ispunjava posebne zdravstvene uvjete za obavljanje poslova sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga premjesti na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca. Ukoliko takvo mjesto ne postoji, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o radu.

Član 60.

(Način obavljanja ljekarskih pregleda)

- (1) Prethodni i periodični ljekarski pregledi radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom vrše se na način, po postupku i u rokovima koje utvrđuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.
- (2) Radnik iz stava (1) ovog člana koji ne obavi periodični ljekarski pregled ne može nastaviti sa radom dok se ne utvrdi njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti.

DIO ŠESTI - EVIDENCIJE, IZVJEŠTAVANJE I OBAVJEŠTAVANJE O NESREĆAMA I POVREDAMA NA RADU I PROFESIONALNIM OBOLJENJIMA

Član 61.

(Obaveza vođenja evidencija kod poslodavca)

- (1) Poslodavac je dužan da vodi propisanu evidenciju o:
 - a) radnicima na radnim mjestima sa povećanim rizikom,
 - b) radnim mjestima sa povećanim rizikom,
 - c) opasnim materijama koje se koriste pri radu,
 - d) provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
 - e) izvršenim pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad,
 - f) povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima,
 - g) ljekarskim pregledima radnika.
- (2) Poslodavac je dužan dostaviti nadležnoj inspekciji rada godišnji izvještaj o slučajevima iz stava (1) tačka f) ovog člana.

Član 62.

(Dostavljanje izvještaja o povredi na radu i profesionalnom oboljenju)

- (1) Izvještaj o povredi na radu koja se dogodi i profesionalnom oboljenju koje nastane na radnom mjestu, poslodavac je dužan dostaviti radniku koji je pretrpio povredu, odnosno kod kojeg je nastalo oboljenje, nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja kod kojeg je radnik zdravstveno osiguran, ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja obavlja usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada kod poslodavca, kao i nadležnoj inspekciji rada, u roku od sedam dana od dana pretrpljene povrede odnosno nastanka oboljenja.
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana podnosi se na obrascu čiji sadržaj i način podnošenja propisuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.

Član 63.

(Obaveza obavještanja inspekcije rada)

- (1) O svakom smrtnom slučaju, težoj povredi na radu, profesionalnom oboljenju i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu poslodavac je obavezan odmah obavijestiti nadležnu inspekciju rada.

- (2) Za svaku povredu na radu poslodavac je dužan na uviđaj pozvati radnika za zaštitu na radu, neposrednog rukovodioca povrijeđenog radnika i povjerenika za zaštitu na radu.

DIO SEDMI - OVLAŠTENE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU NA RADU

Član 64.

(Izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje stručnih poslova)

- (1) Privrednom društvu ili ustanovi koja ispunjava kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete (u daljnjem tekstu: ovlaštena organizacija), federalni ministar izdaje dozvolu za obavljanje sljedećih stručnih poslova:
- periodičnih pregleda i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama,
 - periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite, električnih i gromobranskih instalacija na objektima na kojima se primjenjuju mjere zaštite na radu,
 - osposobljavanje radnika za siguran rad,
 - procjenu rizika na mjestima rada i radne okoline iz člana 23. ovog zakona.
- (2) Dozvola iz stava (1) ovog člana se izdaje na određeno vrijeme u trajanju od četiri godine.
- (3) Privredno društvo ili ustanova kojem je izdata dozvola iz stava (1) ovog člana, dužno je federalnom ministru na kraju svake kalendarske godine, najkasnije do 15. januara, dostaviti dokumentaciju o ispunjavanju kadrovskih, organizacijskih i drugih uvjeta, kao i izvještaj o obavljenim poslovima iz stava (1) ovog člana.
- (4) Dozvolu iz stava (1) ovog člana federalni ministar će oduzeti:
- ako se utvrdi da ovlaštena organizacija više ne ispunjava uvjete za dobijanje dozvole,
 - ako je dozvola izdata na osnovu neistinitih podataka,
 - ako se u postupku nadzora iz člana 68. ovog zakona utvrdi da se poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom i drugim propisima donesenim na osnovu zakona,
 - na prijedlog inspekcije rada, ako utvrdi da se poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom i drugim propisima donesenim na osnovu zakona,
 - ako ne postupi u skladu sa obavezama propisanim u stavu (3) ovog člana.

Član 65.

(Postupak izdavanja odnosno oduzimanja dozvole)

- (1) O izdavanju, odnosno oduzimanju dozvole za rad federalni ministar donosi rješenje protiv kojeg nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.
- (2) Troškove postupka izdavanja dozvole za rad snosi ovlaštena organizacija.
- (3) Rješenje o dozvoli, odnosno oduzimanju dozvole za rad upisuje se u registar koji vodi ministarstvo.
- (4) Način vođenja i obrazac registra iz stava (3) ovog člana propisuje federalni ministar.

Član 66.

(Uvjeti koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije)

- (1) Radnik koji u ovlaštenoj organizaciji obavlja stručne poslove iz člana 64. stav (1) ovog zakona mora imati odgovarajuću stručnu spremu i položen stručni ispit koji se odnosi na obavljanje tih poslova, u skladu sa ovim zakonom.

- (2) Stručni ispit iz stava (1) ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje federalni ministar, a za čiji se rad osiguravaju finansijska sredstva u Budžetu Federacije.
- (3) Federalni ministar donijet će pravilnik kojim će propisati organizacijske, kadrovske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije iz člana 64. ovog zakona, postupak i način utvrđivanja tih uvjeta, te sadržaj, program, način i troškove polaganja stručnog ispita iz stava (1) ovog člana, kao i sastav komisije iz stava (2) ovog člana.

Član 67.

(Zapisnik o izvršenim periodičnim pregledima)

- (1) O izvršenim periodičnim pregledima i ispitivanjima iz člana 64. stav (1) ovog zakona ovlaštena organizacija sačinjava zapisnik o stručnom nalazu, na osnovu kojeg izdaje ispravu.
- (2) Zapisnik i isprava iz stava (1) ovog člana sadrži rezultat pregleda i ispitivanja i konstataciju da li pregledana sredstva za rad i sredstva i oprema lične zaštite udovoljavaju propisima donesenim na osnovu zakona.
- (3) Način, postupak i rokove vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz stava (1) ovog člana, te oblik i sadržaj zapisnika i isprave iz stava (2) ovog člana propisuje federalni ministar.

Član 68.

(Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštenih organizacija)

Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštene organizacije koja je dobila dozvolu iz člana 64. stav (1) ovog zakona, u dijelu koji se odnosi na obavljanje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite, vrši ministarstvo.

DIO OSMI - POSEBNA SIGURNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Član 69.

(Zaštita grupa posebno osjetljivih na rizike)

- (1) Poslodavac je dužan organizovati radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike.
- (2) Grupe posebno osjetljive na rizike, kao što su trudnice, porodilje ili dojilje, maloljetnici, lica sa invaliditetom, kao i radnici sa promijenjenom radnom sposobnošću u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, moraju se zaštititi od opasnosti koje posebno njih pogađaju, u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i općim aktom poslodavca.

Član 70.

(Zabrana rada grupa posebno osjetljivih na rizike na određenim poslovima)

- (1) Zabranjen je rad trudnicama, porodiljama i dojiljama na poslovima na kojima postoji rizik od izloženosti opasnim materijama, hemijskim, fizičkim i biološkim agensima, štetnim zračenjima i mikroklimatskim uticajima, odnosno na poslovima sa teškim uvjetima rada, kao i posebno teškim i opasnim poslovima gdje postoji rizik po njihovo fizičko i mentalno zdravlje.
- (2) Zabranjen je rad maloljetnicima na poslovima koji mogu ugroziti njihovo zdravlje i razvoj.
- (3) Radnik sa promijenjenom radnom sposobnošću ne smije obavljati poslove na kojima postoji opasnost smanjenja preostale radne sposobnosti.

Član 71.

(Postupak raspoređivanja radnika na poslove sa povećanim rizikom)

- (1) Kada su na određenom radnom mjestu takvi uvjeti da uprkos primjeni mjera zaštite na radu i dalje postoji preostali rizik i prijetnja od obolijevanja tj. invaliditeta, poslodavac je dužan preduzeti mjere za sprječavanje oboljenja tj. nastanka invaliditeta ili dalje pogoršanje bolesti radnika.
- (2) U slučajevima iz stava (1) ovog člana radno vrijeme se skraćuje srazmjerno štetnom utjecaju uvjeta rada na zdravlje i na radnu sposobnost radnika, u skladu sa zakonom.
- (3) Za poslove koji su internim aktom o zaštiti na radu i ugovorom o radu utvrđeni kao poslovi sa povećanim rizikom, postupak za raspoređivanje radnika na te poslove, uvjete rada i zdravstveni nadzor propisuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.

Član 72.

(Postupak skraćivanja radnog vremena)

- (1) Poslovi iz člana 71. stav (2) ovog zakona i trajanje radnog vremena utvrđuju se internim aktom poslodavca o zaštiti na radu, na osnovu akta o procjeni rizika iz člana 23. stav (2) ovog zakona i stručnog nalaza ovlaštene organizacije, koja ispunjava kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete.
- (2) O skraćivanju radnog vremena u smislu stava (1) ovog člana odlučuje ministarstvo.
- (3) Postupak skraćivanja radnog vremena kod poslodavca, kao i kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije iz stava (1) ovog člana, propisat će federalni ministar.
- (4) Pri ostvarivanju prava na plaću i drugih prava po osnovu rada i u vezi sa radom, skraćeno radno vrijeme u smislu ovog člana izjednačava se sa punim radnim vremenom.

Član 73.

(Posebno osiguranje radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom)

Poslodavac posebno osigurava od rizika nesreće i povrede na radu radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom, utvrđene internim aktom o zaštiti na radu, radi obezbjeđenja naknade štete, u skladu sa zakonom.

DIO DEVETI - INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 74.

(Organi nadležni za vršenje inspeksijskog nadzora)

- (1) Inspeksijski nadzor nad provođenjem ovog zakona, propisa donesenih na osnovu zakona, tehničkih propisa i standarda koji se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i općih akata iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu vrši kantonalna uprava za inspeksijske poslove (u daljnjem tekstu: kantonalna uprava), osim nadzora koji je ovim zakonom stavljen u nadležnost Federalne uprave za inspeksijske poslove (u daljnjem tekstu: Federalna uprava)
- (2) Poslove inspeksijskog nadzora iz stava (1) ovog člana vrši inspektor zaštite na radu, odnosno inspektor rada (u daljnjem tekstu: inspektor).

Član 75.

(Nadležnosti Federalne uprave za inspeksijske poslove)

- (1) Federalna uprava vrši neposredni nadzor kod poslodavca koji obavlja djelatnost:
 - a) proizvodnje i prerade sirovog željeza, čelika i ferolegura,

- b) proizvodnje i prerade glinice, aluminija, olova i cinka, mangana i drugih teških metala,
- c) proizvodnje i prerade baznih hemikalija, plastičnih masa, premaznih sredstava, lijekova i farmaceutskih hemikalija,
- d) proizvodnje i uskladištenja koksa i karbogasa i drugih tehničkih plinova,
- e) proizvodnje eksploziva i eksplozivnih sredstava i galanterije,
- f) proizvodnje i distribucije naftnih derivata,
- g) proizvodnje celuloze i papira i hemijske prerade drveta,
- h) proizvodnje cementa i cementnih proizvoda,
- i) proizvodnje električne energije.

- (2) Federalna uprava vrši neposredni nadzor nad izvođenjem radova:

- a) u tunelima i na drugim podzemnim radovima izuzev rudarskih,
- b) na armirano-betonskim, čeličnim i drvenim mostovima raspona preko 20 m,
- c) u kesonima i ronilačkim radovima,
- d) na izgradnji termoelektrana i hidroelektrana.

- (3) Izuzetno, u slučaju potrebe, direktor Federalne uprave, uz saglasnost kantonalnog rukovodioca inspekcije, može prenijeti ovlaštenje kantonalnom inspektoratu da obavlja poslove inspeksijskog nadzora iz nadležnosti Federalne uprave na teritoriji Federacije.

Član 76.

(Saradnja inspeksijskih organa)

- (1) U vršenju inspeksijskog nadzora federalni inspektor ostvaruje saradnju sa nadležnim kantonalnim inspektorima u pitanjima koja su od zajedničkog interesa za vršenje inspeksijskog nadzora i pruža im stručnu pomoć.
- (2) U cilju jedinstvenog provođenja ovog zakona, federalni inspektor može izdavati kantonalnom inspektoratu odgovarajuće upute i instrukcije za rad.

Član 77.

(Obaveza vršenja inspeksijskih pregleda)

- (1) U vršenju inspeksijskog nadzora inspektori su obavezni kod poslodavca, kod kojeg se obavljaju tehničko-tehnološki procesi rada, izvršiti preglede najmanje jednom godišnje, a u drugim slučajevima po potrebi.
- (2) Inspektori su obavezni izvršiti i kontrolne preglede kod poslodavca iz stava (1) ovog člana kod kojeg su naredene mjere za otklanjanje nedostatka iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Član 78.

(Postupanje u slučaju kada se utvrdi povreda propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu)

- (1) Ako inspektor utvrdi povrede propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu donijet će rješenje o otklanjanju tih nedostataka odnosno nepravilnosti i odrediti rok u kojem se oni imaju otkloniti.
- (2) Poslodavac je obavezan pismeno izvijestiti inspektora o izvršenju rješenja u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje nedostataka, odnosno nepravilnosti.
- (3) Inspektor može narediti da se provede i mjera zaštite na radu koja nije propisana, ako su radnici na radu neposredno ugroženi.
- (4) Ako su za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka potrebna veća investiciona ulaganja, a život i zdravlje radnika nisu neposredno ugroženi, inspektor će narediti poslodavcu da sačini poseban investicioni

program o postupnom usklađivanju stanja sa odredbama propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu.

Član 79.

(Postupanje inspektora kod smrtnog slučaja ili nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika)

- (1) Kantonalna uprava dužna je odmah po prijemu obavještenja poslodavca izvijestiti Federalnu upravu o svakom smrtnom slučaju, nesreći na radu koja dovodi do onesposobljenosti u trajanju od tri ili više dana ili bilo kojem događaju koji je zadesio jednog ili više radnika.
- (2) Kantonalni inspektor obavezan je izvršiti uviđaj svakog smrtnog slučaja, nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika i teže povrede na radu kod poslodavca.
- (3) Nakon izvršenog uviđaja iz stava (2) ovog člana kantonalna uprava obavezna je preduzeti odgovarajuće mjere i dostaviti izvještaj Federalnoj upravi.
- (4) Kod smrtnog slučaja ili nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika, uviđaj će izvršiti i federalni inspektor.

Član 80.

(Postupanje inspektora u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika na radu)

- (1) Ako inspektor utvrdi da postoji neposredna opasnost po život i zdravlje radnika na radu, odmah će donijeti rješenje o zabrani rada na radnom mjestu.
- (2) Ako poslodavac ne postupi po rješenju o otklanjanju nedostataka, inspektor će zabraniti rad na radnom mjestu na koje se rješenje odnosi, dok se nepravilnosti, odnosno nedostaci ne otklone.

Član 81.

(Obaveza čuvanja povjerljivih podataka)

Inspektor je dužan čuvati kao povjerljiv podatak ime radnika koji mu se obratio po bilo kojem osnovu zbog neprovođenja propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Član 82.

(Pravo na žalbu)

- (1) Protiv rješenja kantonalnog inspektora može se izjaviti žalba nadležnom federalnom inspektoratu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (2) Protiv rješenja federalnog inspektora donesenog u prvom stepenu može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (3) U slučaju kada je naložena zabrana rada žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

DIO DESETI - KAZNE NE ODREDBE

Član 83.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

1. koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata i tehničko-tehnološkog procesa, ako ne izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji, član 11. stav (1),
2. koji stavi u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije bez prethodno pribavljene odgovarajuće dokumentacije, čl. 16. i 17.,
3. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanje sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite, član 22. tačka j),
4. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklimu u radnoj okolini, član 22. tačka k),
5. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih

prostorija i sredstava i opreme lične zaštite, koji ne podliježu obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom, član 22. tačka l),

6. ako ne provodi mjere i ne osigura sredstva za prvu pomoć, član 22. tačka n),
 7. ako ne izvrši procjenu rizika na mjestima rada, član 23. stav (2),
 8. ako zasnjuje radni odnos sa radnikom, a da prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju zahtjevima određenog radnog mjesta, član 24. stav (2),
 9. ako ne uputi radnika na odgovarajući ljekarski pregled, ili ga ne osigura u rokovima utvrđenim zakonom ili propisima donesenim na osnovu zakona, član 57. stav (1) i član 60. stav (1),
 10. ako ne utvrdi radna mjesta sa povećanim rizikom, član 57. stav (2).
- (2) Novčanom kaznom iz stava (1) ovog člana kaznit će se ovlaštena organizacija za zaštitu na radu, ako:
1. obavlja stručne poslove suprotno odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovu zakona ili ako obavlja stručne poslove bez propisane dozvole, član 64. stav (1),
 2. ako sačini ili izda isprave čiji su oblik i sadržina suprotni propisu, član 67.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 1.000,00 do 1.500,00 KM.
- (4) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 2.000,00 do 3.000,00 KM.

Član 84.

(1) Novčanom kaznom od 4.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj:

1. poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko-tehnološke procese, ako pri projektovanju ne primijeni propisane mjere sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i ne izda ispravu kojom potvrđuje da je projektovanje izvršeno u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona, član 10,
 2. poslodavac ako stavi u upotrebu sredstva za rad, koja podliježu obavezi periodičnih pregleda i ispitivanja, bez pribavljenog zapisnika, odnosno isprave iz člana 67. stav (1) ovog zakona, član 14. stav (3),
 3. proizvođač i uvoznik radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite ako ne izda ispravu kojom dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ili ne izda uputstvo za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, član 16. stav (1),
 4. proizvođač i uvoznik opasnih materija ako ne izda uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, član 16. stav (2),
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 1.500,00 do 2.500,00 KM.

Član 85.

(1) Novčanom kaznom od 4.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj investitor ili glavni izvođač ako ne

- obezbjedi jedinstveni elaborat o uređenju radilišta u slučaju da dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište, član 13.
- (2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:
1. ako prije početka radova ne izradi elaborat o uređenju radilišta u skladu sa propisima donesenim na osnovu zakona, ne izvodi radove prema tom elaboratu i u roku ne dostavi elaborat nadležnoj inspekciji rada, član 12.,
 2. ako ne donese interni akt o zaštiti na radu, član 23. stav (1),
 3. ako internim aktom o zaštiti na radu ne utvrdi organizaciju provođenja zaštite na radu, član 23. stav (1),
 4. ako za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada ne utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti, član 24.,
 5. ako od radnika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja mjera zaštite na radu, član 31.,
 6. ako ne organizuje poslove zaštite na radu zavisno od tehničko-tehnološkog procesa, broja radnika, štetnosti po zdravlje, broja lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika, član 33. stav (1),
 7. ako ne odredi jednog ili više radnika za zaštitu na radu i ne osigura im uvjete za rad, član 34. st. (1) i (2),
 8. ako dovodi u nepovoljniji položaj radnika za zaštitu na radu dok postupuje u skladu sa odredbama ovog zakona, član 34. stav (3),
 9. ako radnicima ne daje odgovarajuća pisana uputstva, član 38.,
 10. ako ne postavi znakove upozorenja i znakove općih obavještanja, član 39.,
 11. ako da radnicima u upotrebu opasne materije koje nisu opremljene dokumentom o bezbjedonosno-tehničkim podacima prevedenim na jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji, član 41.,
 12. ako ne izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, član 46.,
 13. ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za samostalan rad na siguran način, član 47.,
 14. ako ne premjesti radnika na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca, član 59.,
 15. ako ne obavijesti nadležnu inspekciju rada o smrtnom slučaju, težoj povredi na radu ili profesionalnom oboljenju, čl. 62. i 63.,
 16. ako postupi protivno odredbi člana 70. i dozvoli rad osobama iz st. (1), (2) i (3) tog člana,
 17. ako ne preduzme mjere za sprječavanje nastupanja oboljenja odnosno invaliditeta kod radnika, član 71.,
 18. ako posebno ne osigura od rizika nesreće i povrede na radu radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom, član 73.,
 19. ako ne postupi po rješenju inspektora rada u skladu sa članom 78. st. (1) i (3) ovog zakona.
- (3) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.
- (4) Za prekršaj iz st. (1) i (2) ovog člana kaznit će se odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 1.000,00 do 2.000,00 KM.

Član 86.

- (1) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:
1. ako ne utvrdi internim aktom o zaštiti na radu koja sredstva i oprema lične zaštite pripadaju radniku, član 23. stav (1),
 2. ako ne konsultuje povjerenika za zaštitu na radu pri izradi internog akta o zaštiti na radu, član 23. stav (5),
 3. ako ne obezbijedi da pristup radnim mjestima sa povećanim rizikom imaju samo radnici koji su dobili posebna uputstva i zaštitna sredstva, član 28.,
 4. ako ne obezbijedi radnicima sredstva i opremu lične zaštite, član 29. stav (1),
 5. ako ne obezbijedi da sredstva i oprema lične zaštite budu u ispravnom stanju, član 29. stav (3),
 6. ako ne obavijesti radnike o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je preduzeo radi unaprjeđenja sigurnosti i zaštite zdravlja, član 40.,
 7. ako postupuje suprotno odredbi člana 45. ovog zakona,
 8. ako ne vodi evidenciju propisanu odredbom člana 61. ovog zakona i ne dostavi godišnji izvještaj nadležnoj inspekciji rada,
 9. ako ne dostavi izvještaj iz odredbe člana 62. ovog zakona,
 10. ako ne organizuje radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike, član 69.,
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 500,00 do 1.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 100,00 do 1.000,00 KM.

DIO JEDANAESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 87.

Poslodavci su dužni da usklade opće akte sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 88.

- (1) Organizacije koje su do dana stupanja na snagu ovog zakona bile ovlaštene da vrše poslove iz člana 21. stav (1) i člana 28. stav (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90), obavezne su da podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu člana 64. i člana 72. stav (1) ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz člana 66. stav (3), odnosno člana 72. stav (3) ovog zakona.
- (2) Organizacije iz stava (1) ovog člana, koje u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz člana 66. stav (3) ovog zakona, odnosno člana 72. stav (3) ovog zakona podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu člana 64. stav (1) ovog zakona i člana 72. stav (1) ovog zakona, zadržavaju ovlaštenje za vršenje poslova iz člana 21. stav (1), odnosno člana 28. stav (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj: 22/90), sve do donošenja konačnog rješenja po podnesenom zahtjevu iz stava (1) ovog člana.
- (3) Organizacijama iz stava (1) ovog člana, koje u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz člana

66. stav (3), odnosno člana 72. stav (3) ovog zakona, ne podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu člana 64, odnosno člana 72. stav (1) ovog zakona, sa danom isteka roka iz stava (1) ovog člana, po sili zakona prestaje ovlaštenje za vršenje poslova iz člana 21. stav (1) i člana 28. stav (2) Zakona o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj: 22/90).

Član 89.

Propisi iz odredbe člana 23. stav (4), člana 34. stav (6), člana 60. stav (1), člana 62. stav (2), člana 65. stav (4), člana 66. stav (3), člana 67. stav (3) ovog zakona i člana 72. stav (3) ovog zakona, donijet će se u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 90.

Do donošenja propisa iz člana 89. ovog zakona primjenjivat će se:

1. Pravilnik o uslovima za utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada i ljekarskim pregledima radnika na tim radnim mjestima ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
2. Pravilnik o postupku skraćivanja radnog vremena na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
3. Pravilnik o uslovima koje u pogledu kadrova i tehničke opreme moraju ispunjavati organizacije koje vrše periodične preglede i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
4. Pravilnik o vođenju evidencije, čuvanju isprava i sadržaju godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
5. Pravilnik o načinu i postupku vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu ("Službeni list SR BiH", broj 2/91),
6. Pravilnik o pružanju prve pomoći u slučaju povrede i oboljenja radnika na radu ("Službeni list SR BiH", broj 38/86).

Član 91.

(1) Do donošenja novih propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i drugim propisima, primjenjivat će se:

1. Opći pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu ("Službeni list FNRJ", br. 16/47, 18/47 i 36/50),
2. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u kudeljarama ("Službeni list FNRJ" broj 46/47),
3. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u grafičkim preduzećima ("Službeni list FNRJ", broj 56/47),
4. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u fabrikama stakla-staklarama ("Službeni list FNRJ", br. 14/48, 18/48),
5. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u kamenolomima i ciglanama, kao i kod vađenja gline, pijeska i šljunka ("Službeni list FNRJ", broj 69/48),
6. Pravilnik o zaštitnim mjerama pri rukovanju eksplozivom i lagumanju (miniranju) u rudnicima i kamenolomima, kao i pri drugim radovima (prilog broj 8 uz "Službeni list FNRJ", broj 98/49),
7. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno- tehničkim zaštitnim mjerama na radu pri hemijsko-tehnološkim procesima (prilog broj 8 uz "Službeni list FNRJ", broj 55/50),

8. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u crnoj metalurgiji ("Službeni list FNRJ", broj 7/55),
 9. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri ronilačkim radovima ("Službeni list FNRJ", broj 36/58),
 10. Pravilnik o higijensko-tehničkim mjerama pri radu na preradi i obradi metala ("Službeni list FNRJ", broj 40/61),
 11. Pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri lučko-transportnom radu ("Službeni list SFRJ", broj 14/64),
 12. Pravilnik o zaštiti na radu pri tehničkom obrađivanju legura lakih metala u kupatilima s nitratskim solima ("Službeni list SFRJ", broj 48/65),
 13. Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i prijevozu motornim vozilima ("Službeni list SFRJ", broj 55/65),
 14. Pravilnik o zaštiti na radu pri utovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila ("Službeni list SFRJ", broj 17/66),
 15. Pravilnik o zaštiti na radu s uređajima za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na pomorskim brodovima i plovilima unutrašnje plovidbe ("Službeni list SFRJ", broj 32/66),
 16. Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi ("Službeni list SFRJ", broj 34/68),
 17. Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu ("Službeni list SFRJ", br. 42/68 i 45/68),
 18. Pravilnik o tehničkim normativima za dizalice ("Službeni list SFRJ", broj 65/91),
 19. Pravilnik o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštitnoj opremi ("Službeni list SFRJ", broj 35/69),
 20. Pravilnik o zaštiti na radu pri izradi eksploziva i baruta i manipulisanju eksplozivima i barutima ("Službeni list SFRJ", broj 55/69),
 21. Pravilnik o posebnim mjerama i normativima za zaštitu na radu pri preradi i obradi kože, krzna i otpadaka kože ("Službeni list SFRJ", broj 47/70),
 22. Pravilnik o općim mjerama i normativima zaštite na radu od buke u radnim prostorijama ("Službeni list SFRJ", broj 29/71),
 23. Pravilnik o mjerama i normativima zaštite na radu na oruđima za rad ("Službeni list SFRJ", broj 18/91),
 24. Pravilnik o zaštiti na radu u šumarstvu ("Službeni list SR BiH", broj 20/85),
 25. Pravilnik o zaštiti na radu sa razvijajima acetilena i acetilenskim stanicama ("Službeni list SR BiH", broj 2/87),
 26. Pravilnik o zaštiti na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala ("Službeni list SR BiH", broj 5/86),
 27. Pravilnik o zaštiti na radu u željeznicama ("Službeni list SR BiH", br. 42/86 i 3/87),
 28. Pravilnik o opštim mjerama zaštite na radu za građevinske objekte namjenjene za radne i pomoćne prostorije i radne prostore ("Službeni list SR BiH", broj 5/88),
 29. Pravilnik o zaštiti na radu pri korištenju električne energije ("Službeni list SR BiH", broj 34/88).
- (2) Nove propise o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu iz stava (1) ovog člana donijet će federalni ministar.

Član 92.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti na radu ("Službeni list SR BiH", broj 22/90).

